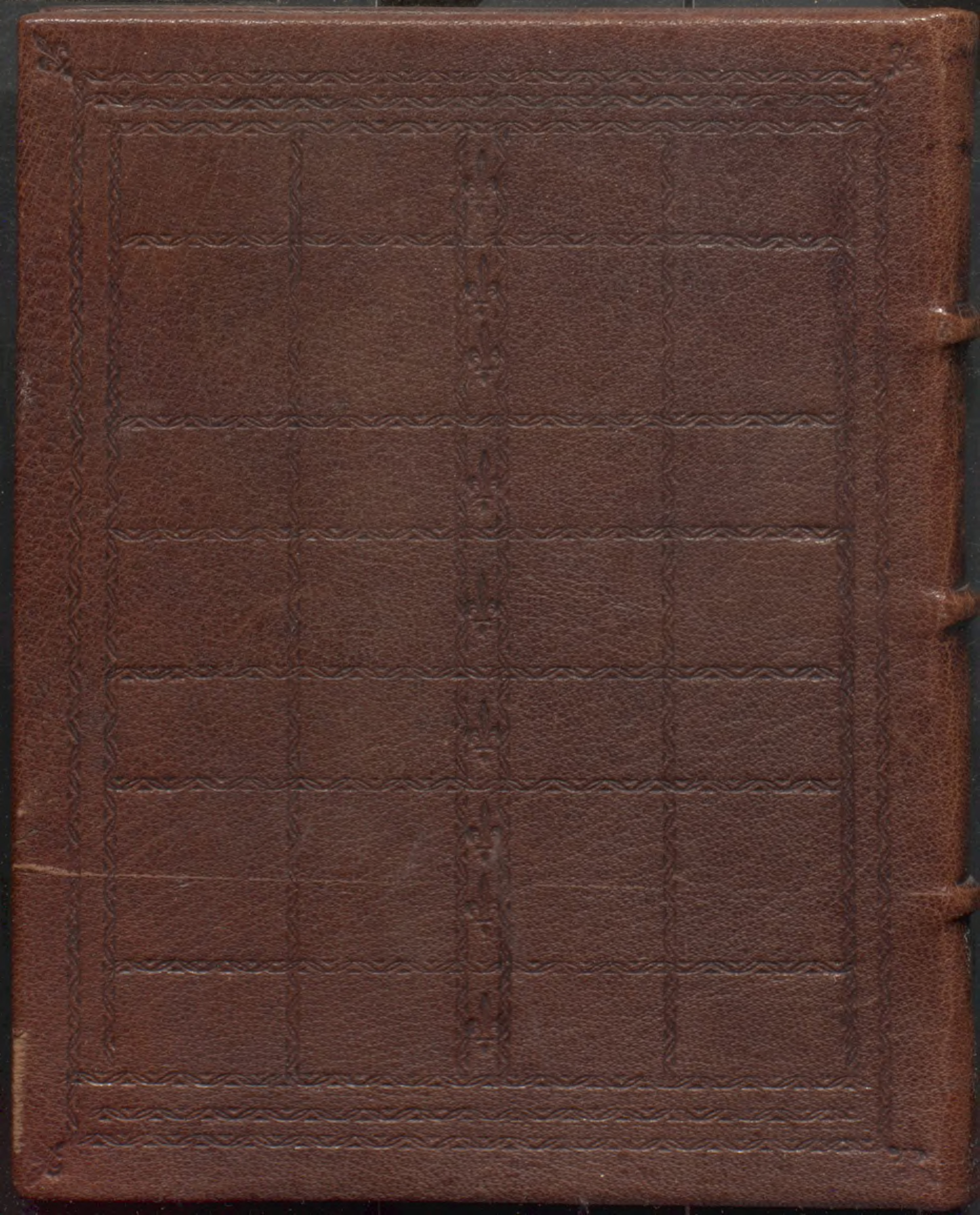
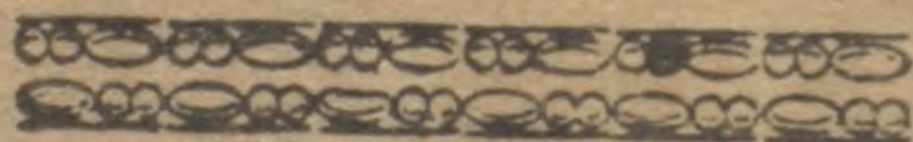

זה השער ליי צדיקים יבואו בו

איין

שון פרויאן בוייכליין נאך

דער לעבן בישייזן וויא זיך איין איקליכי
פרויא זול הלטן מיט נידה אונ חלה אונ דיא
ליכט צו אנצינדן אן דיא שבתות אונ
ימים טובים :

גדרוקט אים יאר דא מן שרייבט
שפו לפ"ק :

נוט [illegible]

[illegible]

סיון

ליבה טאכטער [illegible] דיך דא טון לערנן . [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible] ([illegible])
[illegible]
[illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

אוין [illegible]

תפלה (ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר
של שבת) [illegible]

[illegible]

ישראל ני ראשית ובלאמר רימא אין טייטש ביילן ראלו גיט פלאטש דייטש ווייבר
פרלט דרום וגם ווא אויך חלה מצוה ... דיא אייניקייטן (ראשית עריסותיכם
תרימו חלה) דז איז טייטש ... אייער טייג אירשטלינג זאלט איר חלה , דרום אוו
די פרויא די דריא מצות הלטין . דארום ליבה טעכטר ... אונ שלום אויך דייבי
אויגן . אונ דיין פרויאש הטרין . אונ אויך איין גוטש ליכט פרא אפטן . אונ ...
בלייבט הער סערין . אונ דיך אונ אנדרן גארעבין . דז ראש מצות ביטש אויז
גרבן זיין . דען זיא בישירען דען ליב אונ חיבוט הקבה אונ דיא ווי אנטר
בעלישעפֿין . אונ דרום איז דיא פרויא בישאפֿן גיוואורן אין דער ניהיטן זאן אם
פֿריא טאג שבות . בוגבט דען הייליגן שבת . בוויין דוא דען ווראן איז דיא
בישעפֿניש מאלכה פֿרי . דרום גלייכט זאל דז אן דער אדם ראשון ... דיא
גנץ וועלט אויך דיר זאל זאגן טאר . אונ דרום ווען דיא פרויא ביט איין רעבטין
האט . זא דער דערשט זא דיא קינדר אונ דיא וועלט אין גרעבר . דש קין נדין
דער דא אין גנוייאין (יסוד עולם) קאן גיבאורן ווערין . אויך דיא וועלבין טונגר .
אונ פון דעם זעגן גוט גיט יתברך זאל זיין אלטבן אונ אל זיין בישעפֿניש טוט
ער ווארשערן . אונ דרום ווען איר די דרויין אין גלות . אבער ליב אונ גוט ער
ציעין . אונ ווער איז פֿעלרין דא דראן דיא פרויא . ווען ווא איך ביט וואלבו רעבלין
בירעכנין . ווען ויא חס ושלום ניט גיבאוטן ווער געווארן . אונ דער אדם אין
קאן האבן דיינליך . באך דיין כיון . אין דער חמלות , ער האט איין ווארם ווערבא .
דרום האט גוט יתברך שמו ליב דיא פרויא דיא ווארם איז . בייא אירם ואגט קיין .
ווען ויא טוט אויך דיא גשריבן באנד אין דא ווערים דען פסוק : (יהי כבוד יי
לעולם ישמח יי במעשיו) . דארום גוט פֿון זיין דיא איר פון גוט יתברך שמו
אויך איבעלין . ער ווערט אויך דרייסן גוט יתברך שמו אין זיין בישעפֿניש . דז
זיין דיא ווארן רעכט . ניבורני גיזאלטן קינדר :

ר דוך ביט וויין איך דיך מאר זאגן . ווען דו דיין דריא אונ די בלעטש אונ
טוטן . ליבה טעכטר דאס מוכט גרעבין צווען דען אלמעכטיג
גוט יתברך שמו דער דיר זאל געבן גוטש גבן . אונ דער דיך אונ דייני קינדר
טוט דערביין . דרום אלש דו דאס אלין דיינן . טוטש אויך . חובבש אונ
וארנכם . אונ בעבטן וון דו האט נעמן . אונ ביט גא איש דיינים ביים אין

פינגר הענגט אונ׳ דו טשטו אין אודר בשטבן· אז דיא גשאלטן ורדן מקלטן צו
אין. אודר גנעהן אין קינדר גנג אירשוטא. אז טוען וועהן, אז אויך דער
ב״ש. אלט אין עין וולט, אונ׳ דיא קינדר זיין ביטשט אדר ביטאיגן· אונ׳
מאן דיא קינדר ניבן ואלטן אויף ניוושט: ווען אירי קלייכר ביט ריין· דרום
נימט איך דיר ועלטט אין ומשוור ביטשט ביי דאם אורטט· אונ׳ האב ריין ב״ד
לינקט התברך שמו: אונ׳ בית נ׳ דעבך וואו דיא צו טון האט. האט ווידער וויי
נן אויס צו אירן· אודר סדר איז אליטאן ואו מקלטן צו אירן· ווורש נית אי
דען דיא ווער ניטיג צו טון האט· דא איר אוי ביב אן אדין שולם א צו זאן פיי די
(ויברך) אויז האט. דער נאך יאן (ברוך שאמר) אונ׳ דער נאך (אשרי) אונ׳
דער נאך (ישתבח) בי איבר (שומם עמרה)· אונ׳ דער נאך ... (אמר
אנ עליכו לשבח:)

אונ׳ ווען דו בטשט אויז ניאורט· ווניב דויגט זיך צו עשין אונ׳ צו טרינקן א
ווען דו דיין קינדר אן ניבטט· אבר דו זאלא איז דעם בעט אויף
ניבטט. איין עם אנדרט אילך· דו דוא איזט אנדרט האט מן דיין ניגב
צו היישן. דען מיך צו עשין אונ׳ צו טרינקן צו גבן· וויל דוא דיין קינדר אן
ניבטט אונ׳ ווער נט, ווען עט איז אין גרוסי מצוה· דער זיין זיך ווייטן צו
עשין אונ׳ צו טרינקן גבט. אונ׳ אכטונג אויף זיא האט. דען דער פסוק שפריכט:
(יורע נדין בפם בהאתו)· דער טרשט איז דער צדיק דער שיט דאש פר
וואלויינט זיך צו עשין אונ׳ צו טרינקן גבן בלייבן· בן דא ווילבטו וואו ווען איינר
דיין קינדר רעכט אויז ווערט· דער איז גהייסן איין צדיק:

אונ׳ דרוט וואלבטין מן אין ליכט בנשבת. דו ווער זיך אין וויינם בוית וואל
האבן. אונ׳ דער (טעם) וואלאיך דיר אין ווינג דער פון שרייבן·
דו דוא וואלט ווישן ווארום איך דיר דאש שרייב. ווען ווארום אבער ווילנט ווערט
זיין בוויז זיך דען בוויזנין צו (בפרקה). דען אבער וואלנט נישט (אערבת)
דו דער בעל הבית אדר זיין וויב אודר איינים פון זיינר איין אנגליק וואל נעמען·
אונ׳ דער בעל הבית אדר זיין וויב עטן צדקה אדר איין מצוה אונ׳ ווען עט ביש דש
אי עניים ויין פון דען ווערבית וואקמט דען דער (סטרא רבה), דער די מצות
אן פר יבאי· די דער וועגנט טו וואלען· אונ׳ ער שפר לינ צו נשיות· (רבינו

פֿלעגֿן) וועלכר די אשה ערבֿת צו גיבֿן · דען דיזר מאן אדר די ורויא האבן די אבֿה
ניט אן דער בארים די דיך איבר · · אונ איבר איר מוין גייבר. אונ לאשט ביז אז בי
ניך גוט יתברך שאו דער בראיש אבריאן אונ פֿינן די ערבֿת בינגן אייבם אין
וייבם פֿיך · ווען גוט יתברך שאו בריבֿט ביט וואר ביש אבן האט ווען דיין הייליך
באון הוט בישאפֿן אלדינג אים גאנבֿקייט. אונ מיט גרעליקייט · אונ דרום וואו די
ערבֿת זיין גאנץ האבן · אבר גוט ית׳ וילט מיט וייבר גרעליקייט די וואן ער טוט
דיזר אלט בינגן איינם רשע · אדר וייבם ויך איינם · או דער פסוק שפריכֿט:
(צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו) דז איינט דר צדיק ווערט בשיר אן פֿון די
לייד אונ עש קומט דר רשע אן וייבר שטאט. אונ איז ביט איין רשע דז קומט ער איך
וייבם פֿיך. איך וויל דיר איבֿט בישט אתר פֿון דר שונה שרייבן, ווען וייא זאלגֿן ·
אונ צו טון ווער דען ורויאן · די הוטט איין וואל גיהערט · אונ ער שטעג דין ווארום אין זיך
וואל איש הויז הלטן. אונ איך האשטן גיהערט דז איין ווייבם גאל שטעגן מצות טון. ווען
אן קאן די גוטש ביט צו ויל טאן · אונ פֿון איינם גוטן קומט דין בוי · או די וואל מאכן פֿון
(ספֿרה רבה) ווער שטעבֿן האשט · וואר גוט ית׳ ביט ווער די לא גוטש טן. דען דאש
ריכֿט וואל רז בי די מצוה ווער שטעבֿן די בויי ערבֿת או ביגן וואל האט ער בואן:

ה׳ **אונ** ווען די האט פֿון ריינם ויך צו שטיין גיכן · זא קער דיין הויז דען איז ·
טוט צו דיין קינדר אן, אונ ווענש יי איר בענגרי · אונ לערן וייא די ברכה
אי ב׳ די המוציא · אונ די פסוקים די גן פֿון לערנט דען קינדרן פֿיר צו זאגן · אונ בלו
ויאן צו תורה אונ צו מעשים טובים ווען די טרייבט בי אבן אין אן די ורויאן · או דר
פסוק שפריכֿט (שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך) דז איינם קוי ניך
פֿון פאר אלבן דיין מאטר. אונ ביט די וואלטש ווער לאשן לערנן דיינר מוטר. ווען
דר מאטר איז דען גוקן טן ניט אין דען הויז דר בים. אונ קווינט ניט [illegible]
צו ליינן וגוטן, ווען ווען איר גאנץ ואש דיין קינדר וואן וואל [illegible]
איז אדר ווען וון אים זגט דז דיין קינדר הבן איר גין איין [illegible]
איין מאר באריין דר בים · אונ [illegible] אונ [illegible] קינדר [illegible]
ני די [illegible] ביט דיא קינדר [illegible] תורה אונ מעשים טובים [illegible]
לערנן. [illegible] אונ [illegible]
[illegible]

אונ [illegible]

ייני׳ דא בלייבן [illegible] טאן דער [illegible] [illegible]
[illegible]) דס מיינט זיך [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] [illegible]
[illegible] אונ [illegible] דר [illegible]
[illegible] . [illegible] דס [illegible]
דיא תורה (אבריות) אין דר [illegible] . [illegible]
[illegible] דער [illegible]
[illegible] דרום [illegible]
[illegible] אונ דרום [illegible] דער [illegible] , אונ דרום
[illegible] . [illegible]
[illegible] אונ [illegible] דער [illegible] . [illegible] אונ

[illegible]

[illegible]

ס׳ אויך [illegible]
[illegible] , אונ [illegible] אונ
[illegible] . דער [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible] אונ [illegible]
[illegible]
[illegible] . [illegible] אונ [illegible] אונ

[illegible] אמן:

אונ [illegible] דר [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

איט. דיא [illegible] אונ דער דא [illegible]

[illegible] אונ דער [illegible]. אונ [illegible]

[illegible] תורה [illegible] האט. [illegible] איך [illegible]

אונ אין דען ספרים [illegible]. [illegible] אונ [illegible]

[illegible] נית. אונ [illegible]

[illegible] אבר [illegible] אין׳ [illegible]

[illegible] פון דען [illegible] אונ [illegible] פון דען [illegible]

אין [illegible] אונ [illegible] אין [illegible]. [illegible]

[illegible]. אונ דען [illegible]. אבר [illegible]

[illegible] אונ [illegible]

[illegible] אונ דש [illegible]

[illegible] אונ [illegible]

[illegible]. [illegible]

דש [illegible] דיא תורה [illegible] בחורים אין דען ישיבות

[illegible] דיא תורה אין דען [illegible]

[illegible] אונ [illegible] דיא

תורה [illegible]. אונ [illegible]

דיא [illegible] אונ דיא [illegible]

[illegible]. אבר [illegible]

[illegible]. [illegible]

[illegible]. [illegible]

[illegible] מצות [illegible]

[illegible] אין [illegible]

[illegible]. אונ דיא [illegible]

[illegible]. [illegible]

[illegible]. אונ [illegible]

[illegible]. אונ דיא [illegible] ברכה [illegible]. אויך [illegible]

[illegible]. [illegible]

גמריכן האבן . דרשי׳ ואש דער פון קיינאן . דען אויר אודר דען הילך דעם
שפילט אוער דינגו ווען דיא איט׳ דאס וון דען שביים דאס אירן ביטניכט . אויך דער
פסוק בישרליך שרייבט . דער איין שבי רויכט ׃ אובער העלת ביזוט אים זיין
לייב גרום ׃ דארום אלט אידר ואן לאז ער ווייא ורום ׃

יא אונ אויך דיא ווייבן אר׳ייא וועלר דאס אין ברוט הרויש וואלט וויען זו עשין
ווילפט פון דען הפלבין וואו דז אן גיבכן האט ׃ דוא וואלטו דייני
הענד וועשן ׃ אונ דאש לבן בענטשן דריבר בענטשן ׃ דען אן בישט אויר ביזוט
אויך חלה ב׳ ביטרים פון דען פיגך אר׳ייא וואו דם אן ברוט דרויש אלט . אייבט איז
וויין . אונ חקין . אונ גערסטן ׃ אונ הבר׳ ׃ אונ טויגל ׃ אונ אובאייבר לייא
וואו פון אבירה אובער דיא דאזין פון אייבט דיא פונג אר׳ייא געוויסט ווער ׃
וואו אן אך דריבר דיא הענד וועשן אונ דו הריבר בענטשן דז לבן בענטשן .
אבר גו אנדרי ברוט דז גיאלט ווער . ביט פון דען פיגך אר׳ייא וואו גובידרפשטו
ביט דיא הענד דריבר גו וועשין . אונ דרפשט ביט ברכות דריבר גו ואלן . אונ
דרפשט ביט דז לאבן בענטשן דריבר בענטשן ׃

יב אונ דער דאס עט ניט אום וינגשט בעבן ׃ און אין דער הפל דרום ברענגן ׃
בן שוא דיא בבן בריבן גו נען זאגן ׃ אונ ביט אום ויגשט ברכה
ואלין . דען ער אין חייב איינה דאש אייבט ער האט פר שולד אונ דער עט האבן
דם לאן . אן ואל גיט ווער אויך האן . אן זאל ביט איט זיין הילין באזן ווטוך זיין אונ
הוקות שריבן (אני יי אלהיכם) דז אייבט אך בין ניט אויער הער אונ דרום טאר
אן זיין היילין באזן ביט אום וינגשט בעבן דר פון דיא תורה טוט זיל שרייבן ׃ אויך
איז עש אייבט פון דען גטען גיבוטי דש ניט אויך דען היילין טאג לגשריבן האט .
דאס אן ביז ואל טוטרן ביא ניט ׃ ווען אן אייבט קיין שבועה גו גיפסקת האט ׃
אודר וינגשט וואל ער דיא שבועות אובער הוכן זיין . ווייא עש ואל זיין דער ווערן אשר
הימס אונ פיין . אודר זיין ויל אונ דרום לייבן גרושי פיין . אונ דער דא פלעגט
אובט גו שווערן . דז איז סיאן דש ער אום לין גערן . דרום האט ער ניך וואן
[illegible] ער זייט . עש איז ראך גלין וואו ער זייט ׃ בן האט אין ריך דיא
[illegible] אלט . אין אך דיא איך אום ערפט ביט האבן גיראלט ׃ אויר וועלן וויטר
[illegible] אבותי אבות גו שרייבן . ווא אויר אן ערשטן האבן אן גיהובן ׃

יא אײן פֿרויא דיא זיכט דם · אונ׳ עס גלײך בײא נאכט איז גווען אודר
איז אײן ווכן קארין · דיא דא שבר אונ׳ אירין לײב אודר אײן
קלײדן · דיא הײסט אײן נדה · אונ׳ איז טריפֿה אזו לנג ביז זיא האט שבעה נקיים
גצלט · דאס הײסט זיבן טאג רײני · אונ׳ דער נאך צו טבילה גײט · עס זײא
זיא טראגט אודר זיא הײבט אוי אײן קינד :

יד אונ׳ אײן אײטלי פֿרויא דיא דא טריפֿה איז גווארין · אונ׳ פֿלײך רײבין ·
דא מוז זיא ווארטן פֿינף טאג פֿון דינן אן דא דאס זיא גזעהן
האט · אי דאס זיא אן הײבט צו צײלן דיא זיבן רײני טאג · אונ׳ אזו איז דאס רעכֿט ·
הטט זיא גזעהן אם ווכטאג פֿרויא אדר שבת · דא זאל זיא ביז ווײס אן לײגן בײא
אן דאנערשטאג צו אבינט · אונ׳ איז ניך טבֿל אן דונרשטאג צו נאכט דיא אנדר
וואך דרום דער נאך דאס זיא האט ווײס אן גלײגט · איז עס אבר זונטאג צו נאכט
גווזן · דס זיא האט גזעהן · זאל זיא ביז ווײס אן לײגן בײא אן פֿרײטאג צו נאכט ·
אונ׳ מכן זי זעך אין ווען פֿינף טאג : זאל גיט די ווײס אן ווען איך הערט צו זהון :
אודר דער פֿירטאר זיא ביז ווײס אן לײגן : אונ׳ אין דער בײט : זאל זיא האבן גרוס
אכטונג דס זיא ניך זאל אזו בוזן זײן : ווײל זיא האבן איר גלאבנדס אין זײן :
איך דאס ווענטט אלי טאג צווײא מאל פֿרויא אונ׳ שבאט : ווען דיא אויך נטייה אונ׳
ווען זיא מעריב גאורט האט : דאך הצנעה אײן אמס גנוג : אודר בנעט עס זאל
נעמין : אין דען ווײטערין טאג דרײא אדר אחר : זיא זאל דער נאך צו טבילה
גין אין אירה רעכטי צײט : איז דז זיא בײא נאכט פֿארט ריך כלײבט :

טו אונ׳ ווען זיא ווײס אן לײגן : זא זאל זיך פֿאר גאר וואל ווצן וועשין
אודר באדן : אל אירן לײב דז קײן דם בײא איר בלײבט :
דרום זאל זיא זיך פֿאר וואל וועשין אודר באדן זײן : אויך דאס אלי בעטש דס זאל
גזײן : אונ׳ ווען זיא ניך בײט אן גלײגן זא טאר זיא גלײך נאך בײא מיט אבבדר
עשין אויז אײבר שיס אונ׳ זאל ניך הלטן אין אלי רעכֿט או דיא פֿרויאן טען בײא דאס
איז צו טבילה גנגן :

טז אײן פֿרויא די דא בײנפֿרט איבר אײן בעקין · אדר איבר אײן אנדר
מאל עמ אײן · אונ׳ לאש איר השתנה דרײן : אונ׳ ...
דריבן פֿײאן בלוט זיא אזו ניך טריפֿה אלן דאך ווען זיא עס ... זאל ...

אונ׳ האט ווייסן ליבר איט . איין רב ניא דרום ורעגן זאל · אונ׳ אויך איז עש
זיין אנבטר שייד צו ווישן ווען זיא שטיט אונ׳ אין אשוויצן אדר ניעשט . דרום אויך
דארף זיא איין רב צו ורעגן :

יז איין ורויא דיא דא שעכט איין עופות דאש אין לייב . איר זן איין
לייש דש וליגט אנבטר הלכה · זו ער שטיט עש זאל · ווען עש
ניט אושר הלכה דאז ביין ווערט ניט געבראכן זו איז עש טריפה ווען עש האט געבראכן
אויך דין קלייד ניא דר לנגן וויא קליין טרויל זו איז ווי אזבריין אונ׳ קאן עש ניט
העבנן אן אייבר וולך : דאך יוה ונן עש איין ווינקל בישיידליך טריכן · דבייבן
זיין מעבר דש אויך איר לערנן · אב אויך דען שעכן אייבר הלכן דש שין זיין ·
אדר אויף דען ציקן ובון איין פיין ווכל שכן אויף דען פיין אדר אויף דען העבדין ·
אפילו אויף דען פיגרן . ווען דיא העבר זיין ווער געשטפט אונ׳ איז
טריפה :

יח ווען ויא אדר וועבר אויף דען סין ביין · דהייבט ען איין שעכט אושר
הלכן . אש איז עש ביעטס · וויא דען ויא האט געשמחנגן .
אודר געריצנן · אונ׳ האט אירי פיגו אויף געהובן · וואו ויא דען פלעקרין ליגט ויא
איז ויא טריפה אפילו אייבר דער גירטל עש וייא מאן אדר הינגן עש וייא ויא איז
אויף דען וואריך ביא קלבים געוועזן . אדר איז אויט פלעקין אום געבנגן · אונ׳ דער
דין איז רונקא ווען זיא דען פלעקין ווערן אירש פלייש וועלן עש אדר ביט פיגו
אויף איר פליש בייטרט אויף איר העווד אאן ויא עש העבנן דש ויא איז געבנן
אנבטר דען קלבות . אדר אום געבנגן אינט פלעקין · ויא ווען ויא עש אל דראן
העבנן ווען ויא שון האט אירים איז אויף געהובן עש וייא ויא פיגו אין אנבטר דער
גירטל אודר אובן :

יט דער שיעור ווען פלעקן איזאט איין הלכבן · אונ׳ זו אין . אונ׳ דער
שיעור איז ביין לבקווען אונ׳ לינקן אז דריא אין דיא לשבן אונ׳ אין
דיין בריינט . דש איין יועקש אונ׳ דרייען האר אז ויא זיין אם לייב ובון אייצם
אונגווין ווען דער פלעק אדר בייא אין גרוש וייא · דא הבגנו עש אן אייבר ווי אן
אייבר פלוך · ווען ויא שון דייבי האט ניט באט ניא אבר דען אובן גיוטלגין
ער . דא קאן ויא עש בייט העבנן אן דיין ליה נאך אן דיין פלוך עש וייא אדר
ער

פר איין לבן אודר פיר טקיטין :

כ אין פֿריא דיא דאשטר אין בקיט ניזעשין אויף דער טרין. אודר אויף
אייבם בית הכסא. אונ' דיא הט ווֹר בודק גיוועזין דר דיא שרייבר
ויין זייא ניוועזין. אונ' וועבר דער בֿאק איין, ענוקן אובטר איר. שט איר בינוו אונ'
ניא אין טהורה. בינ זיא ניך בודק גיוועזין אין אייבם ווייסן טילו אונ' ווייט באכטיל
אונ' דיא וועבר אייןטראקן כלום. או איין ווטכל קאין גרום. עו זייא קליין אדר לבן
גלוהן. אין זיא טמאה. אם-לו פֿעבד וואו דעם פֿלעקין איין צו קווענטשי לויא
פֿילפט בינבט אונ' אין טמאה. הפט ויא דאס טילו אדר דיא באכטיל אויז דער הנט
גלעט. אין אן קאפטן אויף אן טעם אודר ואו. דער גאך וינט נוא דריוף כלום
איקליכש ויבין. פש זיא לבן גלוהן אודר קיוליך אין ניא טמאה:

כא האט ויא ניך בודק גיוועזין אין דער וונסטר אונ' האט דיא באכטיל גלינט
אונטר דען קישן. אודר אונטר דען פאלסטר. אונ' צו מארגנט
פֿעבד ויא דרויף דם גלוהן לעבקליך. דא אין זיא טמאה. אין טו אבר קליך. אונ'
אין בייט אן איין הלבי בן גריט אונ' וואו אטר או אוגן דער שיעור פטיט גא אין ניא
טהורה. וועגן פֿעריך די דם אין פֿון אייבר לויז. אודר פֿון אייבר פֿלוקי. דיין
האט דר קוועטש אונטר דעם קישן. אונ' שון וויא ניך בודק דאט זיא ווֹל דיא איין
רייבי טוון, אן היבן בו ציהן. דא נאל דיא (בדיקה) יין באקבט צו דען אבטבט
אונ' נאל וואל דיא באכטיל בניין דריבן:

כב אין פֿריא דיא הנט איין שווערן אין איר ליב. אודר אין איין
גיוועלב אונ' זיא טער ניך בודק אונ' פֿינבר דם. אונ' זיא וויסט
דאס דער שווערן אודר דיא וואבר. דאט זיא איין וויבן האט. דאט פֿעדש דם
קאן נא אן, זיא וואל דאס דם אן דען שווערן אודר אן דער וואונד הטבנן. ריאש
איבן וויבן האט. אונ' ניא אין ריין. אונ' אן אין טש ווען פֿם ווער צווישן אייבר
צייט. אונ' צווישן דער אנדרין:

כג אונט פֿעבד זיא אבר דם דאס דם פון איר לייב קומט. אונ' ווער אויך בייא
איר צייט גוא נאל דש זיא ווייס גוים דאס דיא וואבר דם וועבו ריגבקיא
אין זיא גוים אונרין:

כד אונ ווען זיא ניט אבטעטן טעבר דאש טעש איר אויש דען ליבקוועט.
אונ ויא וויש אויך ניט נימיש אוב זיא וואובר דם וועלט. דא איז ויא
אויך נימיש אבריין:

כה אונ וויר עש דש זיא נים טעבר אין פֿלעצין דאש אוף איר ניוועזט. אויף
איר העמד אדר לייך. אפילו אין דער צייט דש זיא פֿלעגט צו
זעהן. אונ האר זיך בודק אונ טעבר זיך ריין. דא מאן זיא עש אן איין שווארץ
העבנן. אדר אן דיא וואלט ווען זיא דען ליט. אבר דעבניך דא זיא איין רב
פֿראגן. אדר אויש זיא נים דאש דיא וואובר קיין בלוט וואלט זיא איז ווא אבריין.
אבר הטט זיא אן איר לייב איין [illegible] אדר ניינד אדר ווער לעגן ביז ליגן
דיא ניברעכן אן איר לייב העטין: דיא דא דם אלטין דא מאן זיא איין פֿלעקין
אויך וואל דראן העבנן. זיא וואל דען דיא ניינד אדר דיא וואובר פֿון איר אדר
פֿון דען אנגבט. דש ביזא איר נילעגן ווער. בז דער צייט ווען זיא עש זיכט.
ביש בלוט ליט. פֿיל לייכט דא זיא נישלאגן הט. אדר נריבן אדר ניקרצט האבן.
ווער דם תריש נאבנן. אונ ווער דר פֿלעקין דר פֿון קומן. אדר אוב זיא איש
נאז בלוטין אונ קאנין ווער. אדר ביזא נימטשין ווער. דער איין אום גינג.
אונ דש איברטש קלייד מעט דאש בלוט אן נימבנן. זיא מאג עש וואל דראן
העבנן. אונ ווען עם לייך בוזבט אן איר צייט ווער. ווען זיא איין לייב ריין
מיצט. דא מאג זיא עש וואל דראן העבנן. אדר הטט זיא איר העמד אויש
תאר גוליבן דיא נאט עם אן איין ביזעבן. אונ זייטבי ווער איש איינם ניטעלט
בניל אוב נאבנן. אונ דער פֿלעקין מאג זיין דער מוקוום. מאג זיא זיך וואל
ריין הלטין. אזו נצוואן דיא בו ווים אן נלנו הטט אין דיא ערשטין דריא טאג
אן דר בוך ניטריבן שייט זו טאר זיא עש אן ביזעט העבנן. אבר ווער זיא
[illegible] בלוטיגש אוז ווענגן: נוך דיא ערשטין דריא טאג זו מאג זיא עש
וואל דראן העבנן. אבר ווער דר פֿלעקין אזו גרוש אז איין האלבי בון.
אונ קעבטו עש אן ביזעט העבנן. זיא איז ביט ריין אונ מוז פֿון
איר זיין קומן:

[illegible] ווער דער פֿלעקין קליין אונ ווערא אן צייטן. אונ אין איינם מאט
[illegible] ניטבן [illegible] זיין. אין גרוס בוו אז אייבר
[illegible]

גריסן בן איין בלך דאס זיא פֿש הטבלה דאן ווידר אויך. אונ אויך דאן קיין אנדר
שייד דער ולעקין ווער לאנג אודר קיילעכטיג איבר בּרייט · ווער דאס אבר ביט
אונ דאך אז מאוט פֿליך זיין : אונ ווער דס דער ולעק ווער ביט גרעשר ווידר
גרין ליבן בּרייט זיין. זיא בּידארף ניך ביט טריפֿה אכטן . בּייערט סאך זיא
ניך וואל בּיווארנן אין אנדרי וועלין :
כי איין ווראדיא איך ויל בּודרך זיין דיא וואל בּטען איין היציך כאג וויל אודר
איין אלט ווייש ליבּ וויטיבל. אונ דאס וואל וואשן, איר לייב
אז ווייס דאס זיא קאן · אונ נאלטט אוס ווענקן דרינן . אונ וואל דיא באגאל
אודר דאס ווייס טיבל וואל בּיזעקן . אוב קיין דם דרויף ווער אודר קיין ולעקין
דר דר ריטליך ווער . אדר איין מאדב צו דם קסט · אונ אז וואל זיא ניך ווידר
דרום בודק זיין אין דיא זיבן טאגן . אונ איז זיא דאס ווייש העמד אן טוט ווס זיא
ניך אויך ווער או בודק זיין · ניבט זיא קיין דם דרויף וואאל זיא ניך ווייס אן טון ·
אונ איז זיא ניך דאס ווייש העמד אן טוט ווא וואל זיא עם אויך ווער וואל בּיזעקן ·
דש קיין ולעקין דם דרויף ווער ניך פֿון קייטר
זיא טריב :
כח איין ויאאס ניך וולייטין דס ויא ניך ווייש אן ליגט ווען בּאך טאג איז ·
איז דאש קהל ברכו זאגט . אונ אויך זאל זיא דיא זעלבן נאכט איין
ווייס לייליך אויף ליגן · אונ אזו דאס לייליך אויך בודק זיין דש קיין בלוט ולעקין
דרויף איז . דער נאך זו זאל זיא אן צו לן דיא זיבן ריינע טאג ·
פֿעבר זיא דען ערשטן אודר דען אנדרין אודר דען דריטן טאג אן דען לייליך אודר
אן העמד דם זיא טראגט אן ביזעט הטבלה · אונ אזו ניך אויך איין בּיס ווייס
אן ליגן אבר דר נאך דס דער דריט טאג ווער גיגן ריין . אונ דער נאך זיא וואס
אן קליידר פֿעבר · זא אין זיא עם וואל הטבלה אן וואו אנדרי וואלין או אוכן
נישטרייבן פֿטיש · באשט איין איגליכי נאך ווער , דו עש דער פֿון קימן ווער · אז איך
פֿאר אוכן נישריבן האן · אונ דער צייט נאך דו אז זיא הטבלה · אבר אז אוי עש וואל
ווערן גיר ענבין · ווא אונ וואו הראן זי עש טוט הטבלה , דען דיא טאן וועג ני בייס
אז וויטט צו . אז עטליכי דריין ווען וועלין · אבר דאס ווא דען טבילה דאס ווי אנ
קאן אן הטבלה . ווארן זיא עש טון · אזו זאל זיא ביא איין צמן אלי טאג טון

די ווייל זיא זאל אבבעט און יוצאת בודק זיין. און אויך אובן גשריבן האב. און דאש
איז די זיבן טעג ריינה. און אין דער גלייכן נאך די זיבן טעגן. הייבט אן דען זיבטן
טאג צו בדקנן ביז זיא צו טבילה גין. און לינטוך צו איר אן. און אייבר דיא ניט
הפסק טהרה טאן ריינע גלייט. טאר זיא זיך ניט טובל זיין :

כט איין איקליכי כשירה פרויא דיא גערן תשמיש האט דש זיא זאל זיך באוואהרן
בודק זיין אז איך פאר אובן גשריבן האן. אלזו גאנץ אבבעט און
אוונטגש דאך אין דער נאכט. דש דער מאן איז ניט דער בייא דש זיא איז ניט
אויבר ווערט. און זיא זאל זיך בודק זיין. צו דעם ליכט פון דעם טאג ביז בייא
אייגם ליכט. הנה זיא זיך בודק גוועזן בייא אייגם ליכט נאך שש אש ניט :

ל איין פרויא אדר איין ארמי פרויא דיא קיין וויש העמד האט.
נאך ליליך העמט אויף איין בעט. דיא זאל איר ערשט העמד און
ליילך וויין בודק. און באלד טעט אן און אם אלטין טאג צו טבילה גין. מיבט
זיא אבר דש דאש נירגט בעט איין פון נקיים. באלד נאך דען ערשטין טאגן. זיא
טאר עש ניט אן דען אלטין פלעקין הענגן. זיא מוז זיך אויף איין ניט וויש
אן לינן :

לא אזו איין איקליכי פרויא דיא זיך בשויט און זיך אין וויש אן לינן וויר
טרייפה מיינט דיא ערשטין טאג הין וועק זיין. און אן דען זעלבין
טאג דיא אידר וויש אן לינן זאל. ווילן זיא זיך אילין וואינן. זיא זאל פיר זאלט אין
איינם טאג וויש אן לינן :

לב ווער דש זיא זיך העטיר נשואין אל טאג בודק צו זיין. און מעג זיך
בייערט דען ערשטין טאג בודק גוועזן. מוז ארבעט און צו
אבבעט און אם זיבנטין טאג אויך אינגאנצן. זיא זאל צו טבילה גין. ווייל זאל זיא זיך
האט אין דען ערשטין טאגן ניט בודק גוועזן. און בייערט דש זיא זיך הט
ורק גוועזן אין זיבנים טאג. דאש ניא וויש הט אן גלייגט. אבר איין איקליכי זאל
אויף אטרקן. דאש זיא עש ניט זאל פרגעסן דען טאג פרי קיין קינדר נביו :

לג ווייט זיא איינר פרויא נידה זיבן טעט. דער נאך דיא דען איז אבער
נאנץ. זאל זיא זיך ווארטין ביז ריין. און נעט צו טבילה אן
צו אבעט דיא אנדרי וואך הארום און זיא טאר ניט טבילה וויש אן לינן.

זיא מוז זיך אן ליגן ווייל זיא אין שטיט אונ' צו אייבר איר לב הייסט עס נאך לילה. כי
אין הייאן דריא שטונדן ויאט אבר ווירא טבילה הלטן כיט דער קהל ברכה נאכט.

לד אין דריא זיא דא טבלט אין איר צייט דיא זיבן טאג רייני אונ' ווער זיך
בורך אלי טאג. אונ' אם זעקסטן טאג אייבנט דאס טעט ווער
דער ווייבט טאג. אונ' ניבן צו טבילה אונ' לסן ביא איר מאן. אונ' דער נאך בדוקט
זיא זיך דאס זיא ביא צו רעכט ציית ווער צו טבילה גאנגן. אז אונז זיא זיך ווידר
שיין. פון איר מאן אונ' ווער זיא נידה. אונ' זיא מוז דר טאג צילן נאך ייבער
באלט ווען שון ווער דריא געלבט ביא איר מאן גילגן פון ייבער היצטרשטן
באכט אן דאס זיא ביא איר מאן אין גילגן מוז זיא ווידר טאג צילן אונ' אם ווידרן טאג
צו אובנט דאז ליגט זיא ווייש אן. אונ' דיא אנדר באכט בהרים ניט זיא צו טבילה.
אבר אין איין אנדרן ספר האב איך געשריבן דאס זיא זאל תכף צו וואשן ווייש אן ליגן
אונ' צו באלט ווידר צו טבילה גין. אונ' ווען אייבר איין ועלכי זאך הט ושלום צו קעם.
הזאל זיא ביט אנדרש טון. אונ' זאל איין רב דרום פרגן. אבר דער דין איז אז
זיא אובן שטיט. דאס זיא מוז אן דעם ווידרן טאג צו אבנט ווייש אן ליגן אונ' מוז
איין טאג צילן איין רייבן דאס זיא דער פילט דיא זיבן טאג רייני. אונ' איז זיך טובל
צו דעם אבנט:

לח אין דריא דא צילט דיא זיבן טאג רייני אלי דריא פלעקן דיא זיא
ווייזט אין דעם ערשטן דריא טאגן. פון דעם זיבן טאגן. איז
גלייך אז העטט זיא רעכט דם געשריבן. אונ' זיא איז טריפה. זיא זאל זיא טעש אן ווערם
צו הטבען באט. דען איז זיא אונרייני. אבר איז דאס עס געשעך נאך דעם
דריא טאגן. זיא מאג עס וואל הטבען אין דאס אנדרש. אז איך הר אובן געשריבן
האב. ווען זיא ערשטן דריא טאג ווען רייניגן. אונ' דרום ווען דער פלעקן איז
גרעס אז דער שיעור: דא מאר זיא אין אן ביעט העבן. אין דעם ערשטן דריא
טאגן. ווען ער ווער אבר אייבר אז דער שיעור דא מאג זיא עס וואל אן איין לייב
אדר אן איין ספק העבן: אפילו אין דעם ערשטן דריא טאגן. אונ' איז אויך היטט
זיא איין (מכה) אן איר לייב. דיא איז דם האט. זא מאג זיא עס אויך העבן
אן דער (מכה) אפילו אין ערשטן דריא טאג. אונ' אפילו דער פלעקן איז זא דער
שיעור גריש. זיא מוז טאר אן אן דעם ערשטן דריא טאג ביעט העבן.

סדר מצות הנשים

אונ ניטריבן שטיט :

לא איין איקליכי פֿרויא זיכט איין ווען דאש זיא איז צו ביגֹלה נאגין. אונ
השם ניך כשר גיוועזט. אונ בעטט זיך בורך גֹוֹאטן
אירא אונ שבאטו · וואל דענן איר ווען ביא איר ליגן. ביא נאכט אדר ביא
טאג · זיא בידרף אים ניט צו אנגעזאגן. דש זיא ניך מאר ווידר ווגלט
בורך זיין · זיא הלט אים דגעגט חטרן אזאטר · אויך בידרף זיא קיין
ליכט ניט אין דיא קאמר צו טון ווער דיא נאכט באך אזו פֿינשטר אונ באך
אזו לאנג :

לא איין פֿרויא דיא דא זאל צו טבילה גין. דיא זאל ייצבן טאן ניט אום גֹאייש
קינדר דיא דש דורך זיך קלעבן · מיט טייג אדר מיט אילים ווערן
אדר מיט אנדרי ארלי אבן פֿולדש לייכן אונ זיא זאל איר ליב וואל פֿור רייביגן
סין. אונ ניט ווייס טראגן אונ דש ביטנן צווישן אירן ציבן זאל קלעבן ·
אונ דאש ביא זאל קלעבן אונטר איר בריסט · אונ אונטר איר אקזלן · אונ אן
אל אירי הײמליכי אורטר. אונ זיא זאל זיך דער פֿור וואל גרטען אדר
קנעטן · דאש דיא האר ניט אנבנדר קלעבן · אונ זאל דאש אייטר פֿון דיא
אויגן אב ווישן. אונ דיא נאס זאל אויס וואשין · דאש קיין דרעק נאך קנוט
בלייבן בלייבט. אונ זאל וואל רייבן איר לייבי דש קיין קרעצן ביטאן איר
בלייבן. דיא איר ניט ווארצן אונ דש איר איז ביא שנייד אב צו טון. דו זאל
דיא נעגל אב שנייד אונ אויך דיא איר קאפ רייבן אונ טר ·
דען אן ניט פֿראב טון קאן · זא זאל זיא דענוך וואל צו טבילה גין אונ בידארף ניט
צו ווארטן ביז דש זיא היילו ווערט · אונ אייני דיא דא מאר לאן כשט אין איר בור.
דש זיין דיא הור דיא דא ווידר וויילן אן אנדרי דיא פֿמלֹצן ניט קערן אב צו
שנייקבן (סכנה) ווערן. דרום מאג זיא וואל צו טבילה גין דער מיט · אונ אוז
אויך אוב זיא זיך גיפֿטרבט השט. אונ דיא פֿארבן גיבן ביטאט. אונ אזו אויך דיא
פֿארבן איר קעגנד אדר אן פֿנים דאש טאט אירא אן איר טבילה גין. אונ זיא
זאל דיא פֿנילט בעגד אב טון טיט אב שנייין. אונ דענן קט דער פֿעגר דען
טבֿילה אב וואשן. דער דין איז אזו דער סדר איז די בעגל אב צו שנייין ·
... אונ בעט זיך אזו צו גיוואשן.

אזו זיא זיך ווידר טובלן זיין · דען ווען זיא זיך אלז גבאדין · אזו זאל אין
גבען זיין · ווייל זיא זיך אבגירט האבן ווער דער הגלשי קיין :

לח הענט · זיא אבר ווער זעהן אן איר איין וויצרלין וואקלין זהם אמצלי
גזיין · אל די אלייצרלין דיא ליגן אן דען פֿלייש אן · דאש זאל
וואשר דרונטר גין קאן · דרום מוז זיא ווידר צו טבילה גין · אוב איך ריין אבר
אבאלט דיא הענד וואשן · אודר הענט זיא איין קרייץ אודר דעש גלייכן אן גיהט ·
אין דער טבילה דש זאלט איר בישטן · ווען מאן אוך זאל זיא אינם קרייץ צו
טבילה גין · אוב זיא זאל זיך אויך הוטן · ווען זיא באר פֿוס גיט אין דעם (אשקה)
היצין · דש זיא ניט אין קיין קוט טריט · אי זיא אין דאש וואשר קומט · אוב איין
איקליכי פֿרויא דיא צו טבילה גיט · דא זאל זיא פֿאר איר בעט טון · והעלבש איר
בעט טוט · עם ווייא זיא גלייכט (אשתין) צו זיין אודר אויך דיא (בית הכסה) צו
גין · דען דאש אוז אלז גרייט זיין · דש דאש וואשר זאל קומען גאן הביין · דאש
וואשר פֿר דער טבילה גלייכט איר בעט צו טאן · אוב העט זיך איר גיהלטן · נאך
דיא ווידר איין אנדר זאל צו טבילה גין :

לט אוב · זיא זאל אויך דען וועלבין טאג · ווען זיא זאל צו טבילה גין קיין
פֿלייש עסין · נאך אוס גן איין קינדר קלעבריגי זאכן ·
ביז ליכט נאך ברוט צו וואלין · דאך ווער שבת אודר יום טוב אודר גיסט אבדרי
אבוט וואלט מאן זיא זאל פֿלייש עסין · אוב דיא אבגילט דש זיא זיך זאל טובל זיין ·
דא זאל זיא זיך פֿיין גאר וואל בורק זיין · דאש קיינר זיא בלייבט בהעפֿטין אין איר
בין אוב מן פֿלייש אוב פֿון ביין אוב וויל טבילה גין :

מ אדר · ווער איר איין עטאן איר בהט · אודר אין איר פֿוס אודר אין
פֿינגר פֿאנגין · דא אוס ווין איר אין הרויש צי ציהן · אי זיא צו
טבילה גיט · פֿר ווער אדר על דריבן דש אן איין ניט קענט ניעזן ווארן זיא
ניט דער נאך צו גראבן · זיא זאל דש קיין הוט דריבר איין · עם שט איר
ניט דר טבילה גין · איז דר אויז איבר בויט ווער פֿאבן · ווייא זאל זין איר האר
דורך זיכט שט עט איר דענבלטר בישט · אדר ווער דר גאבן ווער היין איין
אוב ער ביט הרויז טין · זיא זאל דיא געבעד נאך אבן שוויבר · זיין ווען
דענבלטר זאל צו טבילה גין :

סא אײן פֿרויא דיא זיך הוט לאזן אים ווילן אונ׳ אין פֿאלגונג צו
נין׳ ווען אין קעמפֿט ווערט׳ אין דען טראגין דריא טאגין׳ זא
שיט עס איר ניט ווען עס איר באך ווייך ווער. אונ׳ אוז אויך אלי ואבדן. אבר
נאך דען דריא טאגן ווערן זיא העבר. אונ׳ אלי בריבליך אונ׳ בריביל ך דס זיא אן
אין לייב הוט. דיא אוז זיא פֿון אב ווייקן עס טוא איר ווײא׳ אדר ניט ווא׳
אונ׳ קאן זיא עס ניט אבן אבנין׳ וואו אונ זיא ווארטן אויס דר טבילה ביז זיא עס
רער לייך קאן. אונ׳ הוט זיא בריבדין אוין דען קאפֿא דס אן עס ניט קעבט
הראב טון. זא אונן זיא רעגילטר וואו צו טבילה נין. אונ׳ בידארף ניט צו ווארטן׳
ביז דאז זיא היין ווערט׳ דען ער פֿאלגט אמט לבן צו נוטן אדר זיא שנר
דיא זיא אם איר האר פֿלעכט צו טראגן. דיא אוט זיא אלי אב טון. אונ׳ איר
פֿינגרליך אוס זיא אויך אב טון:

סב אין פֿרויא ווען זיא צו טבילה גיט׳ אין אוטר אדר אין אנדרי
קמיע׳ ואשיר. טס איז אין אלנה בראש זיא אונטר איר
פֿיס אין בריין שטיין אדר אין בריט ברעט דש זיא דרויף שטין קן דאס זיא ניט
איבר איר פֿיס שלאגט רערקוט׳ אונ דר רערקוט אפֿט בוימן אירה צו אונן דאך
טברעבן אונטרי חכמים עס איז ניט רעכט דס זיא זאל אן הילצן ברעט אונטר דיא
פֿיס האבן נאך דיין כלי נאך אויף דיין הילצני שטאפֿיל זאל זיא ניט שטין׳ אונ׳ ווען
זיא שטאנט אויף אן הילצן כלי אודר אן הילצן ברעט אודר אויף אן הילצני שטאפֿיל
דא טוט זיא זיך צום אנדרן טבילה טבלו זיין רעכט: דאך ווא דער ווער טאר איז
דש אן פֿטיר אויף אין הילצן בריט אודר שטאפֿיל דר נאו אין אין רבנן. ויא זו׳
אונטר דיא פֿיס האבן שטיינר אודר ווין רעבן אודר הריוס ד׳ טפֿחים ברייט אונ׳
לאנג דס זי קאן וואו פֿון שטט דרויף שטין׳ ווען זיא אדר שטיט אויף שטיין אדר
רעבן אדר הריוס דיא ניט ד׳ טפֿחים זיין דא האט זיא אירה אלטובן איבר דארט
דש זיא ניט איז פֿאלט אונ׳ אינויך ניט רעכט טבלו אויך גל ויא זיך טבלו זיין אן.
אורט ווא זיא דיא לייט ניט קענן זעהן׳ ווען זיא זיך אדר אין אין אורט טבלו ווער
ווא זיא דיא לייט קענן זעהן דא האט זיא אירה אלטובן איבר דארט דס זיא דיא לייט
גיט וואן זעהן אונ׳ איז זיך ניט רעכט טבלו׳ דאך ווען זיא זיך טבלו ווער אן אין
אורט ווא זיא דיא לייט קענן זעהן אודר אויף שטיין אודר רעבן אודר הריוס

דיא מיט ד' טפחים מעגין דאש איז אין טייטשן ווירט אייטש ברייט אונ׳ לאנג. דאש איז די
טבילה רעכט גיטאן אונ׳ בידארף קיין אנדרי טבילה. אונ׳ ווען זיא אויז דעם פליסן
אין דען לאך שטעבר. אונ׳ שטעט ניכט אבער איר פיס דא פרשן אן וויל
חכמים דש דיא טבילה איז ניכט גירעכט אונ׳ מוז איין אנדר מאל רעכט צו
טבילה גין:

נב אין דיא זאל זיך ניט אנדרש טבל זיין בייסרט אין בעק אדר אין
אנדרי קוואלברין וואשר אבר אין אייבר גיב דש זיך דאש רעגן
וואשר בעגיזייך אין וואלט פון זיך גיזאמלט. אונ׳ וואשר מ' סאה דא איין זיא וואל דרינן
צו טבילה גין אבר ווען אין דם דרינן נאשין דא טאר זיך דרינן כלל ניט טבל זיין.
אונ׳ דיא וואשר דם אן זיך דרינן טוינקט דיא אוין מ' סאה זיין דם איז אין טייטשן דש
וואשר אויז זיין איין איל ברייט אונ׳ איין איל לאנג. אונ׳ דריא איל הוך ווען עש גליך
ביז אויז הקפטר עש וואשר אבר ברייטר או איין איל זאנן עש מ' סאה וואשר דרינן איז
דא וואן אן זיך וואל דרינן טובל זיין ווען זיא זיך טויקט אין דיא גרובן ווייט ניט אלט
וואשר דא אויז אן געבן דש דאש וואשר פלטפיט איין דר גרובן בייא ווירדם אן זיך
טבל איזוואן עש אבר רינן וואלט אויז דיזר גרובן דאש וואשר דיא ווייל זיא זיך טבל
איזדא אויז זיא איין אנדר וואלט צו טבילה גין. אין קוואלברין וואשר אדר בעק וואן
אן זיך וואל דרינן טובל זיין זיא בין דאש וואשר פליסט אדר שטיט שטיל. אבר
קוואלברין בעך. דיא דא צו צייטן גיוש פון רעגן אדר שניא דא וואל אן זיך ניט
דרינן טובל זיין. דאך וואודר וואבכן איינדש אן זיך טובל איז אן וואנגן יאר אין בעך
ווען זיא קיין שויך ביט האבן דא זאל אן ניא ביט ווערן. דאך בעך וואשר דיא צו
פליסן פון ווסר הינגער נער איין ווערקן איז כלל ניט רעכט דם אן זיך וואל טבל
דרינן זיין ווען זיא גיוש ווערן פון רעגן אדר שניא. טריב וואשר דיא אן טריב
איין דש איין בהמה ניט קענט דער פון טרינקן וואן זיך כלל ניט דרינן טובל זיין.
שטיב קריני וואשר דיא אן גאר פרשטינקן דש דיא בהמה ניט קן דר פון טרינקן
זאן וואן זיך וואל דרינן טובל זיין זיא בארט וואשר זיין. אדר אנדרי גן ...
אקוה גיהערט צו זיין דם ווישן דיא רבנים וואל דיא ווייזן ווארומ ...

נח אין איקלי ווירוויא דיא דא טלצו טבילהגין. דיא זאל אכזן ...
אנדרי ורמ(?) דיא איר צו ... אדר ווען קיין ...

אין איר דער וועלבין ווידר אין אייך וואלט וועבין · דינ ויא רעכט צו טבילה גיט
א׳ צ׳ אין וויד וואן איר אייך וואלט וועבן דיא צוועלף יאר אלט איז אונ אין טאן ·
אבר קיין גיין טאר זיא ניט בטאן איר צו וועתן טבילה גין · אונ ווען איר איין
וועבעט צו ויילט דו וואן זיא וואלט צוין אייך איין סייט האלן אדר אייך איין סוין
אדר רעבן אדר חרוטי וואן שם פון ביז ויר סייט ברייט איז · אדר אייך
אירדן כלי זויטן וויבין וואן ויא וואל ברויך סטין · אבר אויך איין אירדן כלי
איבן וויבין אדר ביזן כלי אפילו אייטן וויבין אדר הילצני ברעטר אונ הילצני
שטאבילן טאר זיא ביט לדרויף טטין וועט אין פון איר צו ויילט · ווען ויא האט ביוובן
דר איר צו ויילט זו וואן זיא זיך איין טבל זיין בור זיא גאן איר באר צו ביצבן וויט
פט ליבער פון איר קאמט דס דיא הרציג בלייבן שוואן אייך דען ווער בייערט
ויא וואל ביט שטאריק זו ביבן איז איך דר דין ביזא גלט וואן אין קיין לכט באם
ומן שון אן טרואא בייא איר טט יט אן אשה דיא טרפה איז וואן וואלט איר אין דאס
ווסר טרעטן אונ וואן ויא אכבר טטוון אז דער נדר איז :

ט׳ **אין** ויא · איר ביט צו טבילה גין זיא דען שש איז גלט · עם זייא ויא
ניט צו טבילה אן ניבין טאן צו גלט · דאש וויא דיא אלט גלט דש
ויא האט וויש אן גליך אז אובר אבבן איז אדר ויא ווארט לשניר דער באך אין
טאן אדר בוך · דא ווש ויא דעבי כטר ביזא גלט צו טבילה גין איז גבוואן דש
דא וועד דש אקוה בעטר דער שטאט הויזן אונ איז צו ביוארן אין ווערט דיא
שטאטר טליין אונ דס ויא בייז קעגט דר באך אין איר בוזי אדר עש ווערן איין
אורט דש עס סכנה ווער ביזא גלט צו גין תון גיים וועגן · דא וואן זיא זיך וואל
ביזא טאן טבל זיין אדר זיא אויט ווארטן ביז אן דען אכטן טאן · אונ טאר ביט
אין איר מויינן דר גלט · אונ גל דער וויל אן איר טלן בוזט גן ביז עש גלט
ווערט · אונ טארבט לגן ביזא אירן וואן ביז עש רעכט גלט ווערט · אונ דיא
כלה דיא זיך יובל זיין ור דער החנה דיא ואגן זיך טובל זיין ביזא טאן ווען זיא
קיין נירט ביט צו דען חתן ביז קען גלט :

י׳ **אונ** דען זיא ווילט צו טבילה גין דא ווערט ויא ביזא טאן באדן · אונ זאל זיך
אירשט באדן צו גאנץ וויט לאנג אדר אויט וואר אין וואשר אונ ביט
... קלע וואשר באך ויא קיין קלטי לאנג דען דיא קלטי לאנג אדר קלע וואשר

וואונטש דיא פֿאר אין אנבדר ור פֿלעגן ווער איר טבילה ור בישט גירעכֿנט.
דען איר פֿאר אייך ווען שליפֿין זיין דרום זולא זיך פֿאר וואל שטריגלן אדר דיא
האר וואל פֿון אנגבדר שיידן אונ׳ זאל איר לייב וואל וואשן אינן אונ׳ אויסן דאש נישט
בלייבט אן איר לייב קלעבן קיין אנטפֿלוו׳ אונ׳ דאש באדן אונ׳ צוואגן ווארט זיא טון
אלש ביזא טאג ביזא נייטר וואש זיא וואל ויא דיא מקוה אין הויש׳ הנעט זיא זאל ביז
שרין ווייט באדן ביז עש נכט ווער דרום דש זיא וואל ביט אייל ווייט דער טבילה
גין אונ׳ וויר זיך וואש ביט רעכֿט וואל קענן באדן דרום זאל זיא ביזא טאג אן הויבן
אין דער נאכֿטן דאש ווינגן דער ווייל וואל האבן אונ׳ זיא ביט בדרך צו איילן אונ׳
בשאט איך נאר וואל דר וויל:

סח **ווען** דיא וואלט צו טבילה גין איז עש איינליך דש דוא קאנשט דען טאג
דיא דרייא אנבלוש טון אי דוא צו טבילה גישט דיא איך דיר דא
אבר טון אויזלן דא וואר עש נער. גוט איך איין דש עש איז דיר גיוירד צו טבילה
צו גין אם פֿרייטאג נאך נכט. אונ׳ פֿלייס דיך דאש דו בריט דען טאג אפֿשט אין
דער נאכֿט דש דו חלה ביאש דען טאג אונ׳ אפֿשטויו דען ביט ברוט נאכט דש
דו אפֿשט שבת קוכֿן ווען עש איז איין גרושי מצוה שבת קוכֿן צו אכֿן דען וואש אין
לכבוד השבת דיא נעלבין מצוה הוט קיין סוף אונ׳ דער שכר איז גער גרוש דען גוט
יתברך שאון ווערט דרום געבין אונ׳ איז ביט אויז צו גריבן ער בט איין גוטין לן בעולם
הזה אונ׳ באך דיר בעשיר לעולם הבא אירדער ומגלט כישפרט דיר גוט יתברך שאן
גליק אונ׳ מייל אונ׳ דיר קאן ביזאר גיברעכֿן וואן דוא עס יו טוט מיט אייער גוטן כוונה
דרום זיא גיוואלט זאן כיבוד השבת אונ׳ טוא באך אל דיין ווער אייגן צו קויבן נאש
בעשט אונ׳ דאש וויבשט אוז דוא קאנשט. אונ׳ וואך דיין ליבטאן דאש זיא וואל
פֿין הפֿל ברעכֿן וואן אונ׳ וואך דאש זיא לאכֿן ברעכֿן ווען דער שכר פֿון שבת ליכֿט
דש זיא וואל פֿין הפֿל ברעכֿן וואן דו איז דש וועגם וולה. דש עש הון קינדר דיא דא
וועגן תלמיד חכמים: דארום לכבוד שבת טר נאך איך ווידר אן היבן מיט דיר צו
טבילה גין אין [illegible] טאג דאש דו טבילה גישט נאך אכֿט דאש דו דען טאג בדיקה
טישט אונ׳ ניכט זיא בטהר אונ׳ ביט [illegible] דיך ([illegible]) אונ׳ קאנשטו עש ניט [illegible] דא
זיין שבעיים. קאנשט האבן דו ניט אין בדיקה אונ׳ קאנשטו דיא וועלכֿין [illegible]
שבעיים האבן ווא אפֿט דאש דיא האשט איין בדיקה דאש דו [illegible]

הייטן אונ׳ זול הקדים זיין אונ׳ אין וואסר בוקס אודר בייטל ווערפֿין דאס געלט צדקה אין
ניט אין איין ביזונדר [illegible] אונ׳ ווען דיר [illegible] קומן צו געבן [illegible] דאס זעלביג געלט
דיא [illegible] אונ׳ ביט [illegible] איך [illegible] דיר [illegible]
[illegible] דיינן געלט [illegible] צו טפילה [illegible] אונ׳ [illegible] אין
איין [illegible] אודר אין איין [illegible] דיר [illegible] אונ׳ דיא צדקה
[illegible] טפילה [illegible]
[illegible]
[illegible] צו טפילה [illegible] דיא [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] אין צ
(אונ׳ דיא [illegible] אין [illegible])

אין [illegible] ביט דיך [illegible] דיר [illegible] אברהם [illegible] יצחק [illegible] יעקב
[illegible] דיא [illegible] דיא [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] טפילה אין
תלמיד חכם אונ׳ אין [illegible] אונ׳ אין [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] דא איז
[illegible] אונ׳ [illegible] אין [illegible]
אין [illegible] אונ׳ [illegible] אונ׳ [illegible] איך [illegible] ביט
[illegible] דיא [illegible] אונ׳ ביט [illegible] זיין אונ׳ [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] דיא [illegible] אונ׳
[illegible] איך [illegible] ביט [illegible]
איך צו [illegible] אונ׳ [illegible] אונ׳ אין [illegible] צו [illegible] אונ׳
צו [illegible] דש איך [illegible] דש [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] אין [illegible] דיא
איך דיר [illegible] דא [illegible]
[illegible] : [illegible] אמן סלה :

אין [illegible] טבילה [illegible]
[illegible] אין [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] צו [illegible] אונ׳

טבילה קיין טבילה איר איז ווא ברוישן שטר דינ אבר האר אין בייערט איר טבילה
נאך לאזן אזן ניט נאגן איר אין ניא טבילה בייגנ אין אויך ווארט ניא אונ ניט
קאן הלטן אזוליך הלבא ווינן אין אין איר ווא ניא טוען שטעט נאגן ניט אויך
תבאים טייל אין שפרעכן דיא קוושטש צו הערט אין דיא ווא ווען אונ אפדרים ויא
אירי נעם ווא אונ בטאן וויל אין ניט אויך ווא זאר אירי בינוט אין טבילה איר
דיא נן טבילה צו אלט אנדר אן אישט אונ ביטט טבילה אירה שפר דא וויל אין הור
הערט ניט טש טאר ויא בייערט ווינן אין אסילו צוטון אויך ניט ווארל איר ביראויך
וואל ויא בייערט ביטט טבילה איר וועד דו דריקן צו הערט וויל איר ויא טע דריקן צו
וויטר אנבדר אויך ביהעסטט את כלומר לאזן קומן ניך אנבדר אויך לעסבן דיא
איר ויא דם אזוה אן איטם אויך . אזן צו ביט נאך צו הערט צו ביט איזן
אירי נל ויא אזו נין קאן דריין וושר וויבנ אין איר דם לשטו אזבן ווינבן אך וויל
אונ רירט אן ביט אבדרן דען פוס אין דה טון אנבדר פון וויס אירים פון בין
וואל הענבדן דען פון כיאטיבנר ויא ואל ניא אונ טון אנבדר פון הענבר אירי אויך וואל ויא
ביא ווא נען אונ מורשט אן אין טון אנבדר איבר ביט ויא וואל ויא שטרעקן אירים וויט
אויך הענבר אירה וואל ניא אונ ביטט טבילה אירה האיז ווישט אין אלמנא בנט
ביט ברוסט דיא דאס ווארטן דר ברין וויבנ אין זיך וואל אונ ליבהלטן אין פון וואל
אירה וואל וויש ניא אונ נין קאן בין אל איבר ווער דאס דט אונ רירן ליבאן דען
אין לאזן ביט זיך וואל פרוא קיין . העמבן לאזן בריסט אירי אונ בינן אויך אירים
אונטרי מאכן ניאך . שטושט שטר דש אינטער ניך ויא ווען רירן אן ויא ורה אנדרה
בענע אירים דש [illegible] הענבר אירה דר ווא דיא אנבדר דיא זיך ווען שריבן חכמים
בייערט [illegible] ויא הראן וואל טויקט זיך דיא פרוא דיא האלטן וואל ויא [illegible] באס

דש דיא הענט [illegible] באס [illegible]

אונ ווען ניא זיך האט נטוקט דא וואל ניא דיא ברכה מאכן אדר ניא מאן
וואל דיא ברכה ורזשר טבילה מאכן אונ ניא ואן. דיא ברכה ווען
דיא וויל ניא באך אין ווסר שטיט אדר ווען ניא. טבילה צו של אין אובנן אונ ני באס
נודעקן ניך וויי ניא אונ . מאכן ברכה דיא ניא וואל וואס נילאן נידר אויבטר יד
אין ניא ווען אדר טוך ריין וויס אנבדר אין אדר הענט בנטר אי ווען ריין אין וויט
ווסר שטים ביט אן הלט דא באריך ניא קיין הענט ביט צו אן טון בייערט [illegible]

וואשר אויז שליבן אונ׳ ווען דאש וואשר ביז טריבן ווער דא אויז: זיא זעם ווישר דען
דינן פֿיסן טריבן מאכן אונ׳ זאגט דיא ברכה: (ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם
אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה.) אונ׳ נישט איר איין ווקרה אין דיזר
זכן דש זיא ווירט צו טון דער טבילה אונ׳ ברכה מאכן אונ׳ ווער נאר לגן: האט פֿסיק דיא
רבנים האבן גלושן זיא כי דארף דארום ביז ווידר צו טבילה גין: אבר ווען זיא הבט
ברכה נאר פֿר געסין צו מאכן. עס שאט איר דארום ביז אין קיינר ווייזן ווען
דיא אזהר ווירט ביז אן דער ברכה ווענט דאך אלט ווידר דיא ברכה ווען זיא דא הרויז
גיגאנגן איז עס אבריט דאש זיא בייליבט אויז דער טבילה ניט אונ׳ נאך אין
דען טבילה הויז שטיט:

נב אונ׳ אן ווינטר זאל זיא ניט ווארם וואשר ניגן אין דאש וואשר פֿון דעם
מקוה דער ווארמן דש דאש וואשר גאר ווארם ווירט צו דער טבילה.
דאך זאל דער אבבן איז אויך קומן דאש זיא נישט ווארם וואשר אין דיא מקוה דא
זאל אן עס ביט ווירן אין שליכט שטיין זאל אן האט וואריר קאלטן אן ווארם יך זאל
דרינן טבילה טון אין דיא שטן זיא ויך בט טבל גיוויזן אין קלט וואשר זיא אבר זאל נאך
דער טבילה ווידר אין דש באד גין זיך צו דער ווערמן בייזט זיא זאל ווער גיוואהנט
זיין דש זיא קיין וואשר אבר אן איר לייב בריגנן:

נג אין דרויז דיא דא וויל גין צו טבילה אין אורט דא פֿיל לייט הערן אונ׳ זיא
שעמט זיך דא צו טבילה צו גין דא זיא איצבט זיא זאל אום זיך דארום
לאזן ביהענגן אין ווענט איז אין דעך אדר אין לילך אדר אין גוואנט אדר עלש
אנדרש עס ווער אונ׳ ווער עס איך דש זיא אין אן באך צו טבילה גינן אונ׳ דאש
וואשר בידר ווער אונ׳ גריילט ביז איבר איר הערן זאל זיא באך דעם אז
זיא זיך רעכט הט אבבר נידרוקט ווער איר געווד אן טאן אז זיא דיא ברכה
אלט. זיא זאל אר ביז באקיט שטין אונ׳ ווט דיא ברכה אלבן. אונ׳ ווען זיא בגן
אים דעם וואשר איז גאנגן דא זאל דיא ורואה דיא איר הט צו גישעהן טבילה גגן
דיא זאל זיך פֿליסן דש זיא איר אבקין גינאונ׳ דיא פֿרויא דיאל טבילה איז גאנגן
דיא זאל זיא אודר וואל אן הענן דאש איז אן פרושה ומצוה אין דער ווארינן דאש זיא אן
זיין קינדר איר אן ויילט אונ׳ דש איר ביז בקינט אייבר לייאלן אב ... אומה כותי
... אודר ... (בהמה) אדר ... וואש אנדרש

דרום זאל אירה תפלתה זיא אויך איר אין הבן אונטר דיא אויגן נאך זיא זאל זיא
אויך וואל אן זעהן · אונ דרום ווערדן ווירדר דש זיא איין באבן גלוקן זיך דיא תלמידי
חכמים צו זעהן ור דר עקיבה טיר אין דער ווארטן דש זיא פאר אין תלמידי חכמים אן
אייטל אונ דש דאס קינד ראדם ווי זאל ווערן טראגן פון דער טבילה גאלט גאנץ איט
ניראגן אונ עם הקב״ה פ״ו ווערן זיא פאר בן טרעטן אן תלמידי חכמים אן ווילט איבר
דען וועט אן אנדר אשבש ׃

גר איין אאלט איז ניסעבן איין נרום מעשה אן אייבם דר היש רבי אלישע
בנקנדיל דר וואר איין גרוסר צדיק דעם בליב קיין קינדר ביט דא
שטט ער גרוסה תפלה ווער גוט דען אלמעכטין אונ שפראך ליבר הער גוט בער
איבר אל דער וועלט ווארום האבן אנדרי צדיקים קינדר אונ איך האב קיין
קינדר דא שטטורט איס גוט יתברך ווירר אלו צדיקים גינגן הייטליך דער ווייב
אים וועך זיא (אשואם) זיין ווייב איין ווייבן דא גינגן ער צו זייטם ווייב אונ זאגט
אירש דא שפראך זיא ווען איך מן טון · איין מאלט גינג זיא צו טבילה דו
בינגנט איר נאך דער טבילה אין (אלבריע) דו גינג זיא ווידראן אבער מאלט
צו טבילה · דערנאך בינגנט איר איין (תלוין) דא גינג זיא ווידר צו טבילה דא
בינגנט איר אן אייזל דא גינג ווא ווידר צו טבילה דער נאך ווידר בינגנט איר איין
קעמיל דא גינג זיא ווידר צו טבילה דו בינגנט איר אן פפערד דער נאך ווידר דאש
געקעשטי אאלט בינגנט איר אין הערנט דער נאך ווידר דאש ויבנטי אאלט בינגנט איר
אן חזיר · דו אכטי אאלט ווידר בינגנט איר אן קין בן בויים אאלט בינגנט איר איין טם
באריין אונ צן צעהנטי אאלט בינגנט איר אן כותי אונ בן איקליך אאלט גיר · ווא אל
איבר צו טבילה דא דער היבין זיך וויין דער בארמיקייט פון גוט דען אלמעכטין
איבר איר אונ שפראך מקודש ברוך הוא צו (מטטרון) דאש איז דער גיוועלטיגסט
מלאך דער אין הימל איז גיא לאבן גאך גל ויך דיא (צדיקות) אלטריין גיא דו
אונ שטיא קיגן איר אין דער ווארטן דאש זיא גאל הערן טראגן איין צדיק איין
קדוש דו גינג ער באלד הין אונ שטעלט זיך קיגן איר דו ווייבם בגוך ווו דר שראק זי
דו זי דו אן ספנן קא אונ אאלט ווידר צו טבילה גין דו שפרך ער צו איר בין האלט טייל
איך בין דער מלאך מטטרון אונ דר ליבר הער גוט האט איך צו דיר גשיקט דיא ער
הט גיזעהן דיין גרוסן גילאבן אונ דיין גוט הערץ · אונ איך זאל דיר ואג

סדר מצות הנשים

וויא ער דיר שול געבן איין זון דר דיך ווערט דר פֿרייען · דיא פֿרויא וואר גאר
פֿרויא אונ גינג היים אונ ווארד טראגן אונ צו איר צייט גיבאָרן וויא איין זון דר ווער איין
גרושר חסיד אונ איין הייליגר מן אונ ער הייש רבי ישמעאל כהן גדול. אונ דער
וואך קאם צו דער (בריתֿ מילה) אונ ווארד דס קינד גימאַלט אונ ווארד אוך
דיא מילה אונ דער נאך לערנט דער וואך דאס קינד (כל התורה כולה) אונ
לערנט אים וואו אויך דינן גאט מיט וואר אונ וואש אובער דר שרדין וואר · אונ ווען דס
קינד וואלט וויסן וואש הר בוך גישריבן וואלט. דו וואר דאס קינד אזו הייליג דאס
עש וואלט אין הימל קומן אזו וואל אז משה רבינו ע״ה אונ ער וואר אייבר פֿון דינן
עשרה הרוגי מלכות דיא גרומן תלמידי חכמים דיא אין דינן שלום וואָרן דש ווענם
גישאך אלש פֿון דער אשה ווען דס גיא וואלט אזו (בטהרה ובקדושה) גראָן
ווערן האלף איר אובנר ליבר הר גאט דר צו אונ בישערט איר אזו איין חסיד דרום ליבע
שוועסטר איך גיב אויך דיא שמועה אז איך דיר פֿאר גישריבן האן דס דר יעניין אלס
אין דינן פֿרויאן ליגט דס דיא אזו גוטי גידאנקן האבן ווען דיא צו טבילה גין. אונ ווען
דיא זיך לינן צו איין ווייבן. דו ווערן זיא גוטי פֿרומי קינדר האבן אז יש גאט יתברך
שמו העלף אמן : אונ ווען דיא ביש אובנד ליבן הר גאט ית׳ שמו גאר ניט ער כלר
זור גיבעט · אונ דש לערנן איר פֿון דינן פסוק דר שטייט (ויעתר יצחק ליי
לנכח אשתו ויעתר לו :) דס מיינט אונ ער בעט יצחק צו יקין זיין וויב אונ
עש וואר ביוועדט צו אים דאש שרייבט אבש דיא הייליגן תורה איין גרוש חידוש דז
דיא תורה זאגט ויעתר לו דש גאט יתברך שמו איז ביוועדט אונ ביט דיא · אונ רבינו
שלמה שרייבט גאט יתברך שמו ביוועדט אין דרום דס ער וואר איין צדיק אונ זיין
ווייב וואר איין צדיק דא וואר זיין תפֿילה אן גיהערט ווען איר תפֿילה אוכן ווער
ער ביט איין צדיק גיוועזן אונ זיין ווייב ווער אוך קיין צדיק גוועזט זו ווער איר
תפֿילה ניט גיהערט דינן זייני · אונ פֿון דינן קענן איר לערנן דש איין פֿרויאן
תפֿילה ווערט איין גיהערט דינן זיין תפֿילה ווען דיא פֿרויא איין כשרה ביט פֿון גאט
יתברך שמו ביט דיא איז גאר הערצין. דיא פֿרויאן האבן ביט אזו פֿיל
אומפֿת אונ האבן ביט אנדרש צו וואָרן · אבר דער אזן ויא ער וויא פֿרום
פֿרויאן אז דער וועלט זא האט ער שטענן אנגבר דיא אומסבות דיא זיין אין
עולם זיין ומחשבה דיא ער זיך פֿלייסן אונ אלוין זיין ווייא ··· אונ אייער

ויך וואונדרן איז ווארין דיא זיל ותתשבת דיא אז איין טובה ברעכן, אבר דיא ורויא ביזז
זאן ניא האט בישט אבדריגן צו גידענקן וועדר וואס דיא הט איין הויז צו טון· דרום
שרייבט אונז דיא תורה ור איין גרוס מידוש דש זיין תפלה איז אזור ויקובל ווארן
אירי אונ' דאז ער בישט אבדרוט לש ער וואר איין צדיק בן צדיק דען איר העריין
וואל וויא דר אלישע תפלה טאט. אזו איז יתברך שמו ענגטווארט איר דרום דש
דיא זיך ניט אייבר גיטן טובה ווידר צו טבילה גינגן: אונ' פון אירן ווייגן קאם דער
וואלק אונ' דער ווייט ניך צו איר אונ' ביט צו אים· אונ' אזו פינדן איר אויך ביא
שרה אז דר פסוק גיט. (ויפקד את שרה:) דש מיינט אונ' גוט ער גידענקט אן
שרה אז ער הט גיהאגט וואראם גיט דר פסוק ניט אונ' גוט ער גידאכט אברהם אז דש
הט גיזאגט אז דר פסוק שפריכט : (לא ירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא
ירשך) דאס מיינט ביט ער זאל ערבן דיך בייערט דער דא ווערט אויז גין פון דיין
גידערים ער ווערט ערבן דיך אם כן וואלט יתברך שמו אברהם וואר ביישן אונ'
ביט שרה: גאר וואלט דאן דער פסוק שפריכט (כעת חיה ולשרה בן:)
דאס איז אזו צו דער ביזאו איר וועלן אונ' צו שרה איין זון וויא איך בין ווידר אם זו
זיין דא האט גרש אברהם ער הייסן דא קומט גאך דער צו דש גוט יתברך שמו
גידאכט אן שרה אלא דאס אום דאי אייבן דש גוט יתברך שמו גידולט ער וואלט
שרה בוועשן· אונ' גידולט שרה אונ' דוירך טהרם וואר דאיך זיין בישעשן דיא
הבטחה דיא ער אברהם ור הייסן הוט· (אשר יצא ממעיך הוא ירשך) אונ' דאס
איז דיא ווירט פון גוט יתברך שמו דש ער אירדרן נאך איינם ווים דען
אבדרן דען אזו איז אברהם אונ' שרה ביזערטן איר אויך פינדן ביא לאה דאס
גוט יתברך שמו גידאכט אונ' בעגערט איר פיין אז דער פסוק שפריכט (כי שמע ה' כי
שנואה אנכי) דאס מיינט ווען ער האט גיהערט גוט ווען גיהייסן בין איך אונ' אזו
פינדן ווירא אויך ביא רחל אז דער פסוק שפריכט (ויזכור אלקים את רחל וישמע
אליה) דאס מיינט אונ' ער גידאכט גוט אן רחל אונ' ער הערט צו איין גיבעט אם כן
אז בעטן איר וואל דש גוט בעגרט דער ורויאן גיבעט צו דר לד אונ' טבעורט אין איז
גרוסר דער בעראויקייט ווען וויא ווראם איז אונ' איין גוט בורבטרין איז. אונ' דרום
אויך ווען וויא איז דער טבילה היים צו איר הוז גיט גאל וויא גיווארנט זיין דאס וויא
ביזאט אן זילט אונ' זאלשט זיך אויך ביזאטן אן געבן אברדט וויא זילט איין פרזון דיזער

אדר איין גרוזן תלמיד חכם דען זאל זיא אן זעהן אונ זאל גוט יתברך פאר בעטן דאש
איר קינדר זאל אזו ווערן דיא זיא גיזעהן האבן אונ דער נאך ווען זיא נון דער היים
קומט זאל זיא צילכטין, אונ בייא איר מאן איין גוטן לילה ווארט דש ער זיך איבר
איין טובר גזעצט אונ דאש ער איין זון זאל ווערבט זיין הערץ זאל געוויס זיין אז איר
גאט העלפן דער פסוק שפריכט (פקודי ה׳ ישרים משמחי לב) דאש ווייזט
גיבוט גאט קאדש זיין רעכטה ווערטין, אונ דער רייזן איין ווערט
זיין הערץ :

נה **אונ** ווען זי נאך איר טבילה וואש גווישן איר צין שטעקין איין ביינדלין
אדר חשט וואז אנדרש דו איז דיא טבילה קיין טבילה אונ זיא מוש
ווידר צו טבילה גין אונ אויך ווען זיא ... אן איר לייב נאך דער טבילה וואש
קלעבן לאזן אדר עפיש אדר וואקס אדר קוט אדר דעש גלייכן דאס דא שט אן דער
טבילה גין איז דאש זיא אזו בלד נאך דען נאך צו טבילה גאנגין ווער זא שאט עש
ניכט זיא גאנץ איר שענדיא נאך דער טבילה גישעהן הינטער זיך איין וויל גיוויזט
אונ ביז אז איינשטב נאך דען באד אי זיא צו טבילה גאנגין איז נון ווען זיא גארין
האבן טט ווער איר טבילה גין אויך איר קומן זיא אום ווידר צו טבילה גין דרום זאל
אין איקליכי פרויא גיווארנט זיין אז זיא אזו באלד נאך דען באדן צו טבילה גיט זא טט
זיך ניכט אוב זיא טין נאך איר טבילה עטוואש היבין נאך וואס אן איר לייב
ווער קלעבן, ווען זיא זיך אודר וואש באדן בייא טאג אן קלייני וויל גר גאבט .
אונ גינג דער נאך צו טבילה מתחילת בלילה זיא זאל דאך עש איז ביט איין קלייני
שעה צווישן דען באדן אונ דער טבילה דא איז עש גלייך אז ווען אן נאכר טאג ווער
צווישן דען באד אונ טבילה אונ מוז זיך אויך אן ביים טובל זיין . אבר וועלכי
פרויא דיא גנוס ווארט הום דיא ווער לאשט זיך אויך כישט אונ ניט ווידר צו
טבילה אונ איין איטליכי פרויא זאל בייא אנדרש טון אונ זאל זיך ווידר איין מאל
טובל זיין :

נו **אויך** פרויא דש איר בייט ווער צו טבילה צו גין דיא זאלבין באדן אם שבת
אדר יום טוב אויך ניט, דא זאל זיא זיך אם ערב שבת אדר טב
ערב יום טוב גאר וואל באדן: דען באלד דש זיא קאן גלייך אזו וועלט זיא זיך צו
באדן גין אונ ווען שבת אדר יום טוב איז זאל זיא זיך ווארמן איין קעסל ווער
אונ

אין עטוואש ווארים וואסר אונ׳ נישט מיט דען וואר׳ם וואסר אל איר לייב וואל וואשין אונ׳ צווען
אונ׳ זאל זיך פֿיין וואל שטרעלן אונ׳ דער נאך זאל זיא צו טבילה גין אבר גלייך וואו זאל
זיא זיך ניט שבת אדר יום טוב היטן דאש זיא ניט ווידר אן רירט אדר אום ניגן
מיט וואש דש דא קלעבן אן איר ווענט אונ׳ דש זיא זיך ווידר אבר ריין וועלט אבן *
וואן עס ניט מוגליך וועדר דש זיא זיך קעמבן היינט* דען וויא האבן ביזאנדר דער איר
קינדר צו טון גאב אדר זיא מוז זעלברט טון אדר איטש געלבריט מיט דען
ניקליש אום ניט וואש זיא וואל געלברט דער מיט אום גין . דער גילטר זאל זיא
גיווארנט זיין אז אונטן זיא אום ניט איזט וואש דאש קלעבט דאש זיא זעלבט דאש
רישט אן איר קלעבן גבליבן איז אונ׳ דאש זיא איקליכש וואל איר הסבר וואל ריין
וואשן אונ׳ אנ׳ אום זיא אויך אן ערב שבת אדר אן ערב יום טוב עטוואש אירה
בינן אב שניידן אונ׳ ווען זיא זיך ווידר אויף דער נאכט וואשט . דש זיא וואל דען
קאם ווידר פֿון איר אב וואשט . דער אבער דען בין איז
גיוועזן :

נו אונ׳ ווער עס דש צווייטן יום ווער אדר דש יום טוב נאך שבת גיפֿאלן
אב איר טבילה גיפֿאלן דער נאכט צווישן איין טאג יום טוב אונ׳
דען אבדרין אדר צווישן שבת אונ׳ יום טוב דאש זיא זיך ניט נטרמש שטרעלן אונ׳
באדן זא זאל זיא עס אם ערב שבת אודר אם ערב יום טוב טון אונ׳ זאל זיך וואל
היטן אן שבת אדר אם יום טוב אן צו רירן עבירים דיא אן איר קלעבן אמקלטן
אונ׳ אם ערב שבת אדר יום טוב זאל זיא אירי האר וואל שטרעלן אונ׳ וואל בווארט
איין בינדן אונ׳ אם מוצאי שבת זאל זיא דאש טוט יום טוב איז גיוועזן זיא וואל
איין ווייניג וואסר וואר׳ן אדר זיך באדן ווארם וואסר דיא זיין גיווארמט
גיווארן אן יום טוב וואן זיך וואל וואשין אן עטליכי ערטר אז אובטר דיא מקשל
אונ׳ אן אבדרי ווער בארגני ערטר אונ׳ דער נאך וואן זיא וואל צו טבילה גין -
האך אי זיא צו טבילה ניט דא וואל זיא וואל בודקן זיין איין מאכן גין אונ׳ דיא האר פֿון
איין קאמן דש ביששוואל קלעבן דרא אויך זאל זיא אירי צין וואל אויש וואשן דאש ניט
איז גבליבן קלעבן צווישן דען צינן :

נח ווען עס קומט דש זיא זאל צו טבילה גין ווען דער אבדריא פֿון יום טוב
איש איז דער גילטר וואן זיא זיך וואל באדן אן ערב יום טוב

דיא זאל זיך צו דיא טאג זיין צו דער טבילה אז שון דיא וואל צו טבילה גין זאל זיא אין זיך ווארם וואסר וועשין אז וואל זיך וואל וואשין אב טריקנן וויא איך אובן געשריבן האב. אין פסח טון דש איך ניט קאן טובל זיין ביז דיא נאכט אז איז זיך טובל ביז מאן. אן אבין מאן זאל איין אנדרי וואש וואשין דער ביז נאכט אדר איין אנדרי ניט זאלט זו איך האב אובן געשריבן ווען דער טבילה אלטי טאג נעמט אן שבת דא זאל זיך ניט טובל זיין אן שבת:

נפיל ווען דאש דיא פרויא צו טבילה גין אין חול המועד: קאן זי האבן איין שמחה אן נויה דיא איר דיא ביגל אב שניידט. דא האט זיא איין גרושה מצוה. אבר קיין נויה דש דנים דינט ביא יהודים זאל זיא ניט לאסן טון דען דיא נויה ווער איבן אן הוט איר כישוף גיטאן קאן זיא דען קיין יודן נויה שמחה ניט האבן דא אונ זיא זיך זעלברט דיא ביגל אב שניידן. פלעגן דיא אירה ביגל אב צו שניידן דש נאכן יאר מיט איין מעסיר. דא זאל זיא ביגל אב שניידן מיט איין פעטרלי. פלעגן זיא דען אן נאכן יאר דיא ביגל אב צו שניידן מיט אן פעטרלין דא זאל זיא אין חול המועד אב שניידן מיט אן מעסר:

ס ווינט אן זאל דש ווען אן תשעה באב אדר אן יום כפורים ביז ביא לינן איין. דא טאר אן ביז צו טבילה גין. אויך דיא זעלכן נכט נאך דינן זעלכן טאג אז ווען שון קומט דאש איר טבילה צייט פון דער טבילה נעכט גיפאלן דיא נכט אז תשעה באב אדר יום כפורים איין גיט. דא זאל זיא ווארטן מיט דער טבילה ביז אן דיא נכט דש תשעה באב אדר יום כפורים אויש גיט אז דיא זעלכי נכט אז תשעה באב אדר יום כפורים אויז גיט זאל זיא זיך באדן אז צוואגן אז דער סדר איין אנדרי וואלט איזא אונ חול דר נאך צו טבילה גין. אוב זיא זיך ביז וועלט וואן אוולבן אז זיא וועלט באדן אונ צוואגן דיא נאכט אז תשעה באב אדר יום כפור אויש גיט. דא זאל זיא אם ערב תשעה באב אדר אם ערב יום כפור זיך וואל באדן אונ צוואגן אונ דר נאך ווען יום כפור אדר תשעה באב אויש גיט דא זאל זיא זיך איין ווינקלן איבר צוואגן אונ שטרעלן אונ איז זיך טובל דר נאך. אויך ווען איר טבילה וועלט זיך פלין אין דען ביין טאגן פר תשעה באב דו זאל זיא זיך באדן אונ צוואגן פר דער טבילה גליך ווי אנדר מאל:

סא איין פרויא די דא וויל וויש אן ליגן דען אבנט אן יום כיפורים נאך איין
נדה דא ואל זיא זיך באדן אונ אן וויים העמד אן טון אונ אן וויים לייליך
איבר דאש בעט שפרייטן וויא אנבדר ואל ניכטש אין יאר ביהערט זיא וואל איך
הויך גובאדן אי דיא זון אונטר גיט . אונ ואל זיך דער נאך בודק זיין רעכט בין
השמשות ויא אן אנבדר ואלט . וול זיא זיך דען וויים אן ליגן דען אובנט אן יום
כפורים נאך איין נדה נאך זיא טון איך וויא אן אנבדר ואל בוויערט זיא טאר ניש
בעקלאייט ליב בואך מיט וואראן וואשר באך מיט קלט וואשר . דא אן איין דען הייליגן
אורט וואו זיא עש דארף נאך זיא עש וואשן מיט קאלט וואשר אונ בירבען איר זען זיא
וויל וויש אן ליגן דען אבנט אן תשעה באב איין ניט אז דער בין זיא ואל זיך באדן
אונ אן וויים העמד אן טון אי דיא זון אונטר גיט . אונ אז זיך דר נאך בודק בין
השמשות אלס טוט זיא וויא אנבדר ואל בוויערט זיא טאר זיך קיין וויים לייליך אונטר
שפרייטן . זיא זול בשמאן לייליך דש איין וואל דרויף ליגן אי זיא אונ נאך ואל בודק זיין
דש קיין פלעק דרויף אי דר פון דם אי זיא אונ נאך ניכט אונטר שפרייטן וויל זיא וויש
אן ליגן דען אבנט אן תשעה באב אויך ניט זא טאר זיא זיך ניט באדן ביהערט אין דען
הייליגן אורט דו זיא עש בידארף וואן זיך ואל וואשן אונ קיין וויים העמד נאך זיא
אויך ניט אן טון זיא ואל איין ריין העמד אן טון דש דו אי איין שעם גיטראגן גוואשן
אונ עש ביהערט ריין פון דם אי . אבר אן וויים לייליך מאן זיא זיך ואל אונטר
שפרייטן אונ אין דיא ברייטן פער תשעה באב מאן זיא צו טבילה גן אונ וויש אן
ליגן גלייך אז ניכטס אין יאר :

סב אין איין זיבן טגן פון דען אבילות טאר זיא זיך כלל ניט טובל זיין . וויש אן
ליגן מאן זיא וואל אין דען זיבן טגן זיא טאר זיך אבר ניט באדן גייערט דאש
הייליך אורט מאן זיא וואל וואשן איין וויים העמד ואל זיא איר חברתה פאר אן
שעה טראגן לאשן דר נאך ואל זיא עש אן טון דאש לייליך ואל זיא אויך איין וויים בעטן
אונ ואל איין טאג אנבדרן דרויף ליגן דער נאך ואל זיא זיך אונטר ליגן דאך אי זיא
דש העמד אן טט אונ אי זיא דש לייליך אונטר שפרייט ואל זיא פאר בודק זיין דז שון
זא ריין פון דם זייא . נאך דען זיבן טגן אין שלשים דא מאן זיא צו טבילה גן וויא
אנבדר ואל . אויך מאן זיא וויש אן ליגן וויא אנבדר ואל וויא וויט באדן וויא וויט
ווישי העמדר אונ לייליך . נאך דר … דש זיא ניט אין … באדט ווען זיא

ווייש אן ליגן אין שלושים: דער אכבט אודער דער זיבט טאג נאך אירש זיין · האט
דען דיא איך גלייך אז נאך דען זיבן טאג דם זיא זאגן צו טבילה גין וועלכאן וויש אן
ליגן אין שלושים ׃

סד׳ **אין** איקליכי ורויאש כלד דיא איין זאן ביונש דיא איין כלה איז · אונ׳ די
דז טאל חתונה האבן · דיא בגט איין אלמן אדר איין קנאבן דיא
דיא איין בתולה אדר איין בעולה זיבן אונבט אלש אלמנה אודר גרושה · אודר ווייא ויא
ווייא זיבן וואכש · נאוש דיא כלה זיבן טאג ווייש אן ליגן פאר דער טבילה ׃
אז ווייא זיך צו איירן זאן ליגן טאר אונ׳ וויא וואל דש זיא נאך אוו זיבן ווער דש זיא נאך
ביש איר לעבטאג הטט קיין דם גיזעקן דער ילטר האבן וויר זארן · איי ווערט גיזעקן
האבן פון לעטש זעגן דיא כלה זאגן אן היבן צו צלן דיא זיבן טאג צו ווארינגש
ורויא ווען זיא זיך שון ביש האט בודק גיוועזין דען אכבטש דער זאר · אבר
איין אנדרי אשה טאר ביש אן היבן צו צילן דיא זיבן טעג וויא דען זיא האט זיך
בודק גיוועזן דען אכבטש דער פאר אונ׳ האט זיך גיפונדן ריין אונ׳ זיא זאל ווייש
אן ליגן אכטונג פאר דער חופה אונ׳ זאל זיך אל טאג בודק זיין איין וואלט צו
ווארינגש אונ׳ איין וואלט צו אבבט אונ׳ זאל דער נאך צו טבילה גין אונ׳ ווען זיא זיך
בווי ור גיעשן בודק צו זיין אלי טאג · ווען זיא נאר בווש איין מאל בודק גיוועזן איז
דען זיבן טעגן דא איז עש גינוגן אונ׳ ווער דיא חופה ביש אוו באלד נאך דען
זיבן טאגן זא האט זיא דאש דעלבט דיא איין איקליכי האט דיא איר טבילה · אבר
נים דאש זיא זיך שטעגן ווארט הלטין אין בודש אז זיא אין דען זיבן טעגן טוט עשן
דאש ווייש אן ליגן אונ׳ צו טבילה גין וואש זיא בודקש ווער דער חופה הין אז ווייש
אוו און קאן · אונ׳ דער וועגן איז אוולגן ביש איר חתן צו איר קומן איז · דז וואש
זיא זיך נור אומש בודק זיין · צו דער וועלבין צייט אבר ווען ביי אנדרי פרויאן
דיא טבילה רבינו שלמה גישריבן האט ׃

סד׳ **אונ׳** דער אבבטן איז דאש אן זאל דיא כלה טובל זיין ליל ד׳ וויא וואל דר זאן
ניט בייא איר ליגן וועגן ביש אן שבת צו נלט · אונ׳ אן טאר דיא
טבילה פון דער כלה ביש אויש אלהין זיין · וויד ווא אונ׳ ער נאך ביש ביי
איר ליגן אן שבת צו בלט דז ווארש זיא זיך איאר דארן בודק זיין ביש דאש דער
חתן צו איר קומט · הטט זאן דיא חופה איל גיצאלן אונ׳ זיא הוט זיבן טאג ריינ

ניגלט

נידה זולט ווערן אונ זיך ווידר אבשייר איר דיא חופה גמאכט · דא מוז זיא ווידר איר אין
גיישן דיא זיבן טעג ריינע אונ היבן צו צילן ווען זיא העט זיך ניקט ביהמכן אין דען
טאג נאך דען פרשטן זיבן טאג ריינע נאך הפסק טהרה גישט אונ ווען ווידר איין
גיישאן היבן דיא זיבן טעג ריינע צו צילן אונ דיא זיבן טעג זיין גהעכט צו דער
חופה. אייל דאש אייבעמט ועשט טעג · העט זיא זיך אבר גיבן נאך דער
דער חופה גיבן ניעשטן וועל ווער דיא טבילה גימט אונ אנישט ווידר אן היבן צו
צילן זיבן טעג ריינע · אונ זיא נית אן דען אכטן טאג צו גאלט צו
טבילה :

מה ווער שט איך דס דיא כלה טבילה נעמן · דאס אבר ווילט צו צילן. אדר
זיא ביגט זיך צו וואלט ביז נצלט אדר דיא כלה ווער טריפה נויארן
אדר דער חופה · אדר דיא זיבן טעג דיא רייני העטן אן גיהובן אן ציצטר
אדר ווש טאג פון ווער נייעשן דו זיא גיש העט דיא זיבן טעג איזט ואר דער
חופה אונ ווער גיש צו טבילה גאנגן פאר דער חופה . דרום איז באלד אז דער
חתן באש דיא כלה מקדש גיוועזן . דו איז זיא אים גלייך או אן אבגריכט גיווען
אונ ער מוז זיך היטן איר סיינן . אונ אויך טאר ער ניט איר ביז אליין אין
איינר קאמר זיין ביז זיא טאג אין דער צייט ביז זיא איז צו טבילה גאנגן :
אונ פאר דער טבילה ביז זיא גאלט טאר ער אויך ביט אליין אין איין קאמר ליגן
ביז זיא זיא אין מילגל אדר איין אלמנה אדר גרושה אבר זיא איז אדר ער זיא
איין קנאב אדר איין אלמן ער מוש איין שוואר איין קליין יונגל ביז אים אין
גמאכט האבן . אונ זיא מוש אויך אן קליין מיידל איין שווארצ ביז איר אין איין
בית האבן ביז דש זיא צו טבילה גאנגן איז · אונ דש ער איין וואלט ביז איר
גלעבן איז · איין כלה דיא דו איז ריין גיוועזן פון דער חתונה אונ איז ביז דען חתן
גלעגן אין איין בית טעלבי גביי · אונ דער חתן העט ניט ביז כושל גיוועזן . אונ
זיא ווער דער נאך אן נידה גיווארן דא מוז זיא ווידר איין שוואר האבן אז דער ווייל
דאש דער חתן ביט איז איר בעטן הוט גיהט ווען זיא נידה ווערט אפילו כמה
שנים נאך דער חתונה ווען זיא איז אלמנה אן שוואר האבן ביז דאש ער וויל איר
צו טון הוט גיהט דער נאך דער מן דיא דיין סוואר אבער ווען זיא ווידר נידה
ווערט אונ איז אבער איז אבגר ווארן דאש דיא כלה קומט צו טבילה גין אם ווש

ואך נאך דער חופה . דו זאלשטו זיך דער ביטער בודק זיין אלי מאל בי דאש זיא זיך צו
אירן חתן ליגט אונ אויך אין איטליכר וואן ער זיך צו איר דער כלה ליגט וואש דער זיא ביז
אן ריין . בין ער זיא דער פרשט אוב זיא הוט ווען ניט ריין גליכט . אונ אוין זיא און
פילצו אונ דש ער רעכט וויש איר צו טון הוט אונ ניכט אודר אבר גיבט דם פון איר
ניט אוו בלוט אש ער זיין בתולה אויז הוט דו וואו ער זיך פון איר שיידן אין אלר וואסן .
אז ער זיך פון איר דר נידה שיידן אזו אונ וועלן ער צוייך דיא בתולה ג׳ רעכט
ניט אן הערט אונ העט זיך פון איר גשיידן וועלן ער דם ניכט דו אוש ער זיך פון איר
שיידן . דאך איז איין חילוק צווישן דער נידה אודר אן אנדרי נידה דען איין
אנדרי נידה טאר איר מאן ביז אין איר בעט ליגן וועלן זיך דש בעט איז ריין אונ ני
איז אויך ניט אין בעט דער ווייל זיא איז אונריין פון רעכטן דם נידה דרין ליגן
אבר דיא דאזי נידה טארש פון וועגן איר דם בתולים דו מאן איר מאן וואל אין איר
בעט ליגן ווען זיא ניט אין בעט ליגט אונ ווען שון דם בעט פול איז דם בתולים
ווער . אונ ער מאן אויך וואל בלייבן ליגן ווייל ער אבדרש אונ זיא אויז פון איר איך
שטין אונ ער זאל תכף נאך דען ערשטן ביא ליגן דיא ברכה מאכן דו ווערט ער
האבן וואל גיצוגני פרומי קינדר אונ תלמידי חכמים :

אן טאר דיא ברכה ניט מאכן ווייא דען ער גיבט דאש דם פון איר אין בעט :

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם אשר נטע אגוז בגן עדן שושנת העמקים בל
ימשול זר במעין חתום על כן אילת אהבים שמרה בטהרה וחוק לא הפרה
ברוך אתה יי׳ הבוחר בזרעו של אברהם אבינו :

אונ נאך דער ערשטן בעילה מוז ער זיך פון דער כלה שיידן דיא איין פולי נידה איז
גיוועזן אוב שון זיא האט דם ביא איר גיזעהן אודר ניט וועלכר ער גווים ווייש דש ער
רעכט בועל האט גיוועזן דען זיין ערפינט וויל . גליך דיא ניט בקי אין דען הלכות
רעכט בועל דיא דארפן ניט שיידן פון איר ביז דש זיא דאש דם זעהן אודר
אנטפינדן אודר דש ער ווייש גווים דש ער רעכט בועל האט גוועזן דאך האט ער
די בעילה ניט רעכט גיטאן אונ העט אוך דיין דם גפונדן דא דארף ער זיך ניט פון
איר שיידן ווען אבר מאן ביא איר פארט אין בעט ליגן בלייבן אונ דיא הלכה איז דער
חתן מאג אפילו ביא דער כלה ליגן אן ורישונג צו בעט אונ מאן בועל זיין בעולת
אלמנה .

ונגלה • גלייך וואל אלז קיינר שטיקווערן זו איז דברים בטלים ואחרים בהן
בו איסור :

סו אין ווען ער בעטלט בטלן מאיינציגן אונזער קיין דם אונ אמט עבד
קיין דם דער גילטר ווס ער זיך זאל איר עיידן תיכף ווען זאל זיין
אומס מילמס : דיא דא אלט זיין אונ דיא האבן גאר אין ווייבן דם אונ אין וועג
דם קאן זיין ניט ניתיבן דען עס זי אימט זיך אבער דען (שבכת זרע) אונ
דרום וואס ער זיך אגלר זאן איר טריבן גאך דער כינלי • גלייך אז העט ער כיא
איר תילדם געשבן • אונ באך דער אירשט בתילה ואז ער וואלאין בייא איר זיין
אונ אין דער קאמר ליגן אין איין בישגרקן בעט ויא איז בין זיין רעכט ווייב אונ אוים
ניך טרויען היט גלו זירבן • זון קאן אים בייא אירן איין שווער הלטן אדר ווער דז
וואלביא טון ח״ו דו בעלעס קיין שווער צו הלטן דרום זאל איך אין איקליכן דאס ער
גאל זיין פרום אונ וויין • אונ דם ער ביין ניט ח״ו איך דאס איין :

סו פון נידה ווען זי אויך קיינר קיין ליכט אין ווייבר קאמר דאבן • ווען ער
בייא זיין ווייב ליגט דם עס אויך זיין בעט שייבט • אדר דער פון
איין סרין דריזיך ציגן אונ ווען זיא זיך גלייך וועלט זו דעקן דאס זיא דאס ליכט ביט
זעכין דאך איז עס איין זינד ווען דאס ליכט אויך דאס כמעט ווען אבר צורען
דינן ליכט אונ איין כמעט גלייך און אין וואנ׳ ווער גמקן ... דו ווערטן זיא
וואל בייא אנגדר ליגן ווען טון דאס ליכט סייעט הער דורך אדר ווען איין טליאיבר
דש ליכט שטירלט דאס עס ביט קאן דר ביורך שייבן דא ווען זיא אויך וואל טון אונ
אויך בייא נאך ווען עס אין דער קאמר ליכט איז עס איז איין זינד דם ער אירן ליבא
באקיט זיכט דיא פענסטר ער צו טון זאל • דאוואן ער בייא איר ליגן וואל אבר ווען
ער וועלט דיא פענשטר חוסן לאסן אונ וועלט זיך צו דעקן מיט וואס דאס ער דאס
ליכט ביט זיך דם הילמט בינשט אונ פארעט ביט טון אונ איין תלמיד חכם ווען דיא
פענסטר וואל אפן לאסן ווען ער זיא בוויירט צו דעקט מיט איין טיך אדר מיט
וואס אנברים • אונ ווען ספרים ווערן אין דען אורט וואו ער מיט זיין ווייב ליגט
דא וואס ער זיא צו דעקן אונ ער לייגן דיא דו וואכן וואו ער מיט איין ווייב ליגט דיא וויל
דיא ניט וואכן דא טאר ער מיט איר ביט צו זיין האבן :

נח **וען** איז דער אבנט אין ברכות אונ אונטר דען טוייטשן דאס אן ניט שבת לייגט בייא דער ברויטן׳ דיא דרו אויבא ווייש חלה הוט . דיא שבת אין דען תפלין שריבן טויט . איין גרושה אדר איין אלמנה דיא דבייאס איין מאן אונ האט דיא חתנה אן שבת גיטען ויא ניט שבת דיא ערשט נכט בייא אנבדר ליגן . דרום איין אלמנה אדר איין גרושה׳ דיא דגבמאט איין קנאבן אונ ויא וועלן שבת חתנה האבן . ווען ויא בכת וועלן בייא אנבדר זיין אין אום דיא טאר ור פליסן אין איין קאמר אבין אונ ביים דער חתן איז ויא בטעל בויר שבת מאן ערוייו דער נאך בטעלי יין אן שבת אויך ׳ ווו דער חתן איז ויא ניט בטעלטער שבת דו טאר ער דיא אלמנה אדר גרושה אן שבת אויך ניט בטעל זיין׳ דאך זיגן ויא אליין אין קאמר אן שבת ליגן אונ דערפן זיך ניט קיין שוור בייא זיך צו האבן דרום דאס דער חתן ניט טאר דאס ערשט מאל בייא ויינר כלה אן שבת ליגן דיא דא איז איין אלמנה אדר איין גרושה דרום טאר דיא זיך אויך ניט טבל זיין אן דער נכט אז שבת איין גיט דיא כלה דיא דא איז איין אלמנה אדר איין גרושה . אבר דיא נאכט אז שבת אויס גיט דא שפרעכן איין טייל חכמים זיא טאר זיך אויך ניט טבל זיין דאך שפרעכן איין טייל חכמים דיא מאג זיך וואל טבל זיין׳ איין כלה דיא איין בתולה איז מאג זיך וואל טבל זיין וואן עש זיך איר טרעפט דיא דיא נאכט אז שבת איין גיט . זיין דיא נאכט אז שבת אויש גיט :

נט **אונ** ווען דיא פון דאס כליל שאפט טרייפה איז גיוואורן האט זיא אויך דיא רעכט דיא איין איטליכס נידה האט . אויש גיוואן איין גרושי

אונטר שייד איז דרום דס זיא איז גיוועזן איין ווייב פר וואן דאס ערשט בייא ליגן וואל גנוגר ברעכנגן וויא וואל דס דם בינגט הפר ויר צו דריבגן אבר נאך דיען בייא ליגן אונט שריך פון איר שיידן ויא ויא קליין אדר גרוס וועד ויא גליך דריינגן יארא ער וויש זיך פון איר שיידן אוו באלד :

ס **אבר** איין פרויא דיא פון איז איין כתולה ווען דער מאן בייא איר ליגט אונ ויא בליט און בייא ליגן דס דם בידה . דא גאל ויא איין מאן תכף גאן אונ ויא ואן בייי . דער פרעקן אונ זאל ויא גרוש גריוובן אונ פארבט אן גין ווען דיא גרוסי וייבר דיא זיא צו הבכן איז קוון לאך וואס דא איז גיועבן

דא קאנן זיא ניט אבגרים וועלכן אין אונז נוא דען אלמעכטיגן גאט דאס ער טעט וואל
אין· עש איז יא ניט וויט ווילן גישעהן· ביישרט איך אונש אויך ווייטר שרייבן
ווא ויא זיך ווייטר זאלן האלטן· וועם אזא איין זאך צו קומט ח"ו. דש זיא ביט זאל
אמער ווידר ניט ווילן ווען איין ווייא זאגט דען אמן דאס זיא איז טמאה גיוואורן אונ ער
האלט אין דעם ביא ליגן דא זאל דער מאן זיך שטיל האלטן אונ זאל זיך ניט רירן
פון דער שטאט; ער טאר ניט ווייטר בשלאפן. אונ טאר אויך ניט פון איר
שיידן אזו גיא ווערן אדר ווייטר בשלאפן אדר דאס וויא זיך שיידן זאלטן פון אנאנדר דיא
וויל זיין גיזעצט נאך הערט איז דא ווערן זיא חייב כרת. גלייך אז אייבר דער
ביא דער נדה ליגן דען דאס אב שיידן איט דען הערטן גיזעצט איז אזו איין
בגאנצן דאס ביא ליגן ווערט. דרום זאלן זיא הארן ביז דער לשטורניט
אונ דאס זיין גיזעצט ווידר ווייך ווערט דא זאלן זיא זיך אירטש פון אנאנדר שיידן.
אב וויל דער מאן אזו אויף איר שטיל ליגן דא זאל ער זיך ניט לעבן אויף זיין ווייב·
ער זאל דיא נאן פון דעם ליבן אן שפרייצן אן דאס בעט אונ זאל אזו שטיל ליגן ביז
זיין גיזעצט הערט ווידר ווייך אייבן דאס אזו איין וועשה צו קומן ווער אונ ער
העט דען זיך ניט גיהיט דאס ער זיך ניט טאר שיידן פון איר אנבלר אונ ער העט
זיך גישיידן פון איר וויל זיין גיזעצט איז הערט גיוועזן דא זאל ער גין צו איין רב אונ זאל
תשובה בגערן ווא אין דער רב הערט הייסן· אבר דיא אשה דארף קיין
תשובה ניט טון:

דא **אין** ווען זיא דא זעך צווייא מאלט· דאס דם פון איר גינג נאך
דעם ביאליגן· ניא טאר זיך ניט בגאדן ווען ליגן דאס דריט
מאלט ביז דאס זיא רעכט הטש פון דען רבנים· דרום זאל זיא גיווארנט זיין דש
זיא איין רב דרום פרעגן:

עב **אונ** אין איטליכם וועסם זאל גיווארנט זיין. וואן אדר ווייב דש זיא אין
דער צייט אין דען ביא ליגן בימט זאלן רייבן נאך קיין בינן
גיראבקין זאלן האבן. אונ אויך קיין וואר בארבני זכן צו אנבלעקן דען ווען
זאל רעכט אין דער צייט דא ווער דאס קינד נאך הערט טראגן פון דען
ביא ליגן דא קומט דען גלייבן קינדר אין אזם דאס עס איין גיבריך אן זיין
גייבא קריגט· אים גשילבט דער פון איין ווקרה: דאס טוט ווא

[illegible]

אונ׳ וואש איך הישט זינן אים וועלן אונ׳ אים טון ויין וועלן זי אוו טוט אז איך גישריבן
האב דו ביז אהער. וויא באקט ער בייא דאש גיהאבט צו ליידן:

עז **אונ׳** ווען מאן בייא לגט וואו וזן זיין ביז מחשבה האבן ויא וולן איך בייד
אן בייא לינן גידענקן דאש ויא טעש ביטוטן פון אירי בגאה וואן
בווייערט דאש ניא מוען מקיים זיין מצות פריה ורביה. אונ׳ דש זיא ווילן תמאילי
חכמים ועערן דער איז ניא בייד איר וינג צו טון האבן דאך דער עיקר נאך דער
מחשבה ניט אונ׳ איך אין איינ׳ קליבר ואן וואו טים טאש ער אין דער צייט אויש
גידענקן. היזרים ביט צו גידענקן צו דיזר צייט בווייערט צו נגצר פרוואקייט
ואו וייןאיר ביידי טראגן. דאש אין דער סוד דש דיא קינדר זער וואל גיראטן
אלש טש אין דער הייליגי תורה גישריבן שטייט אז טעש דיא קבלה אויש ליגט האט.
אונ׳ ווען ניא וואלן האבן בנים זכרים. דא ווערן ניא צו דקה דען שביים גיבן אונ׳ ויא
אויש טון וואש דער ואן בייעטס אונ׳ ווא אים וואל געפעלט. אונ׳ בייט ווידר אם טין
אונ׳ ער וואל ויא דער נייאן וואל אונ׳ איך לגן וויאן אין דען מעשה איר איר. דער
אייטו ווערט ער וואלט זיין דאש ער ווערט האבן קינדר דיא דא זכרים ווערן זיין אז
דער פסוק זאגט (הנה נחלת יי בנים שכר פרי הבטן:) דא האבן אונזרי
חכמים דען פשט אין דעם פסוק אויז גילייגט. נון דיא ער בט [illegible] דאש זיין דיא
ווין. אונ׳ דאש איז אן [illegible] וועגן [illegible] דיא [illegible] גידאכט דאש ויא האבן דיזר
צייט דאש ניא דש [illegible] טוב. אונ׳ [illegible] וואש זיין [illegible] וואל ביט צו אויבצן
[illegible] אים אויש נין. דען טש איז אין גרושי ויבד [illegible] דאז ווען אייבר אין רציחה
טעט. ווען אייבר אויש בלוט זיין גיט צו אויבצן. דארום וואל ער [illegible] זיין אויט
דער וואלין. אונ׳ ויא זאל [illegible] ביש אן דער [illegible] דש ניא ור דייען
איר עסן. לא ווערן דיא קינדר היפש דער טין אונ׳ צ[illegible]. אונ׳ אז דיא [illegible]
איך וואלין אונ׳ היבן אן צו רידן דען וויל [illegible] ער היפן אנדרי ווייבר רידן
אונ׳ [illegible] אין מחשבה איך איר אונ׳ ויא וואל פאר [illegible] זיין אונ׳ ויא וואל ויך ביט לגן
לאשן. [illegible] דאש ער ביט [illegible] דער [illegible] זיין [illegible] דען ער איז אין גרושי
ויבר דרום האב וואל אכטונג אויף דאש איך דיר דו גישריבן האב. טש זיין
זיל דיא קיין אכטונג אויף דאש האבן אונ׳ ויא פיל דרום
ליידן מוזן:

סדר מצות הנשים

די גלובט זיא אבער ביילייבר ניט דער אלי ביי ווייזן בלייבט דאס צו מאראן
בנוקייט אין ביא אוף דיא חרומים דש איין אטבנס קיין הבאה דער מן האט
דאס ער בייארט דינן ילבר בריט זיין ואלן ווא אים אין זיין הערבין דאס ער זיין
אילן סוט זיין ויל קומט אין דער הילגלט אויך רפואה לירן אונ וואשי אייד דיא דאך
גטזיין לייד וויסט אומט אייבר וואש דיא ספרים דער פון שרייבן . ער וויר
ביט חרומים ליבנות טרייבן דען דיא חרומים אין אייבם אל זיין ואל בעאין .
אונ אייבם ביאר אין קיין ברכה צו קומן דיא ניבר דער בינה אז גלייך אז חארכן
פסח צו עסן אונ טריפות אן יום כפורים צו עסן אונ אז לבן ער ביא נייבר
שוועסטער אונ ביא שוועסטיר ניבי מאטר אונ איין איטליכי בינה דיא אויך נך איר
בידה ביט הטבל גוועזן אונ טר ויא הלט ער דרייסיג יארן טריפות גוועזן דאך
אין איר טריפות איז ויא באך . עש איז ביט גרעשיר אבער ווייד צו וויסן דען
פרויאן ביידא איין לידגי דיא בידה איז גוועזן זו דרייסיג יארן אונ אייבר אשת איש
דיא דא ווער צו טבילה גנגן גלייך אזו וואל זו צוויטן אייבר דער אחד שבת איז .
אונ צווישן אייבר דער חזיר אן פסח אל יום כפורים עשט פלוגט זיך אייבה אבר
טריפה צו ויבן דער באך דאש ויא אים איין גיקומן מן דער נייט דש דער מאן ביט
לבן דער ויר איז ביא איר גלעגן . איין איין קורצי צייט דאס ויא העשט איין מן
דען כניש הראבשייטן . אונ עש ווער באך לבן מער איר צייט דאס ווער טאל
דער מן צו לעבן . דאס קאן מאן ביט אלש אייבר פרויאן שרייבן . דאס גניגט
אויך גאר ויפלן דען ווייבן . דאס מיר דיא צייט דיא וויט ביט ואר טרייבן ניא ואל
עש לאנן אן אייבם רב באלד בלייבן . אונ אזו ואל אויך דער מאן גירעבין
ואל . ליבט ער עש אויך ווייבם לייב . אבער וועגן איין ואל אייבם רב ערדרום
פרעגן ואל :

ענֿי אין דאס רעכטע פון אייבר ווייא דיא אבריין ווער דיא דא בידה איז
ויא סאר איך ואגביט אן רידן אפילו מיט איין קלייבן ויבגרלין אונ
ויא בידי טארן ביט אייבם דען אנדרן ביטש גרייכן מיט דער הבט איין טיכל
אדר וואס אנדרש אדר לייא ובן אפילו ויא טורן ביט ווער פון אייבם דען
אנדרן אין דיא הבט ויא אאן עש בידר לירן אויש דער הבט . אונ אויך טערן
זיא ביט מיט אנגדר עשין אויש אייבר טעל . דאש ויא דען גוואוגט אל ואלן
אלין

אלין צווען בינעדר דא וואן זיא האבן איין אונטר שייד צווישן איר שיסלא אונ וייבר שיסלא אליין דר וויל זי בידה איז ווייל עלוואש אויז איין קן אונ איין ברוט אדר איין ליכט אונטר זיא ביידן וואן איין בינעדר צווישן האבן דש זיא וואלין ניט עסן דאש זי בידה איז דעם ווען געגעסן איז איר טיסל . אונ איר טער עלוואש איבר גבליבן וואש ואר טריש ביט עסן זיא נאר אבר וואל עסן וואש אים איבר גבליבן איז . העט זיא געשן אונ ווטר הין ווען גבן זיא וואן ער וואל עסן וואש איר איבר גבליבן איז . עסן זיא ביט דר ביא איז אובר ור איר כלי ביט אונ אוז איט דען טרינקן . זיא וואן וואל באך אים טרינקן אבר ער ביט בך איר . ווען זיא אבר ביט דער ביא איז דא אין ער וואל בך איר טרינקן הוט זיא גטרונקן אויז איינם כלי אונ ער וועך עש ביט די דרך זיא איז ביט צו וואגן ווען זיא אים זעקן דרויז טרינקן אדר טשן . טרינקן אדר עסט איין אנדר וועגיש באך איר פֿון דען דש זיא האט איבר געלאשן דא וואן ער וואל טרינקן אדר עסן דאש איבריג אויש דען כלי דא זיא אויז גטרונקן אדר געסן האט בעט זיא גטרונקן אויז איינם כלי וואן ער וואל נימן דש איבריג אין זיין כלי אונ טרינקן אויז זיין כלי אדר ער וואן זיין כלי אין איר כלי ווידר שיטן אונ וואן דען אויז אירן כלי טרינקן דש ביך גביט אבר היילגי תורה ווען זאל זיך ווארן דש ווייבש אז וואן קאן אי גרשטרי אבה עש איז דש ער אונ זיא וואן כסברא זיין איט אלי דעלבט ביז דש זיא איז צו טבילה גנגן :

צו **אונ** ווען זיא בידה איז וואל זיא זיך ביט אזו היפש אן ציהן אונ ביט אזו שין איך אבן איט דער צירונג אז זיא פֿלעגט צו טון ווען זיא כשר איז אונ וואל איך ביט אזו איט איט שיאמכן נאך ער איט איר זיין שיאמליך ווארט רידן שאר אונ וואל זיך פערן דאש ווייבש דאש אמשר איז ווען דר יצר הרע איז גרוש . דרום אזוש אן זיך היטן אבר דעבנלט וואל זיא היבש רייניקליך נן דאס איר וואן אן איר ביט אזוער ווערט הם שלום . עש איז איין מצוה דש זיא וואל אבדרי קליידר האבן צו דער צייט או זיא בידה איז ווען נש איר ווינליך איז אין דער ווארן דאש זיא בידי זאל דראן געדענקן דש זי בידה איז . זי טאר אים וואל בטען . ער זיא דער ביא אדר ביט . זי טאר אים ניט זיין לייך אויף שפרייטן ור אים . ווען ער דר ביא איז . אבר ווען ער ביט דר ביא איז דא וואן זיא אים דאש לייך אויף שפרייטן . אפילו ווען ער ניט ווייש דאש זיא אים דאש לייך אויף שפרייט . איך

טאר זיא איר ניט ווער נישן אויך דיא הענד אונ׳ קאלט וואסיר. אויך טאר זיא איר
ניט איין שטעקין קיין נאך גאנצין דיין כגלויר ווען ער דער ביא איז אוי ניט זיין ווען זיא
וועד וואש ווסכה, זיא שטעלט דאש גלאז אויף דיא באנק אדר אויף דעם טיש
מיט דער לינקין הנט. אונ׳ ער זאל איר אוך ניט איין שטעקין קיין גלאז נאך קיין
כגלויר ווען זיא דער ביא איז זיא דען ער ווער ווסכה. אונ׳ ער מעג אך איין כגלויר
אויף דיא באנק אדר מיט דיא לינקא הנט אויף דען טיש. אויך טאר ער איר ניט
שיקן איין גלאז פון ברכה. אדר איין קוילעט גלאז מיט ווין אדר וואש אנדרש. אז
ווען עש פון ניט איין גישענקט האט. אויך זאל ער ניט ניכן ביא איר אויף איינר
בנק אדר אויף איין קסטן דיא דא וואקלט. דאך ווען איינר בזונדר זיא זילט דא
זאן דיא וואל ביידר הירן זיצן: אויך שרן זיא ניט מיט אנדר פר לוט מאיין
אין וואגן אדר אין שיף. נאך ווען זיא דערשן לו איר ביידר גיט צו מאיין
איין זיא וואל, בארו זיא זאן זיך ניט אן רירן אז אננדר אונ׳ זאל ניט שלאפן אירט
מיט איר האבן. אונ׳ ער זאל זיא אך ניט אן ווען איין קיין אירש זיא אויך פון לוטנש
צו רעקן אבר איר פנים אונ׳ דיא הענד אין וואל אן זעהן ווען ער טוט איין הנאה
פון איר בטי. דאך זאל ער ניט זעהן זיין ויר האט ער זיא ניט גער אן זיבט. דען
ווען איינר דיא נידה זעהר אן זילט: דא ווערן דיא קינדר איבל גיראטן. אז
שטיט עש אין אבות דרבי נתן: אונ׳ ער זאל ניט אויף איר בעט ליגן: ווען זיא שון
ניט דער ביא איז אונ׳ ווען זיא בעט שון ריין איז אונ׳ ער טאר עש אויך ניט אן רירן
אונ׳ איר בעט דיא אין איר קליידר זיין טארן זיך אויך ניט אן אנגרייר אן רירן.
ווען זיא זיך אן רירן אז איין האר טאר ער ניט אויף זיין בעט ליגן ביז ער זיא מייט
גיבן אונ׳ גיר:

עז ווען זיא בידה איז גוועזן ווא זיא ניט דען עשם בעבין נאך ניט אין שינן.
נאך קיין ספר אן רירן נאך אין דער שולן נאך אורן. אונ׳ זיא
זאל ניט גין טאך עשין פר איינר אנדרן פרויא דיא דא אורט דען יענע זיא טאר ניט
אין ביצוואר. דאך ווען זיא כוט גיך ווייש אן גילייט האט. זיא זאל אין דיא שול
גין אונ׳ ספרים אן רירן אונ׳ אורן אונ׳ בענשין אז אנדרי פרויאן. זיא איך הון
גיפונדן אויך אין אנדרי ספרים. דאך ווען זי שון ניט ריין איז (ביאים נוראים)
אז זיא אין דיא שול גין אונ׳ ביא אנדרין וייבר, שטין אז אין דער אנבן מיט דעם

אלש אין דיז שטיין :

צו וען ער ווער חולה אין דער צייט דש זיא נידה איז אונ' ער האט בייא איין
דערפֿין דינש אונ' דער דא טעט זיין בידערבֿנש בייארט אז
זיין ווייב דא וואר ניא איין וואל אן רירן דער ווערט דש ניא אים טוט דיין בידערבֿניש
בייערט ניא זולן דער נווערט זיין דש וואן אים ניט ווערט זיין העבר אונ' פנים אונ' דש
פנים אונ' דש ניא ביין בעט אונ' דאס לי לך אויך ליגן זעגר אים · וען ניא ווער
קינד קאנ' הבנו בייולן דער איר בידערבֿנש שטעט אנ' דער וואן דא עפֿער ניא
ניט אן ריריך אונ' ווערניז באך מיכבֿ באך ליגן דאך וען ניא נאר שוואך ווער אונ' העט
בייזלין ווער איר וואש טוט דא וואן איר דער וואן ווא העלפֿין ווים מיבן אונ' אויט ליגן ·
דעם ליבן וען דער וואן ווער איין רוֹפֿא אונ' ניא ווער שוואך דש איין סכנה ווער
וען זיין אבריר רופֿא דא איז · אדר עס איז איין אבריר דא · אבר ביט אוו
איין וועחה או ער דא וואן איר דער וואן וואל דען דם דען ניא ייפֿין · אל ריא ליבים
ריא דא אסור זיין ביא דער נידה דיא זיין אויך אסור וען ניא זיך שון האט ווייש אן
גלוגט ביז זיא צו טבֿילה גיט :

עט אין פֿרוא דיא אויך האט טבֿל גווייטן וואן זיך וואל מיר ריין הלטין וען
ניא אויך חוולין · בזאין וען אונ' בידריך דך ביט דער ווי בודק זיין
זיין אונ' באך דען תשמיש אויך ביט אונ' קאן נכן ניא יתכבייך וואל בשטין אונ' דוש
אייבש אן ורוא דיא דא האט איין גוועבֿטי צייט אונ' ליגט ביא דען וואן ביט וען איר
צייט איז דא דארף ניא קיין בדיקה ביט · אבר איין ורוא דיא קיין גוועבֿטי צייט
האט דיא זאל מיך ניט בידרובֿ טיא איין וואן ליגן ווייא דען ניא ווים ניא בודק
זיין פֿאר דען תשמיש אונ' באך דען תשמיש אויך · דער וואן ווים זיך אויך אב
ווישן באך דען תשמיש איט איין ווישן טיכל אונ' וען זיא דאס האבן גיטאן דא זאלין
זיא דער באך דיא טיכלר וואל בשויאין ליכט זיא בישטט באך אויף אוין טוך באך אויף
זייבן טוך דא וואן זיא דער באך ווידר ווייט דען וואן תשמיש זיין וען ניא וואל · באך
וען זיא ווידר צום אנדרין וואל תשמיש איז ווייט דען אן ווים ניא זיך אבר בודק זיין
פֿאר דען תשמיש אונ' באך דען תשמיש אונ' דער וואן ווים זיך אבר אב ווישן ווים
איין טיכל באך דען תשמיש בליבן זיא צום אנדרין וואל אויך זיין דיס דא ווינן זיא
צום דריטן וואל ווידר תשמיש זיין וען זי וועלן דאך וען זיא צום דריטן וואל תשמיש

וויל זיא אונז [illegible] בודין ווען זיא דען תשמיש אונ נאך דען תשמיש דער אלן
איין לייך [illegible] [illegible] דריין וואל איך גישעה · דא וויילין זיא תשמיש זיין
ווען זיא [illegible] אלא איר טאג זיין בדיקה אטר צו דיען תשמיש עס זיא ווער
דיען שתמיש נאך דיען תשמיש איך ביא · אונ אירן תשמיש זיין איבן אן
בדיקה · [illegible] וויסן וואל דיא ורואי ווייכר דאס דיא ויך [illegible] בודק זיין [illegible]
ביא טאג אדר ביא נאכט אין דער צייט דאז זיא ביט [illegible] תשמיש זיין עס איז קיין
[illegible] אין ורויא דיא דא האט איין [illegible] צייט · אדר דיא קיין [illegible] צייט
האט · אדר עס ווער נאך [illegible] איר צייט דא [illegible] בודק זיין דיך
[illegible] ביט בודק זיין אין דער צייט דאס זיא ביא אירן מאן ליגן זאל נאך ווער
דען בייא ליגן נאך אויך ביט נאך דען ביא ליגן · וועלין זיא זיך בודק זיין נאך
דען ביא ליגן [illegible] דער נאך [illegible]
צו [illegible] אדר ביט זיא [illegible] דיא [illegible] אויך [illegible] ביט
[illegible] אונ צו [illegible] דיא דער נאך אונ דיא ורויא איז [illegible] צו
[illegible] איר טויך אונ אויף זיין טויך · [illegible] ביא ליגן אין
[illegible] ביא ליגן [illegible] אונ צו [illegible]
[illegible] · [illegible] דאס דיא ורויא [illegible] דען דריי וואל
[illegible] נאך דען ביא ליגן [illegible] אדר [illegible]
טויך אדר זיא [illegible] דריי וואל אדר זיא עס קומט · דא איז [illegible] דער
[illegible] · [illegible] דאס ביט דען [illegible] טריבן איין [illegible] זיא [illegible] אן
[illegible] דען [illegible] אונ דאס זיא
ביט [illegible] אין דאס [illegible] קומן · דען עס איז קיין קינדר [illegible] · דאך אלי
ווען [illegible] דאס זיא [illegible] נאך דען ביא ליגן אויף אירן טויך אדר אויף
[illegible] זיך אב [illegible] אירן [illegible] איין [illegible] אונ

[illegible] זיא [illegible] אונ [illegible] צו

[illegible] :

ב איין [illegible] אין [illegible] איך [illegible] · אונ [illegible]
[illegible] דער נאך [illegible]
[illegible] · [illegible]

טען רייני אונ׳ איז זיך פֿארטובֿל. ווען זיא וואש אבר איין פֿורצאל בו איין רייני זיא
זיא פֿאר גיוואשט הוט זיא ווער בייז ריין אונ׳ שפֿריכט איך בין ביז שפֿארך גיוואשן ביי
דיר בו לין אונ׳ דרום האב איך אוו גיוואשט איך ווער ביז ריין אדר זיא שפֿריכט איך
האב גיוואשט איך ווער ביז ריין׳ איך האב איך אבר ביז ריינֿבט ביזעבן. אדר
איין אנדרי אור באל הו ואגן ער איר וואל גלאבן דאך ווען שון דער רין איז ווו דס ער
איר וויין וואל גלאבן ווען זיא איין פֿורצאל וואשט. דער גיפֿטר וואלטר וואן ביז ויל
גליבן איין ווייבאן וועלי׳ דאך דער איז איין חסיד דרום גוט איך איך פֿרויאן טוס וואל
דיין ורויא וועלבי ריד רידן פֿון פֿבֿוס שגן ווען סש ביז איז וואר ווען זיא ריד דיין
ביז ביוס נאך גיט אונ׳ איין געבט זיך שיא דער איז טוב:

סא **איין** פֿרויא דיא דא העט אן ניטאן קליידר דיא זיא פֿבֿלעגט אן בו טון
ווען זיא איז נידה אונ׳ דער נאך שפרעכט זיא ווא זיא ווער ריין
אונ׳ וואשט איין אנדר צייל ווארום זיא העט דיא קליידר אן ניטון. דא איז זיא ביז
בינאבט. איין פֿרויא דיא דא פֿעבר איין פֿלעק פֿון דם אונ׳ וואגט דער רב האט
אירם אותיר גיוועזן דען פֿלעק אובר דער רב׳ וואגט ער האט ביז אתיר גיוועזן
דא איז דער רב בקוויבט אונ׳ זיא איז ביז בקוויבט:

סב **איין** פֿרויא דיא זיך העט טועה גיוועזן. דרום דאש זיא ביז האט
ספֿרים גלעזן אונ׳ העט זיך טרפֿה גמאכט איין פֿרויא אדר
דריא באלט אונ׳ דער נאך ווערט זיא גיוואר דאש זיא זיך העט טועה גיוועזן׳ דא
איז זיא כשר בו דער וועלביגי צייט:

סג **אונ׳** איין פֿרויא דיא דו ביז קאן רידן נאך ביז הוירן׳ דאש ווייבט זיא
וייא שוטה אונ׳ טויב׳ איך אוו איין נידה דיא וועלביגן טעג זיך
ביז ביזעבן. אנדרי ווייבר מוזן זיא בזעבן אונ׳ מוזן זיא ריין וואבן בו איין וואבן.
אונ׳ אוו איז איך אייני דיא אבֿבינן׳ אדר משוגע איז דיא מוש אויך איין חברתה בודק
זיין אונ׳ ריין וואבן בו איין ווין׳ איין פֿרויא דיא בליבר איז דיא מאג זיך וואל ופֿלכים
בודק זיין אונ׳ ווייזט דער נאך איר חברתה אוב זיא ריין איז. איין שטומי פֿרויא דיא
וואל קאן הערן אונ׳ איין טויבה פֿרויא דיא וואל קאן רידן׳ דיא זיין גליך אנדרי
פֿרויאן. אונ׳ מיינן זיך וואל וועלבריס בודק זיין אונ׳ ריין וואבן בו אייך וואן די ווייבר די
דא וואן האבן חברותות דיא זיא בודק זיין׳ אונ׳ ווען דיא וועלבן חברתה אבט איר

[illegible] דא [illegible] דיא [illegible]

[illegible]

כו אונ [illegible]

[illegible]

[illegible] איין כלי. [illegible]

[illegible]

[illegible] נילוב׃

כז [illegible]

[illegible] פון איר טייבן. [illegible]

[illegible]

[illegible] איר זיין׃

כח איין [illegible]

[illegible]

[illegible]

דער

[illegible] דיא נאכן באדס אונ איר ריין טאג [illegible] האט גיווארט ווען זיא [illegible]
צו זעהן גלייך אז דיא אין. אויך ניט אונ זיא קאן ניט. [illegible] אונ דיא זעגן איין
נאכן איין אדר באך ביז דא דארף זיא ביז אין [illegible] אז דען דארף טאן:

פו איין איטליכי פרויא דיא קיין צייט ניט [illegible] ווען זיא איר צייט גיהאבן
ווען זיא איר צייט ביקומט [illegible] דען זיא זיך דער נאך
דען דריישיגשטן טאג [illegible] אדר [illegible] זיא באלט איר צייט צו
ביקומן דא זאל זיא זיך דיא באלט [illegible] דריישיגשטן טאג [illegible] אונ ווען דער
דריישיגשט טאג קומט אונ זיא [illegible] ניט דא דארף זיא זיך דער נאך ניט צו [illegible]
ביז זיא איין מאל ווידר איר צייט האט [illegible] זיך ווידר דען דריישיגשטן טאג
דער נאך היטן:

פח דש דיא ווייבר זאלן ווישן [illegible] צייט [illegible]
[illegible] זיא איר צייט האט ביקומן [illegible] צו דען
[illegible] ווידר האט ביקומן דיא צייט [illegible] דער [illegible]
[illegible] אונ [illegible] אדר [illegible] אדר זיא [illegible]
[illegible] אדר צו [illegible] אונ [illegible]
[illegible] דריטן [illegible] צו דער צייט [illegible]
[illegible] צו [illegible] אדר זיא [illegible]
דריטן [illegible] צו דער צייט דא האט זיא [illegible]
צו [illegible] אדר דריא [illegible] צו [illegible] אונ [illegible] איין
[illegible] צייט. אונ דיא
צייט [illegible] אין דען ספרים (ומות התשובה) [illegible] צייט דיא [illegible]
פון דער [illegible] צייט [illegible] אונ דיא [illegible] ניט [illegible]
[illegible] איר צייט [illegible] דא האט [illegible]
אונ [illegible] צייט [illegible] אין [illegible]
[illegible] אין צייט [illegible] איין
חודש [illegible] אין [illegible] אונ [illegible]
[illegible] אין [illegible] אונ [illegible] אין [illegible]
זיא [illegible] איר צייט [illegible] אונ [illegible]

הייסט (וסתיאות) דאס ווייבס איין צייט דיא איר קומט אין גלייכי צייט
אין חודש אונ דיא צייט ווערט גיזעצט דרייא מאל ווען זיא ביוארט דרייא מאל איר
צייט האט :

מש איין ווייא דיא דו הוט איין גיזעצטי צייט פֿון פֿינף אונ צוואנציג טאג
צו פֿינף אונ צוואנציג אדר ווינציג אנדר טאג וועלכר עס ווער
ווען דער פֿינף אונ צוואנציגשט טאג קומט דא מוז ער זיך פֿון איר שיידן אין אליר
גיוואלט אונ עס אובן גישריבן שטיט. אונ דעס גלייכן איך ווען זיא איר צייט
האט גיזעצט צו זעבן טאג אין חודש דא מוז ער זיך אויך פֿון איר שיידן ווען דער
זעבנט טאג אין חודש קומט. אונ ביז אלין ווען זיא דרייא מאל העט גיזעצט די צייט
אן צעהנטן טאג אין חודש דש ער מוז זיך פֿון איר שיידן ווען זיא שון איין מאל בלוט
זיא בייט ביקומן צעהן טאג אין חודש דא מוז ער זיך פֿון איר שיידן ווען דער צעהן
טאג אין חודש קומט. אונ דעס גלייכן ווען זיא שון איין מאל איר צייט ביקומט נאך
פֿינף אונ צוואנציג טאג דא מוז ער זיך שיידן פֿון איר ווען דער פֿינף אונ
צוואנציגשט טאג קומט ביוארט דער חילוק אין ווען זיא איר צייט העט דרייא מאל
גיזעצט אדר איין מאל. ווען זיא איר צייט דרייא מאל האט גיזעצט צו פֿינף אונ
צוואנציג טאג ווען עס שון איין מאל אדר צווייא מאל קעם דאס זיא פֿעלט אונ העט
ביט איר צייט אן פֿינף אונ צוואנציקן טאג נאך דעם פֿעלט מוז זיא זיך שיידן פֿון דעם
מאן איין אנדר מאל אן פֿינף אונ צוואנציקן טאג אזו לנג ביז זיא דרייא מאל
נאך אנאנדר פֿעלט אונ ווערט בישט אן פֿינף אונ צוואנציקן טאג דער נאך דערפֿט
זיא ניט צו שיידן אן פֿינף אונ צוואנציגן טאג. אבר ווען זיא ביוארט איין מאל אדר
צווייא מאל העט גיזעצט אן פֿינף אונ צוואנציגן טאג ווען זיא נאר איין מאל פֿעלט
אונ ווערט בישט אן פֿינף אונ צוואנציגן טאג דא האט זיא בלא דיא צייט אויס גירישן
אונ דארף זיך ניט צו שיידן אן פֿינף אונ צוואנציגן טאג. אונ אזו איז אויך
דער דין ווען זיא האט איר צייט גיזעצט דרייא מאל נאך אנאנדר אן צעהנטן טאג
אין חודש דאס זיא מוס זיך שיידן דען צעהנטן טאג. ווען זיא שון איין מאל צווייא
גיפֿעלט האט אונ האט ביט גיזעהן אן צעהנטן טאג אין חודש. ווייא דען ווען זיא
פֿעלט דרייא מאל נאך אנאנדר אונ ווערט בישט אן צעהנטן טאג אין חודש דא
העט זיא בלא דיא צייט אויס גירישן פֿון דען צעהנטן טאג אין חודש אונ דארף זיך

ניט

גיווער צו זיין אן צו צעהלן פֿון אין חודש. אבר ווען זיא בייא אירש איין מאל אדר
צווייא מאל געזעהן דיא ציט גיהאט אן צו צעהלן פֿון אין חודש אונ' געזעהן ווידר נאך
נקיים אונ' האט איין מאל ניט געזעהן אין צו צעהלן טאג דא דרך וואו זיא ביאר צו
זיין אן דיזן צו צעהלן טאג אין חודש. נאך איז איין אנדרר חילוק ווען זיא האט
געזעהן אירר ציט אן איין טאג איז דריי מאל אדר איין מאל אונ' צווייא מאל. ווען זיא איין
מאל אדר צווייא מאל געזעהן האט אירר ציט אונ' ווען דר נאך דר זעלבין טאג קומט דא
וואו זיא ניט זיין אונ' ווען דער טאג אויס איז אונ' האט ביסט נקיים דא מאג זיא זיך
צו איר מאן ליגן ווען זיא שון ניט האט דורך געזעהן אונ' זיא האט געזעהן אדר ניט.
אבר ווען זיא האט דרייא מאל געזעהן אירר ציט אויף איין טאג אונ' ווען דער נאך דער
זעלבין טאג קומט אונ' זיא האט ביסט נקיים דא טאר זיא זיך נאך ניט ליגן צו איר
מאן ביז זיא זיך בודק איז אונ' פֿינט ניך ריין. אונ' אזו איז אויך דער דין פֿון איינר
פֿרויאן די קיין ציט ניט וויס ווען זיא איר נאך קומט דא ווען זיא זיך זיין פֿון איין
מאן אן דעם דריטן טאג דער נאך אז זיא האט איר ציט געזעהן אונ' ווען דער
דריטע טאג אויס איז אונ' האט ביסט נקיים דא טאר זיא נאך ניט ווידר צו איר
מאן ליגן ביז זיא זיך בודק איז אונ' האט קיין דם ניט געזעהן דא מאג זיא
זיך ערשט ליגן צו איר מאן. אול דער פֿינף אונ' צוועלפֿטן טאג אונ' אויך דער
דריטע טאג דאס איר אויך האבן דער פֿון געשריבן די זעלבין טאג רעכט
אן פֿון דען טאג אן זיא האט אן גיהובן צו זעהן אונ' ביז פֿון דען טאג אן זיא האט
אויף גיהערט צו זעהן:

ה אין פֿרויא די קיין ביט אנדרש איין געזעצטי ציט אז פֿון פֿינף אונ'
צוועלפֿין טאג צו פֿינף אונ' צוועלפֿין טאג אדר פֿון ראש חודש
צו ראש חודש וויא זיא האט דרייא מאל נאך איין אנדר געזעהן בייא טאג אדר
דרייא מאל נאך איין אנדר בייא נאכט. ווען זיא אבר געזעהן צווייא מאל נאך איין אנדר
בייא טאג אונ' דאס דריט מאל בייא נאכט אדר צווייא מאל בייא נאכט אונ' דאס
דריט מאל בייא טאג דא הייסט עס קיין געזעצטי ציט דאך ווען זיא ניך ווידר
ריכטן נאך דיזן הינטרשטן מאל. הונט איז גאר הינטרשטן מאל געזעהן בייא טאג דא
מוס זיא זיך היטן ווען דער זעלבין טאג קומט אונ' די נאכט דער פֿון דיא
נאכט דר נאך דרך וויא זיך ביט צו זיין. האט זיא דיזן געזעהן דעם הינטרשטן מאל

בייא באלד דר ווייש ניא זיך שיידן פֿון דען מאן ווען דיא וועלבן [illegible] קומט אזא-
דען [illegible] דער [illegible] אייך דען [illegible] דער [illegible] דארף זיא זיך [illegible] שיידן [illegible] דאש
[illegible]
[illegible] דער [illegible] אבר [illegible] ווידר [illegible] אבר
ביז דער [illegible] ווען זיא דרייא [illegible] נאך [illegible] דא [illegible] זיא דער נאך איין
[illegible] אונ' ווען זיא [illegible] דער נאך איין [illegible] זיך [illegible] שיידן
ווען דיא [illegible] ניט [illegible] דען [illegible] דרייא [illegible] נאך [illegible]
דיא [illegible] ניט [illegible] זיך [illegible] שיידן [illegible] דער ניט אונ' ווען זיא נאך ביז
דרייא [illegible] צו דער [illegible] ניט אונ' [illegible] איין [illegible] צו דער
[illegible] ניט דא [illegible] זיא דיא [illegible] דען [illegible] זיא [illegible] אונ'
ווען דיא ניט דיא [illegible] ווידר [illegible] דא [illegible] זיא [illegible] צו שיידן [illegible] ווען
אין [illegible] דיא [illegible] איין [illegible] ניט דרייא [illegible] נאך [illegible]
[illegible] אונ' דיא ניט צו דען דרייסיקסטן טאג [illegible] זיא זיך שיידן דאש
[illegible] צו דען [illegible] טאג אונ' [illegible] צו דען דרייסיקסטן טאג [illegible] זיא
דאש [illegible] אבר [illegible] אין דען [illegible] טאג אונ' [illegible] זיך [illegible] ביז
אין דען דרייסיקסטן טאג דא [illegible] זיך שיידן [illegible] אבר אין דען [illegible]
טאג [illegible] זיא [illegible] דרייא [illegible] אבר [illegible] אין דען [illegible] טאג אונ' [illegible]
[illegible] אין דען דרייסיקסטן טאג דא [illegible] דיא ניט [illegible]
[illegible] טאג אונ' [illegible] דיא ניט [illegible] דען דרייסיקסטן טאג אונ' דארף
זיך דער נאך [illegible] צו שיידן אין דען [illegible] טאג [illegible] זיך [illegible] שיידן
אין דען דרייסיקסטן טאג [illegible] אבר דער נאך [illegible] אונ' [illegible]
[illegible] דרייסיקסטן טאג דא [illegible] דרייא [illegible] אין דען [illegible]
טאג דא [illegible] איר ניט [illegible] אין דען [illegible] טאג [illegible] זיך שיידן [illegible]
[illegible] טאג אונ' דארף זיך [illegible] אין דען דרייסיקסטן טאג .
אונ' [illegible] דער [illegible] ווען זיא [illegible] ניט פֿון ראש חודש אין דען [illegible]
טאג אין חודש אדר [illegible] אין [illegible] טאג אין חודש . אונ' איין [illegible]
[illegible] איר ניט [illegible] אין חודש דא [illegible] זיא זיך שיידן [illegible] דער [illegible] טאג
אין חודש קומט בייא דער חודש [illegible] אדר [illegible] :

איין פֿרויא דיא דא האט איר צייט ביקומן אונ' דער נאך אין צוועלף טאגן
ט[illegible] אירר [illegible] צוועלף [illegible] אדר [illegible] בעטויא
ווידר איר צייט ביקומן. דא מוז זיא זיך היטן ווען דער צוועלפֿט טאג אין חודש
זיין דאש הייסט עונת החודש. אונ' מוז זיך ווידר היטן צו צוועלפֿן טאגן אדר
צו [illegible] צוועלפֿיק טאגן נאך אירר צייט דאש [illegible] הייסט עונת הפלגה.
אונ' אך מוז זיא זיך היטן אין דעם טאג פֿון עונת הוסת אונ' אין דעם טאג פֿון עונת
הפלגה ביז זיא איין צייט אובער דען ביידן [illegible] אדר ביז זיא איין צייט [illegible]
איז היישט. אונ' דאש [illegible] ווארט [illegible] ווען זיא קיין
[illegible] צייט [illegible] אונ' ביקומט איר צייט ראש [illegible] אן ראש חודש ניסן.
אונ' דער נאך דאש אנדר [illegible] ביקומט זיא איר צייט צוועלף טאג אין ניסן. דא
מוז זיא זיך היטן פֿון איין [illegible] אן ראש חודש אייר פֿון וועגן [illegible]
[illegible] אין ראש חודש ניסן. דרום מוז זיא זיך ביוארן [illegible] ווארט [illegible] איר
צייט [illegible] ראש חודש אונ' דאש הייסט עונת הוסת. אונ' מוז זיך ווידר היטן
דען [illegible] טאג אין אייר פֿון וועגן דז דער [illegible] טאג אין אייר איז דער צוועלפֿטיקט
נאך דער צייט דיא זיא [illegible] צוועלפֿטן טאג אין ניסן אונ' זיא מוז זיך ביוארן
[illegible] ווארט זיא איר צייט ביקומן [illegible] צוועלפֿיק טאג נאך איר צייט דער ווייל זיא
[illegible] ראש [illegible] איר צייט ביקומן אין ראש חודש ניסן אונ' [illegible] צוועלפֿן טאג
דער נאך ווידר דרום מוז זיא זיך אלי צוועלפֿן טאג ווידר ביוארן אונ' דאש איז
עונת הפלגות. אונ' דער נאך מוז זיא זיך ווידר היטן צוועלפֿן טאג אין אייר
פֿון וועגן דאש זיא האט [illegible] צוועלפֿן טאג אין ניסן דרום מוז זיא זיך
ביוארן [illegible] ווארט זיא איר צייט [illegible] צוועלפֿן טאג אין חודש אונ' דאש
הייסט איך עונת החודש. אונ' [illegible] מוז זיא זיך ווידר היטן אלי ראש חודש. אונ'
ווידר אלי צוועלפֿן טאג אין חודש. אונ' ווידר אלי צוועלפֿיק טאג נאך איר צייט
ביז דאש זיא [illegible] איין צייט [illegible] דען [illegible]
אין ראש חודש אונ' [illegible] אדר [illegible] דען צוועלפֿטן [illegible]
אדר [illegible] צוועלפֿן טאג [illegible]
[illegible] זיא זיך דער נאך דען טאג [illegible]
צייט דריא [illegible] אין [illegible] טאג. אובער דען [illegible] אין ראש חודש [illegible]

אין [illegible] טאג אין חודש אדר אין [illegible] טאג נאך איר צייט [illegible]
[illegible] דאס זיא [illegible] טאג [illegible] צו דען [illegible] טאג האט זיא איר
[illegible] צייט [illegible] טאג [illegible] זיא [illegible] אנדרי מאל [illegible]
דיא אנדרי [illegible] האט זיא [illegible] איר צייט [illegible] ביז צו [illegible]
צו דיא [illegible] טאג׃

אין [illegible] זיא דא [illegible] צייט [illegible]
[illegible] טאג׃ [illegible] איין מאל [illegible] אין דען
[illegible] טאג [illegible] אין דען [illegible] טאג׃ דא [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] טאג נאך דער [illegible] צייט׃ [illegible]
[illegible] צייט [illegible] אין דען [illegible] טאג איר צייט דרום [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] טאג נאך איר
צייט׃ [illegible] טאג [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] טאג׃ [illegible] איין מאל
[illegible] אין דען [illegible] טאג דרום [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] טאג׃ [illegible] טאג [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] טאג [illegible] מאל׃ דא [illegible]
דען [illegible] טאג נאך דער [illegible] צייט׃ [illegible] טאג
[illegible] צו דען [illegible] טאג
[illegible] טאג [illegible] צייט דא [illegible]
[illegible] איר צייט [illegible] טאג
[illegible] אין דען [illegible] טאג [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] טאג נאך איר צייט׃ [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] טאג נאך איר צייט׃ [illegible]
[illegible] איר צייט אין דען [illegible] טאג [illegible]
[illegible] טאג נאך איר צייט [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] טאג נאך איר צייט [illegible] אין דען [illegible] טאג
[illegible] איר צייט [illegible] אין דען [illegible]
[illegible] טאג

דא הטן זיא איר גיזעצטי צייט ווידר אן דען צייכן טאג ווא פֿאר אונ ביז אן
דען דרייסיגשטן טאג : אונ דז איז גון גישריבן דיזר דינים . אין פֿרויא דיא איין
גיזעצטי צייט הוט גיהט אונ האט זיא גיזעהן דרייא מאל נאך אננדר אונ האט זיא
גיזעצט דרייא מאל נאך אננדר אויף איין אנדרן טאג . אבר איין פֿרויא דיא
דא האט איר גיזעצט צייט אלי מונאט טאג , אונ הטע זיא גיזעהן דרייא מאל
נאך אננדר אונ הטע קיין אנדרי צייט ביז גיזעצט דא איז דער דין דאש זיא
ניט ביוור בודאי צו ווערן אן דען צוואנציקשטן טאג . אבר גליך וואל האט
זיא איר צייט ביז אויש גירעכן פֿון דען צוואנציגשטן טאג או דער וויל דאש זיא
קיין אנדרי צייט האט גיזעצט אונ ווען דער נאך קומט דאש זיא איר צייט האט
ביוערט איין מאל האבן ביקומן צו צוואנציג טאג נאך איר צייט דא מעגט זיא ווידר
איר גיזעצטי צייט אן דען צוואנציגשטן טאג ווא פֿאר . אונ איין פֿרויא דיא איר
גיזעצטי צייט מעגט דרייא מאל נאך אננדר אונ ווענט קיין אנדרי צייט דאש
קומט אין דער גישטאלט ווען זיא איין גיזעצטי צייט האט אלי צוואנציג טאג .
אונ קומט איין מאל דש זיא ווענק ביז צו צוואנציגשטן טאג אונ זיא ווענק אן דען דרייא
אונ צוואנציגשטן טאג . אונ דש אנדר מאל מעגט זיא אן צוואנציגשטן טאג אונ
מעגט אויך אן דען דרייא אונ צוואנציגן טאג אונ ווענק אן דען פֿיר אונ צוואנציגשטן
טאג . אונ דאש דריט מאל מעגט זיא אן דען צוואנציגשטן טאג אונ מעגט אויך
אן דען פֿיר אונ צוואנציגן אונ ווענק אן דען דרייסיקשטן טאג דא האט זיא בוא
גיזעצט דרייא מאל נאך אננדר אן דען צוואנציגשטן טאג אונ האט דער צו קיין
אנדרי צייט אויך ביז גיזעצט דריט איז דער דין דאש זי זיך ביוור דארף צו ווערן
אן דען צוואנציגשטן טאג דער וויל זיא האט גיזעצט דרייא מאל נאך אננדר דען
צוואנציגשטן טאג . דאך קומט עש ווידר דאש זיא ביוערט איין מאל ווידר
ווענק אן דען צוואנציגשטן טאג דא הטע זיא ווידר איר צייט גיזעצט אן דען
צוואנציג טאג איט דען איין מאל . אדר אין דען גישטאלט קאן אן
איין [illegible] דיש זיא איר צייט מעגט דרייא מאל נאך אננדר אונ ווענט
[illegible] קיין אנדרי צייט . אז איין פֿרויא דיא איר גיזעצטי צייט הוט
[illegible] צוואנציג טאג אונ ווענק דער נאך גיזעהט ביז נאך ווענציקשטן דא

האט זיא בה ניט טאן נאך אנבדרי דרייא מאל צו צוועלבטן טאג אונ האט דער צו קיין אנדרי צייט ניט גיזעצט דרום דארף זיא זיך ביוארן נאך צו זיין אן דען צוועלבטן טאג · אבר ווען זיא דער נאך ביישלפט אין מאל ווידר נאך צו דען צוועלבטן טאג דא האט זיא איר צייט ווידר גיזעצט אויף דען צוועלבטן טאג · דיא וואר אונ זיא מוס זיך ווידר היטן אלי צוועלבטן טאג · אונ איין פרויא דיא בא האט איר צייט אויף גריכטן דריא מאל נאך אנבדרי אונ האט קיין אנדרי צייט גיזעצט דא מוס זיא זיך היטן גלייך אז איין אנבדרי פרויא דיא קיין גיזעצטי צייט האט דש זיך מוס היטן אלי דרייסיג טאג נאך איר צייט · אונ ווייא דש דער דין איז דא גישריבן בייא איין פרויא דא איין גיזעצטי צייט האט גיהאט אלי צוועלבטן טאג דאש ביישלאפט המלך אונ רייסט זיא דער נאך אויס · אזו איז אויך דער דין בייא איבר פרויא דיא דא האט איין גיזעצטי צייט אלי ראש חודש אדר אלי פיינף צעין אין חודש אדר וואש פאר איין טאג אין חודש דאש עש ווער אונ דאש ביישט ווסת היוית · אונ ווען זיא דער נאך זאלט אויש רייסן דריא מאל נאך אנבדר דיא דאזיגי צייט פון דען דאזיג טאג · אונ זאלט זיא דער נאך וועלן אויף איין אנדרן טאג אין חודש אדר דש זיא וואלט אויש רייסן דיא צייט דריא מאל נאך אנבדר פון דען דאזיגן טאג אין חודש · אונ וואלט זיא אויף קיין אנדרן טאג איך ביט זעצן דר מאל זיא זיך היטן גלייך וויא עש גישריבן איז בייא דער ווסת הפלגה אזו גאר זיא זיך אויך האלטן בייא דען ווסת הימים וועטאין טאגן :

צג איין יונגי פרויא דיא נאך ניט צוועלף יאר אונ איין טאג אלט איז ווען זיא פון מתי שערות הינטן גיבראכט · אדר זיא ווער שון צוועלף יאר אונ איין טאג אלט אונ האט נאך ניט סימני שערות גיבראכט · דיא דאזיג יונגי פרויא ווען זיא שון איר צייט ביקומט דער נאך ווען זיא זעלבני צייט דאל ווידר קומן דא דארף זיא זיך ניט דער פאר צו היטן פון אירן מאן · אז דער היל דש זיא נאך קיין גיזעצטי צייט האט · ווען זיא אבר הט איר צייט גיזעצט דריא מאל נאך איין אנבדר דא מוס זיא זיך גלאט היטן פון אירן מאן דער פאר ווען זיא דעזעלביגי צייט [illegible] אז איין אנבדרי פרויא · דאך איז איין אונטר שייד צווישן איין אנבדרי פרויא דיא דא איין גיזעצטי צייט האט · אונ צווישן דער יונג פרויא דיא איר גיזעצטי צייט [illegible] דען איין אנבדרי פרויא דיא [illegible] איר צייט גיזעצט אלי צוועלבטן

טאן. אדר אלי ראש חודש הבן וויא איין וואל בישט ועהן ביז נאך בייבלין טאן. אונ
דער נאך היבט זיא אן ווידר צו ועהן אן ראש חודש אדר צו צוועבֿלין טאג. ווייא איר
צייט איז בֿאר גישטט. ווען זיא בֿייערט איין מאל באט גיזעהן אן ראש חודש אדר
צוועבֿלין טאג נאך איר צייט דא מאט זיא ווידר איר צייט גיזעצט אויף דעם איין
מאל איז וויא בֿאר. אבר דיא יענגי פֿרויא דיא איין גיזעצטי צייט הבט אלי ראש
חודש אדר צו צוועבֿלין טאג נאך איר צייט זאל בישט ועבן בייז בוך בייבלין טאן.
ווען זיא שון דער נאך אמאל ווידר ועהן איין מאל אן ראש חודש אדר צו צוועבֿלין
טאג נאך דעשבֿלביגן דארף זיא זיך ניט צו טיילן פֿון איין מאן ביש זיא ווידר דריא
מאל נאך אנאנדר דיזן צייט וועלט. ווען זיא אבר דיא יענגי פֿרויא אויך הערט צו
זעהן נאך דער גיזעצטי צייט ביש אן דען בייבלינגן טאג. אונ דער נאך אמאל
זיא ווידר אויך הירן צו זעהן ביש ווידר אן דען בייבלינגן טאג. אונ דער נאך
צום דריטן מאל אמאל זיא ווידר אויך הירן צו זעהן ביז ווידר אן דעם בייבלינגן טאג
דא האט זיא גוא איר צייט גיזעצט דריא מאל נאך איין אנאנדר צו בייבלין טאגן אונ
מוז זיך טיילן אלי בייבלין טאג. דאך קאן זיא ניט אנאנדרש זעלין צו בייבלין
טאגן איין גיזעצטי צייט ווען דען זיא זעך גלייך אלי דריא מאל נאך אנאנדר עבנטייער
צו בייבלין טאג. אדר אלי דריא מאל צו איין אונ בייבלין טאגן. אדר אלי דריא
מאל צו צוויא אונ בייבלין טאגן. אדר וויא עש קומט. ווען זיא אבר ואלט איין מאל
זעהן צו בייבלין טאגן אונ איין מאל צו צוויא אונ בייבלין טאגן אדר וויא עש מער
דש וויא ניט גלייך זעלט דא איז זיא גלייך אז ווען דא זיא ביש גיזעצט הבט אונ
דארף זיך ניט טיילן פֿון איר מאן. איין פֿרויא דיא בון הבט ... שטארבת
גיבראכט אונ הער אויך ... אונ איין ... דא איז זיא בון גלייך אנ איין
אנדרי פֿרויא ניט ... ווייא ניט דער צייט ועלן אדר אום ריינן אדר איט
דען טיידן ור דער צייט :

צו **איין** אלטי פֿרויא דיא ... ... דיא
פֿרויען יענן ניט ... הייסן ... באם הייסט איין
אלטי פֿרויא. אונ ווען זיא ... אלטי פֿרויא זאל בישט ועהן אין בייבלין טאגן
דא ווער זיא בון אין דיא חזקה ... ...
נאך ... דא הט זיא דען ... איין יעני פֿרויא ביא דא הט איר גיזעצטי

צייט

זייט גיהאט אונ׳ האט ווידר אויף געהערט צו זעהן בלוט זיבן טאג אונ׳ היבט אן דער
נאך ווידר צו זעהן . דאך קומט עס דש זיא נאך דען זיבן טאגן איין מאל ווידר צו
דר צייט אז זיא פאר הער גלייך צו זעהן אי זיא הוט אויף געהערט צו זעהן דא האט זיא
איר צייט ווידר גיזעצט ווען דעם איין מאל אויף דיא צייט דיא זיא האט גיהט . אונ׳
האט ווידר דען דריט אין זיך זיא איין אנדרי פרייא ווייט אן צו זאגן . אונ׳ דאס איז
ביא איין יעצליכן פרייא ביז דען איין יעצליכן פרייא ווען זיא איין מאל האט אויף געהערט
צו זעהן צו ביזעלין טאג . ווען זיא שון דער נאך ווידר אן היבט צו זעהן צו דער
צייט וואו זיא פאר האט גיזעהן דא דארף זיא זיך דאך ניט היטן פאר דער צייט ביז
זיא ווידר דרייא מאל נאך איין אנדר זעהט :

צח טראגנדיגי ווייבר נאך דען דרייא חדשים אז זיא האבן אן גיהובן צו
טראגן . אויך אז זייגנדיגי ווייבר פיר אונ׳ צוואנציג חדשים דער
נאך דס זיא האבן דאס קינד גיבוירן . דיא זיין אין דער חזקה דש זיא קיין דם
ניט זעהן . דרום אויך ווען זיא שון איין מאל גיזעצטי צייט הטען אי זיא האט אן גיהובן
צו טראגן דא דארף זיא זיך ניט צו היטן ווען דיא זעלביגי צייט קומט פון דען . וואו אן
אז זיא נאך דרייא חדשים גיטראגן ביז פיר אונ׳ צוואנציג חדשים נאך דעם אז זיא
הוט דס קינד גיוואונן אונ׳ ווען שון זיא הוט דס קינד ביז גיזייגט וויא הט עס גיבן
איינר אנדרי פרויאן צו זייגן . אדר דאס קינד שטר איר גישטארבן אין דער
קינד בעט . דענוכט דרף זיא זיך ניט צו היטן ביז נאך דען פיר אונ׳ צוואנציג
חדשים . אונ׳ אן צו הירן אין קומן הבן זיא זיך שון ביט הוט בורין גיוועזין אונ׳ ניי
ריין אינ׳ אדר ביט דאך ווען זיא זיך איין מאל נאך דער ווייל זיא טראגט אדר זייגט .
עס איז קיין חלוק ביט זיא ווילט צו דער צייט אז זיא פלעגט צו זעהן אדר ביט צו דער
צייט דא איז עס דאך גלייך אז איין פרויא דיא דא גילט אונ׳ האט קיין גיזעצטי
צייט . דא דארף זיא זיך ביט איר שיידן צו דער צייט דאס זיא גיזעהן האט
ביז דרט איין מאל . אונ׳ ווען זיא זיך האט גישיידן אונ׳ הט דער נאך ביט
גיזעהן דא דארף זיא זיך דער נאך ביז איר צו שיידן ביט נאך דען פיר אונ׳ צוואנציג
חדשים פון דען מאל אן דאס קינד הוט גיהבט . אונ׳ דאס גלייכן קאן זיא זיך קיין
גיזעצטי צייט ביט מאכן דער ווייל אז זיא טראגט ביז נאך דען פיר אונ׳ צוואנציג
חדשים אונ׳ ווען זיא שון דרייא מאל גלייך נאך איין אנדר זיכט . גלייך וואל היטט

דאס

דאש אלש אין גפערט אול אין גליך אז מן ויא קיין ביט העט גיזעצט . אלז ווען
בון דיאנר אול צווענציג חדשים אויס אין דר אום ויא זיך ווידר שייקן דער ביט
דאס ויא האט גיזעצט אי ויא האט אן גיהובן צו זעהן . דאס ניא איין גיזעצטי
ביט פאר גיהאט אז ראש חודש אדר אז פינף טאג אין חודש דא אום זיך ווידר
דען ערשטן ראש חודש אדר דען פינפטן טאג אין חודש דער נאך דען מיר אול
צוועלף חדשים קומט . דאס ויא דען איר ביט גיהאט ביט נאך דען ווען
אין חודש בייארט נאך דען ווסת הפלגה דאס ועלבין אייגט אז צוועלף טגן
אדר אז דרייסיג טגן . אדר ויא פילגט דאש עש ווערן דא דאך ויא זיך ביט
צו שיידן ביז ויא פאר איין וול האט גיזעהן נאך דען מיר אול צוועלף חדשים . אול
דער נאך ביז זי ביז דער צוועלפטי אירשטי ביט אום פילטן ביז דאם איר ביט
פעשטיגט צו קומן דען אום ויזיך שיידן פון איר מאן . אז וואל אז איין פרויא קאן
איין ביט ועבן נאך גלייכי טגן אז צוועלפין טאג אדר אז דרייסיג טאג אדר ויא
פיל טעג ווער אול דאם הייסט ווסת הפלגה . אול אז וואל אז ויא קאן זעהן איך
נאך גלייכי טגן אין חודש דז ווייסט אז ראש חודש אדר פינף טגן אין חודש אדר
ויא פיל דש עש ווער . דאס הייסט ווסת הימים . אז וואל קאן ויא איך זעהן איין
גיזעצטי ביט בון אין גלייכי טגן ויא ווסת הפלגה אדר ווסת הימים אין דר גיזעצט .
ווען ויא העט דאש ערשט וואל גיזעהן צו דרייסיג טגן נאך איר ביט אול דאש
אנדר וואל צו איין אול דרייסיג טגן . אול דאש דריט וואל צו ויא אול דרייסיג
טגן דיא העט ויא איר ביט גיזעצט אז אום אז אום איין טאג לענגר . אול דעם
גלייכן אויך נאך דען טגן אין חודש ווען ויא זעך דאש אירשט וואל [illegible]
אין חודש אול דאש אנדר וואל [illegible] טאג אין חודש אול דז דריט וואל [illegible]
טאג אין חודש דא העט ויא איר ביט אין חודש גיזעצט אויארדין אום איין טאג
לענגר אול דאס הייסט ווסת הדילוג . [illegible] ווייבר דען סדר דאס
ויא נעמן איר ביט נאך סימנים פון איין ליב . דאס אייגט אז איין טייל ווייבר
פלעגן צו גיבן איט דעם אז דער [illegible] ויא דיא ביט [illegible] ביקומן .
אדר זי פלעגן זיך צו [illegible] אדר פלעגן צו גיעמצן אדר [illegible] אדר דער
קאפף טוט איר וויא . אדר דער בויך טוט איר וויא [illegible] דען נאבל . אדר [illegible]
דען בית הרחם . אדר איר גלידר ברעכן אין . אדר [illegible] אברי וויא

זאגן וואש פֿער וויא טגן דש עס שטין. ווען זיא איר דריא וואל גיזיך אנגבדר
קוין פֿר איר צייט דז האט זיא איר נישט גיזעהן און אפֿטו אויך דרייא ווע לבינן זיא
טאן קומט דא ווש זיא זיך שיידן אונ׳ דיא צייט היישט וסת הדלוג בוסת · איין
טייל ווייבר האבן איין שיין אן איר לייב ווען דאס זיא שפרינגן דאס זיא איר צייט
ביקומן דיא ווערבן צייט קאן וואן ביז אנדרש זעלבן ווייז דען ווען זיא פֿלעגט צו
שפרינגן אונ׳ צו העבן און צייט אין הויז אדר אין דער וואלן. דאס הייסט ווען
זיא דריא וואל נאך אנגבדר האט גישפרונגן און פֿיבמן טאן און הויז אונ׳ האט
גיזעהן אדר נעמט איין אנדרן טאג און הויז. אדר זיא האט דריא וואל נאך
אנגבדר גישפרונגן און זעלבן טאג אונ׳ האט גיזעהן אדר נעמט איין אנדרין טאג און דער
וואלן. דא האט זיא איר צייט גיזעהט דש זיא שפרינגט און דען זעלבן טאג דא
מוז זי זיך שיידן אונ׳ די צייט היישט וסת המורכב · אב דיא אונגן ליט הייסט וסת
הדילוג · אויך וסת בתוך בוסת. אונ׳ אויך וסת המורכב · איר רעכט
זיין וויט פֿיל צו אנדרש דען דאס רעכט פֿון וסת הקבוע אונ׳ פֿון וסת הראיה.
אבר און קאנט ווערליך ניט לאן ווייבר אלז דער שרייבן. דען עס ווער גאר פֿיל
דער פֿון צו שרייבן. אונ׳ ווען און גלייך דיא וויא ניט שבארט אונ׳ וואלט אלז און
שריבן דאך ווערט דען ווייבר גר צו הערב דיא זאך · זיא קענטן דיא זאך
ניט הלבר ורשטין דרום גיב איך אייך איין עצה אז ווייבר דש זיא רעכט ווישן וויל
לערנט פֿון רבנים אב דס איטליכי פֿרויא פֿרעגן בייך איר סדר ווא זיא זיך נאך
האלטן. איז עש אך אז זיא זיך עשטאש דא וואלט איר וואן שקאדר זיא וול פֿרעגן
זיך אין אנדרי פֿרויא. אונ׳ ביט אייך אז דאש איין קליינר זאך איז · עש איז
איין גרושי ווערבליג זיבר. ווען זיא וואלט ביא איר וואן ליגן אין דער צייט
דש זיא זיך וחתרב צו שיידן עש איז מיר אבוואלט ווען זיא אין דער בירה ביא דען
אנלגן · בגנאטאייך איין כייא שפיל ווען איין ורויא וואלט איין פֿלאך נעבן
אין אז איין גישטאלט דש זיא זיך ביז ווייש כשר אודר טריפה וואבין. זיא בעם
זאל ביזא אלש גלט אין דער ווערלט דש זיא וואלט צו דען וואן קומן · אונ׳ ביז קיין
איין בייערט אפֿילו און רירין אייך. אונ׳ אז דער אומת אויך איז דען שם ותר
איין שוערי אונבליגן זיבר · דען ווארום דער פֿלאך וואן וואל טריפה וויין ווען
און איין אייבם רב ווישט · נאך אלש איר גלויבן דש דאש איז איין גרעשרי

ניבר איר זאן וויא אלט לינגד יא איר מאן אין דער צייט דש וויא מחויב איז צו זיין
אויך זאגן וויא וואלט אין קינדר טראגן פון דער ביאה דא אישט דאש קינד געשטארבן
אז זיין ווארן ווארט אין מסכת נדה ער שפרך רבי יוחנן פון וועגן רבי מאיר אונ
ינאי איין איקליכר זאל זיך ניט שיידן פון זיין ווייב דען טאג אז וויא איר צייט
זאל האבן אונ מאן ער שון אז קעשה לה קינדר גוט האבן אז קינדר פון אהרן הכהן
די זיינן ווידר געשטארבן. דרום זאל איין איקליכי פרויא דא דראן געווארנט זיין אונ
זאל זיך דיא זך ניט אזו קליין שעצן זאל ווערט זיא בהיט ווערן פון שוור זאכן:

צו **דער** דא וויל וואנדרן. עש זייא אין העלפט אדר אין פלאנדרן *
אונ עש קומט צו איר צייט * דש וויא זיך אונש פון איר לייגן. אונ
אבן ניט ריין סטיט. דא זאל ער זיין ווייב ביזעגן אישן ווארטן אדר איר וואש
צו שענקן * ער טאר אדר ניט ביי איר לייגן * אבר זעגט וועם נאביט אויך
דער צייט איזדא איז ער פליכטיג צו טון איט דען ביי לייגן איער וואנדרט * אויך
איז ביט רעכט דש ער זאל פון איר וואנדרן דען טאג אז זיא זיך זאל טובל זיין. ער
זאל ווארטן ביש זיא זיך האט טובל געוועזן אונ דער נאך זאל ער וואנדרן וואו הין דאש
ער וויל:

צו **אין** פרויא דיא איר צייט געזעגט נאך טעג אין חודש. אדר זיא בעט
געזעגט אלי מאנבליך טאג אדר דש זיא העט געזעגט אויך העלבין
טאג דש עש וועד * וואן דער וועלבין טאג קומט דא אונש ער זיך שיידן אונ וואן
דער טאג אויש גער דא טאר ער זיך ניט צו איר לייגן ביז דאש ער פרעגט זיא פאר
אוב זיא ריין איזי. אונ אזו איז אויך דער דין וואן זיא קיין געזעצטי צייט האט דא
אוש ער זיך שיידן וואן דער דרייסיגשטן טאג קומט נאך דער צייט * אונ וואן דער
דרייסיגשט טאג איין וועק איז דא טאר ער זיך ניט צו איר לייגן ביז דען ער פרעגט
זי פאר אוב זיא ריין איז. אונ דער דין איז ביט אנדרש דש ער זיא אוש פרעגן
נאך דען טאג. אז זיא אויך דער צייט געוועזן אבר נון דען דרייסיגשטן טאג. וואן זיא
קיין געזעצטי צייט האט וויא דען וואן ער וואל ביי איר לייגן איין טאג. נאך דא אז ער
זיך האט געשיידן אדר דרייא טאג נאך אדר אכט טאג. דער נאך דא אוש ער זי פאר
פרעגן אוב זיא ניט איר צייט האט געהאט. אבר וואן ער העט געווארט פון דען
טאג פרויא איז אויך דער צייט געוועזן אוילגן. דש זיא זיך בעט אויגן ווידר טובל זיין

ווען זיא שון הט איר צייט ניט גיהאט. דאש זעלביג איז אויך אז זיא הט איינן ווארטן
דיא פֿינף טאג אונ דר נאך דיא זיבן ריינע טאג אונ דיא טבילה. דא דאַרף ער
אויך ביז צו פֿרעגן אונ ווען איך וואלט אירן רעכן ווערקלין ויא ווער דער חכם
איז, ווען הט איר צייט ניט גיהאט דא הוט זיא זיך ווידר טובל גיוועזן. אונ ווען ער
שון ביז דער היים איז גיוועזן אונ איז ערשט קומן ווען קיין בוך דער חכם דאַרף ער
זיא ביז צו פֿרעגן דיען דיא ווייבר אבר ניאן קיין טבילה ביז ווען שון דער מאן ביז
דער היים איז. דרום איז איין איטליכי פֿרומי פֿרויא זאלן דאז זיא איר צייט ביז
אבר ניט ווען זיא איר מאן ניא אין דער שטאט אדר ווער איבר וועלד. פֿיל ווייבש
מעכטן אבר ביצייטן קומן אונ ווערן זיך בין איר לייגן. דא וואלט דיא ניט וועלן
איר פֿרום מאל ... איין מאל טבילה איר ניך:

צח איין פֿרויא דאש דער מאן איז אויש דאש זיא איר צייט הט גיהאט אונ
איז ביז ריינע ... דא טאר ער דער נאך ביז בייא איר ליגן ווען
ער הט גיזאגט אז זיא הט זעבן דיא פֿינף טאג אונ דיא זיבן טאג אונ
דיא טבילה האבן כשר זיא פֿאר גיפֿרעגט הט אוב דאש זיא אים הט גיזאגט זיא
הט זיך טבל גיוועזן. אונ ווען זיא אים נאך דאש זיא זיך הט טובל גיוועזן דא
מאג ער איר וואל גלויבן. ... ווען ער גלייכט ... דער ווערן ביגעהרט
... זיא הט זיך ביגעהרט און
ווען עש ווער :

צט איין פֿרויא דיא איין קינד גיבוירן הט ... קיין חילוק דאש זיא גיבאָרן
איר אדר זיא הט בייא ... דא ... זיא און ריין זיין
... דיא ... זיבן ריינע טאג אונ טבילה.
... דיא צייט דאש ... זיין דאש ... אונ ... ווען דער ...
... פֿיר ... טאג נאך איין אונ ... טאג נאך איין ... דיא
... ווען דער ... איז ... דאש און ביז איז
... דא ... ביז ... דיא ... שרייבן. ווער
... איין ... זיין ... טאג נאך איין זיין
אונ ... טאג נאך איין ... דער ... איין. דיא ... האבן
דאש ... דאש ... דיא ... איין ... דאש ... דען ...

דינן קרוים צו ברעכן ׃ איין פֿרויא דאש איר דאש קינד אב גנגן הט וועלש אין
אברן אדר אין דריין הויש ווען קעמט בית גשהן. אוב עש איין קנעבכליי אדר א
מיידליי דא אוש זיא ווארטן אז לאנג אז צו אייבר טאגליי׃ דעש גליכן ווען זיא
ווער וואש ווייל דאש זיין נישמאלט ווער אז איין בהמה אדר אז איין חיה אדר אז
איין ווגל אדר בישטערביש. דא ווס זיא זיך האלטן גלייך אז ווען זיא איין טאכטר
הטן גיהאט. איין פֿרויא דיא איר וואש אב גינט אין זיא האט פֿירצין טאג גיטראגן
דא איז עש גויש זיין קינד ביט דען קיין קינד ווערט ניט ביגאסן ריעכט ביז נאך
פֿירציק טאג דאש זיא אן היבט צו טראגן. דאך אוש זיא אבר זיין אז איין
בירה ווען זיא פֿון קיין דם הטם גיזעהן אוב אוש צילן זיבן טאג אוב ווען ריינע
טאג אוב אין זיך טבלן דער נאך׃

ק איין איטליכי פֿרויא דאש איר צייט קומט דער טבילה קומט אן פֿריא טאג
צו גנגלט דיא אאן זיך פֿריא טובלן ווען דער מאן ביא איר אין דר
שטאט איז׃ ווען אדר דער מאן בישאין דער שטאט איז דא טאר זיא זיך ניט
טובלן אן אייבם פֿריא טאג צו כלות׃ דוך איין פֿרויא דיא קיין טבילה ביט
איבר ניט דיא גוט טון ווי דער מאן איז. איין פֿרויא דיא איר טבילה איבר
גאנגן ווער איין איטליכי טאג פֿון ווען דאש דער מאן ביא ביא איר אין דער שטאט
איז אב דער מאן קומט אן היים אן אייבם פֿריא טאג אז דעש גליכן אוך דיא
זיך זול טובלן נאך דער קינד בעט׃ איין טייל חכמים מטרעכן ויא זאגן
זיך ביט טובלן אן אייבם פֿריא טאג צו כלות. דוך השבתם דיא גאך אן דען
אבנט. וויא דער אבנט אין דער צוועלפֿטי שטונט איז זא וואלן זיא זיך הלון איין
איטליכי פֿרויא דיא זיך ביט טאר טבלן אן אייבם פֿריא טאג צו נאכט פֿון ווענן
דאש זיא דיא טבילה איבר גאנגן איז דא וואל זיא זיך אוך ביט טבלן דיא נאכט אז
שבת איש ניט׃

קא איין איטליכי פֿרויא נאך איר טבילה וואל זיא איר וואן איבר ריינן אוב דער
מבלון דאש ער ווערט איטריך פֿון איר ליגן׃ אז ווערן איר
עם אוך ביא בושו גיטריבן (וואלו בשני וישת ויטבלם) דיא אייטנו דא טר
נעמן אוב גיטריבן קום דו נעטער ווערן אין דער הייליגן תורה. דיא דער
פֿרויא איש זיין בעדין דרום האורד ער וואל גיוויש. דרום ביט זיין איין

ליפ׳ לפי וואָרט דש דיא גבט פֿון דיזר תפֿילה לפֿני הפתח אין הלכי שעם
נו וועןְ ער שון ביט עמליכט צו לערנן אנדרי גבט אדר איז דאש ער לערנט אלי
גבט אז איז נעט זיך מעטר אז איז דאש ער שון קיין רבֿ וועד דאש ער אין בית
הכנסת אין הבדלה און ווערדש ער ווילי הכל־יל העט צו ווארטן · גוו איך דאש
ער לייאן לפֿני בבחות אין איינם חוומש · איר וון ער קען לייאן אין דר ווארטן דא
שראיך אין גוטי וואחסבה גווירט וואן ער שון אין טולפֿר בעל בית איז · וואן
ער אין ווכלין לערנט · גאר קוועט אים אין גוטי וואחסבה דען אין אנוה צו לט די
אנדרי אצוה · גוו ויבק וויר אויך גשריבן : (תורת ייי תמימה משיבת נפֿש)
דש ווייבט דיא תורה דיא גוט יתברך שאו איך בפֿרין שיבי הוט גגבן דיא איז גנץ
אונ דער קורקט דר גן לייב אונ דיא זיל אונ וועלט ווידר קירן דיא זיל צו איר טשאט דא
זיא פֿון גקומן איז גווארדן · דאש איינט איבר דער דא לערנט דא טוט זיך
דער שעקן דיא ווילדש זיא ווי ווידר קירן צו גוט אירם באשר אונ גירעבקט זיא וואל

פֿרום זיין דרום אלט דש דוריין ווען אין ווייל וואלטעט פֿאר לערנן איטר
זיך לייגן :

קר איב וואן דו דיך ביא לייגט גאוך גאונב דו אין קנטש איבר ריידן דש
ער זיך גפֿארט דיא ער אין ווייל תמט ניט לשון דען דיא קינדר לי
דא ווערן טראגן אש איטר גבט דיא גריט ין גצרן וואל · וואן ווארום דער דא ביט
גוט יתברך אש אילי · דיא וועלבין צייט · דיא וועלבין תפֿילה ווערט לייבט דער
הארט דען גוט יתברך ניט אין דער וועלבין צייט איך דען שטל פֿון דער
בראיקייט · אונ כוונה גוט דר בארמין ווינ צו בורלין דיא תפֿילות דיא דא קומן די
דאקיין אים דיא וועלבין צייט אז איר אלוישט · ווי דוד המלך עליו השלום זיך
פֿליישט אל ואלו תפֿילה צו מן אים דיא וועלבין צייט · אז דער פֿון טער רלט
רצות לי לפֿ אקום להוד תוך דנו וויבט · דום דיא איטר גבטאך ווי איך שטין צו
לנן צו דיר נאָט דען דיא וועלבין צייט איז אין צייט בוורלינן · איך וול דיר ביט
גנן בר תווהר סריבן לשון עם דא ווארטעט עם ווישן ווארום עש איז די וועלבין
צייט אין בווילגנן · אונ איך איז דאש ביא לין גדראין גווונט באך דען עשין
אונ דער זעלבין גרש קומט והנה הילר בריט : אונ גיבעט ויין איך אנדרי
[illegible]

אז דיא עבריים ליגן אן דען פרויאן אז דער פסוק שפריכט: (ראש [illegible] באמה) דאש ווייבש זיך לאש לעבן איש דער פרויאן דער [illegible] איז איין [illegible] וויב וועלכש איין פרום ווארן. דען דיא פרויא קאן איין מאן ברענגן צו תורה אונ מצות אונ מעשים טובים אונ איין פרויא מאג איר מאן צו ברענגן דש ער זוכה איז לחיי עולם הבא אונ דארום זאגט דיא תורה זיך דאש לעבן איש דער פרויאן. אונ דארום איז אונזרי היילגי תורה גגליכן צו איינר קעשטליכי פרויאן. דיא איין גוטש פארבערין איז וואו איז דיא תורה דיא איז איינם מזכה לחיי עולם הבא. אונ אויך דיא פרום פרויא אויך. אונ [illegible] אויך ווען זיא [illegible]. איין בייזי פרויא וועלכש איין מאן אויך בייזי. אונ [illegible] דיא [illegible] גיהנם קומן. אונ דיא פרום פרויא איז אויך די דא קאן אלין קינדר [illegible] אונ [illegible] קענן זיין. ווילשטו וויסן דש עש וואר איז דש אלש אן דר פרויא ליגט. זיך דאש מעשה פון תמר דאש וואר [illegible] אונ דארום דש איר כוונה וואר אז גוט דאש זיא זיך וואר אלין קינדר צו האבן דיא דא אלין פרום זיין אונ גוטש פארבער זיין פון איין גוטש איין רייכי אונ איין היילגן. אונ פון איר גוטי כוונה ווען וואר זיא וועלכה דאש אלופת פון בית דוד פון איר קומם. דארן זיכשטו וואל דאש זיא [illegible] איינר גוטי כוונה. אונ ביז דאש זיא איר לעבן לנג איר [illegible] ניט. [illegible] דאש זיא פרומי קינדר וואלט האבן. דען דיא פרומי קינדר זיין דיא [illegible] אונ דאש האבן. דען [illegible] דש זיא דיא כוונה [illegible] [illegible] איר [illegible]. דיא איר [illegible] [illegible] איר [illegible] איין [illegible]. אונ איר [illegible] [illegible] פאר בראכט. יהודה דער [illegible]. דא [illegible] איר כוונה [illegible]. אונ דארום קאמן [illegible] אלופת פון בית דוד. דרום [illegible] פרויאן ליגט. [illegible]. דען [illegible] [illegible] דען יהודה [illegible] אונ [illegible]

נידערקומן דאש פֿון אייטר בורן ואון פֿראוי קינדר קומן. אונ׳ דער גלייכן וויל איך
[illegible] דוא נאלמט בויז נידעבקן אויך יהודא דער דא וואר איין חסיד אונ׳ אייטר
פֿון דען שבטים אונ׳ ער וואלט זיין בוך נעמן האבן ווייא חם וגלם ער טעט דער
עביין דיר שוערטין דאש ער ניט וואלט האבן מחשבה אויף קיינר אנדרי פֿרויא •
אונ׳ דיא תורה וואר אויך נאך ניט געבן • אויך וואל ער זיא גוואלט פֿטר איין קינם
נייבם • דען איין אויך דער אין וויב איז • דער האט אובטיר וויל ביזי והשגחת
אונ׳ וילט פֿרויאן אין אירמן איין ואן דער איין וויב האט דרום ניבייט אבגר היילינ
דיא תורה קיין וואן נאלאין וויב זיין • אין דער ווארטן דאש ער ניט זאל קומן צו ביזי
נידנקין • דען פֿון דען וועלבין קומט פֿיל ביזי נאבן דיא איך ניט פֿיל שרייבן •
אונ׳ דער גלייכן וואלט ער בהיתר טון • אונ׳ וואלט זיא פֿטר צו טבילה גיין בורדי
דא צו טבילה ניט צו איין צייט דא איז ניט איין גרשי עבירה אונ׳ כשרט ווען ער זיך
מכון איז א יבורם ניימן האט ער וואלט דען יצר הרע פֿון איט אב טון אונ׳ דיא ביין
נידנקין דארום טעט ער דאש מעשה • אונ׳ אזו וואר אויך דאש מעשה פֿון ישי
דוד האט פֿאטר דער שפראך צו זיינר אייגן ווייא וואלט צו טבילה גין ער וואלט איין
בגט ביויא אירם פֿאלקין דיא אייד וואר פֿרום אונ׳ גינג אונ׳ וואנט פֿט אירר ווירטן זיא
זיא ביט קענט דוא האבן פֿער אין הערן • ווייא ער זיא איין גלט וואלט ביויא איר
שלאפֿן. דיא פֿרויא וואנט צו איר ואן איס יוח ורלמט זיין וואל טון. אזו וויל איך
אויך לינן אין דיין בעט. אונ׳ לין דוא ריך אבגרים וואו בין אזו טעט זיא. דאש
עש אייטר גלט בן וואר דא שטיבר דער נויט ישי אויף אונ׳ גינג אין דאש בעט
צו דיא פֿילגש פֿון דרייגן צו לינן • אונ׳ לינט זיך צו ויינם וויב אונ׳ איינם עש
ווער דיא אייד אונ׳ זיא נוט אירר האריין שפיל. דא ער בין זיין ווילן הט ער
בראכט דו גינג ער ווידר אין זיין בעט. דש וואר צו ווייא אדר דריא גלט דו ויב
גאנט איס קיין ווארט ביט דען ער וואר לבן ביא ביזא איר גלעבן דער נוטי ווירטן
בינקט דער בויך אויף צו גין אונ׳ דא וואר דיא ישי תוחדי ויא השם וטבה גווען אונ׳
שפראך זיא טראגט איין ממזר אונ׳ זיא וואנט איס דיא שאלטה אונ׳ טעט זיך פֿור
שטווארן דאש זיא עש ווער גווען אונ׳ ער היט גוויינט ... ר דיא אייד אונ׳
דר פֿון שער זיא טראגן • אונ׳ ער גילאבט דיא אייד דיא קעלבן גטעט איר דיא
שווער גיזאגט אין דער ווארטן דאש זיא זיך וואלט דער וויט בידנקין איר

שאנד. אונ׳ דא באט דיא גוט פֿרויא נאך ישי אז זיין ווייבר וואלטין דש ...
ביט זעבן נאך בישן • אונ׳ ישי הילט דיא פֿרויא גאר ... בוים •
ניט מער צו איר. דען ער מיינט זיא ווער אשת איש ניוואורדין אונ׳ ער וואלט דך
ביהאבט בישט אין דען ער וואלט דייני קינדר אונ׳ זיין ... ביט דיא טבר אויך
טון. אונ׳ דוד איש זיין טאן אונ׳ גבנט אויך דען פֿעלד ביא דען בהמות דען
איר קייבר וואלטן אין גאך מיט באקזעהן. אונ׳ ביליטן פֿור איין ווארעא ביד
שמואל הנביא קאם אונ׳ וואלט זיין זון איין זלבן צו איינם מלך איבר ישראל דא
בריפֿט ער אים אלין אונ׳ דיא איין שמואל איך וויא וואלט ער אים גמיל דען ער וואר
הייטש אונ׳ גרויש. דא וואלט ער אין זאלבן. דו שפראך גוט יתברך מאן ביין
דו זאלשט צו דער גישטאלט או דיא פֿרויין זעהן. איבר הייטש אונ׳ גרויש
איז. זא אייבן וויא דאס דיא זעהן אל איר וואל לעבט. זא האבן דיא אומ...
איין איים כל צרה שקה. אזו האטט איך גיזעבן • איך בין גוט דער דא ווייש
אונ׳ פֿרילבט דיא הערץ פֿון אלן קראטיטר איך וויל דען ביט האבן. דא בריפֿט
ישי זיינע זין ער פֿאנר קיין אצטר זיא דען גוט יתברך שאו ביגערט • דא
אונט שמואל הנביא האט טוקיין זן מער • דא זאגט ער צו אים איין קליינן דער
איז אין פֿעלד ביא דען שאפֿין • שמואל הנביא שפראך מאך אין אויך בער
קומן. ישי טעט עש ניט גערן. דען ער מיינט זיין פֿאנר זאלט ניך דא אויך
דעקין דינבלט וואלט ער אים קומן. דא דער גוט דוד קאם טו נן וויא בלד
פֿלאים שמואל הנביא אום זיין הילז אונ׳ קוסט אין זיין וואנר אונ׳ זאלב אין צו איינם
קינג איבר כל ישראל דא דער פֿאטר אונ׳ דיא ברידר דאס זעהן זא גלויבן זיא אש
דיא טומן אונ׳ ... ביט וואש זיא וואלטן זאגן :
דא הוב דוד המלך אן אונ׳ זאגט (אודך כי עניתני ותהי לי לישועה) דאס איז אין
טייטש איך וויל לובן דיך גוט וועלן דוא הושטשטן טבטארין איך אונ׳ דאש איז גיווארן
צו איר צו איינר הילף דאש איך דר עולם ביט אירוועלט חוטר. דאש איך פֿין
אסתואים וואר ניקומן אונ׳ דו זאגט (אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה)
דאס מיינט איין עקשטיין דיא האבן פֿר שמעכט דיא בויאר דער שטיין איז ...
אונ׳ דיא בויער זיין מיינ׳ ברידר דער ווערבן שטיין איז גיווארן צו איינם שטיין
דער דאש וויך ... אויף ... מיני איין ...

ספר מצות הנשים

ויאמין (ואת יי היתה ואת הזאב באתי בעיניו:) דש אייבטשן קֵם
זערן אין געזאגט דש אטשב דש ער גאל ווך. זיין אין דען וויראל דש איז
איין ורוט וואנדר אין אנדרי אויגן. שוואל הנביא זאגט (וכהיום עשה יי בגילה
ובגבורתהיום:) דאס אייבט דאש אינדער טאג דאש אונזר יתברך סאו גאש
געשן ניט אן איז דעם דאס ער דוד האט גיזאגט צו אייבת וולך וויר ווערן [illegible] ווש
אבר דר פריינד אז דאס אייבט אן דוד בוזך דרום דאש ער ווערט ישראל העלפן
פון אלר אירי פייבט אז דאש דידר ער אין דער ווארטין דאש דיא בירידר זולין
שוויגן אונ ניט קנאה נך שנאה אין אים זאלן האבן. דרום ליבה סאכטר
קיאנעשטי אבר וואל ווערקין דאש עס וואש אין דער פרויאן [illegible] ליגט. אונ ישי
[illegible] ואר גורט אויקנה. אונ זיין גריבוואר אוס. אונ ער בעט געשרן ווין
קינדר גיבט. דען ער וואוסט וואל אן זייער [illegible] דאש דיא קינדר ווערן אל
וואל גיראטן. אז וויר ווייך זעהן דאש דוד ביז ויך פון אים איז קומן. אונ ישי איז
אייבר געשען פון דער פיר צדיקים די דא זיין געשטארבן אן גיבד. דרום זאגט
וואל דש דאס טבין אלם אן דער פרויאן ליגט דרום שרייבט דער פס׳ ראה חיים
עם אשה דאש דיא פרויא האלט אירן מאן אונ געווינט אין צו תורה אונ מעשים
טובים אונ בוך וויל איך דיר איין אנדרן פסוק זאגן אויף דיזן פסוק אונ דער איז אויך
ווארא אונ געוויש דער פסוק שרייבט ראה חיים עם אשה דאש איז אין טייטש זיך
דאש לעבן מיט דייער פרויען. דער מאן זאל זיין געהיט אן דער פרויען עס זול
זיין ער טרייבט דאש [illegible] לעבן [illegible] איין [illegible]. דען ווען דא
הנדרט מאן שטערבן דא זיין ביין אונ בייבלין דיא דא שטערבן פון דער פרויען
[illegible] דען דאש [illegible] טריקן אונ [illegible] נייבר
טובן איס [illegible]. אונ דרום זאגט דר פסוק זיך דש לעבן מיט דר פרויען
דאס אייבט דער מאן זאל האבן איין וואס מיט דער פרויאן מיט דעם ביי אלין.
אונ דרום איין [illegible] פרויא די [illegible] האט אונ ליב האט די זאל אירן מאן אב
ריכן מיט [illegible] אונ שאל אים [illegible] ווארטן [illegible] פון
אייערן ווען אונ איך ביטר אויך אייער נידבר צו ביהוטן אונ אייער לעבן צו
ביווארבן וויל ער זיך דען ניט אן דיר קערן וואש זייא אים ניט דער בווירבן. אבר זיך
אונ לאזט דירש ניט [illegible]. אונ זיך דש דוא איין [illegible] אונ איך דיין

[illegible] אונ׳ [illegible] דאש [illegible] ניט קינדר דיא דא
[illegible] זיין אונ׳ [illegible] ביט [illegible] אין [illegible] דיא דא [illegible] אויך איין
[illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible]
קינדר האט [illegible] ניט [illegible] דאס [illegible] ביט [illegible] אונ׳ [illegible] אונ׳
[illegible] איין [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] ניט אונ׳
[illegible] זיין [illegible] אונ׳ דאס [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible]
[illegible] [illegible] קינדר [illegible] אויך [illegible] [illegible] -
[illegible] [illegible] דיא [illegible] [illegible] קינדר האט [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] דיא [illegible] איין [illegible] זיין [illegible] אויך איין [illegible]
[illegible] מיט [illegible] [illegible] דיא [illegible] זיין אונ׳ דיא [illegible] דיא
[illegible] אונ׳ [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] דיא [illegible] אונ׳ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] אונ׳ האבן [illegible] [illegible]. אונ׳
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] דיא [illegible] [illegible] ווען דיא
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. אונ׳ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] דיא [illegible] אונ׳ ווען דיא [illegible] האבן מיט [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] דיא [illegible] [illegible] זיין [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] דיא [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible] [illegible]
האט אונ׳ [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] רבנו [illegible] [illegible] דיא
[illegible] דיא [illegible] [illegible] אויך קינדר [illegible] אונ׳ [illegible] זיין [illegible]
תורה אונ׳ [illegible] [illegible] [illegible] אונ׳ זיין [illegible] ניט [illegible] [illegible] אונ׳
[illegible] אונ׳ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] אויך [illegible]
[illegible] דיא [illegible] [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] אויך [illegible] [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible] דיא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] דיא [illegible] [illegible]. אונ׳ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] איין [illegible]. [illegible] [illegible] אויך
[illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] אויך [illegible] [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible]
[illegible] אונ׳ [illegible] [illegible] אין [illegible]. [illegible] [illegible]
דיא דא האט [illegible] דיא [illegible] דיא האט [illegible] אונ׳ [illegible] [illegible]

באם ווירט ווא איז דיא פֿאר קומשטליך דען וואש בין איך ווען דיא ויל ברויכן איז בין
ווען איין אנדר שטיק ברויט· אונ או האבן דיא איר קריג [illegible] אנבדר [illegible]
גאט יתברך אונ אז איינש ווילט אויך אנדרן לנג וואש [illegible] דען דער דיין [illegible]
דיא וואלן [illegible] בייד [illegible] אנבדר לייד(ן) אויך ווא אונ [illegible] ווא היבן דיא [illegible]
אונ דיא [illegible] דען אין צו שפרינגן· אונ צו [illegible] אום דיא ויל אונ [illegible]
אונ [illegible] דיוול אונ דען לייב צו אנבדר אונ היבן [illegible] אין צו [illegible] פֿייארינ
[illegible] דש פֿון דען ערשטן שלאק פֿאר ברענגט ויך דער לייב אין [illegible] אונ צו
[illegible] אין ווידר [illegible]· דיא [illegible] די [illegible] טטן·
אונ דיא [illegible] ניט [illegible] פֿון דעם קבר צו איין הויז אונ [illegible] ווא די איין [illegible]
אונ טרויערין [illegible] טרויארט [illegible] אונ דען פֿון איין הויז ווידר צו דען קבר
אונ ווידר צו דער ערשטן [illegible] מער [illegible] די דיא זיבן טטן אונ [illegible]
ווא פֿון איינם ענד פֿון דער וועלט צו דער אנדרן ענד ווא דש וועלט [illegible] פֿיל
איין [illegible] דש ויל איך [illegible] ביט שרייבן דען די וועלט [illegible] איז
צו לעבן: בוך דען זיבן טאג [illegible] דר לייב אין זייגם קבר אונ דיא [illegible] אין דאס
ניהנם אונ אין דען קבר אלין [illegible] דיא ווירם אין [illegible] לייב אונ [illegible] וואורם דר
אין [illegible] אונ [illegible] אין איין [illegible]
[illegible] אונ [illegible] דש זעלבין [illegible] אין [illegible]
[illegible] ווא דען [illegible] פֿון איקלן וואורם דער אין [illegible]· גאט
שטערק אין [illegible] יודן קינדר זיין הערץ צו [illegible] דיין [illegible] דש עש ביט
[illegible] צו דען [illegible] צו אונ די [illegible] ווען זי אין ניהנם איז· אונ ווען איר
קינדר טון וואש ביט רעכט איז [illegible] איין [illegible] אין דש
ניהנם [illegible] אירי קינדר אונ שפרעכן צו איר [illegible] וואס
[illegible] דער [illegible]· דרום ליבה [illegible] אונ [illegible] פֿיר [illegible] איך
דא [illegible] דיין הערץ [illegible] צו גאט יתברך אונ ביט אויך דען [illegible]
יצר הרע דער דא [illegible] אונ [illegible] ביט [illegible] דען אויך דיין [illegible] ביש
[illegible] פֿון דען [illegible] צו ברענגן
אין [illegible] דער [illegible] צו האבן זיין [illegible] דיר· איך וויל דיר נאך
איין [illegible] ווא [illegible] ווען דער [illegible] שטירבט ווא קומט

שם פֿטר דען זיין האווֿת אז איך דראובן גשריבן הב אונ׳ שפֿט דא פֿטר
דען גריבֿט דאס וואר הפֿטיג׳ · אז דער פסוק שריבֿט אויך ׳ (ערך
ברכות בחמשין) איז וויא ווייבן זיין איינ׳ דס פֿון די טרעבֿין וויא פֿליגן אזא
בעך ושיר אב׳ ווארום איז דאס ווייבן (בחמשין על פטר בת רבים) ווארום אום
דס חבמין דען די זא אונש נעב׳ פֿר דען זיין האווֿת זיר דא ווים אונ׳ גיבט אלי
פֿרכירקניש אונ׳ אלי הייוואליבקייט של פטר בת רבים דס אייבט דש וואן דו דען
חשמן נוט אזו נעמן בו טוג וען אוף איין טור דו קומן אלי דיא ליט דיא בו זיין
בישאמן גשווארין פֿון אדם הראשון הער ביז אויף דען זעלבין טאג · די קומן
אלי בו הירן דיבי עבירות אונ׳ דיבי פכה אז וויא וויא גאר איין גרושי שנד איז דס
אונ׳ יאן גאר איין גרוס הערץ לייד איז דאס דיא גיל אונ׳ דער גל איין פכר אונ׳
איר עבירות גוועלברט ואין פֿטר גוט דען הערץ אונ׳ פֿטר אלי מלאכי רחמים אונ׳
מלאכי חבלה אונ׳ פֿטר אל די מענשן זיין ואין גבורן די ענד איז נאך ערגר וען
די לייד דש מן איין גבבם האט אונ׳ גלייך וואול אונשו אונ׳ דש אנדר ליידן אונ׳ ביט
איין דס מן דו ווערט פֿטר געשין דען עם איז אלם ווית דיטר שלבשט הבס
גשריבן אז דער פסוק שריבֿט ובִיד כל אדם יחתום עט ווי בוט אז איר
בשריפֿי ליט פֿטר שטין דס איר ואן דס די עבירות זיין אל איין דער הבט אן
גשריבן עם איז ביט או עם אייבט אז וויט הבט דאס איטבשן טש איז פֿטר ו גוס
דאס אייבט אין אלי באלבט וען דש איטבש ליט אונ׳ שלמט נוא וכט דיא זיל
בגוף אין דען ביאו גין אונ׳ אוס אן שרייבן וואס זי דען טאג געטאן הוט ·
קומי גוסם געיון זוא קומן דיא מלאכי חבלה אונ׳ שלגין זי אום ריבגיל אונ׳ שטריכן
אונ׳ טוסבן אום איר אונ׳ קענן דאך ניט גנעבן צו איר וזא הבן זיא דען אן
דיא מלאכי חבלה אונ׳ שרייען לומט פֿון איר לושט פֿון איר ווי איז ביט פֿון אגורר
חברותה אונ׳ דער נאך גיט דיא זיל פֿטר זיך בגוף אין דען ביאו דא קומט
איין גרושי שאר פֿון מלאכי רחמים אונ׳ פֿירן דיא צו דען ספֿרא רבא דאש איז
דער גרוס שרייבר אונ׳ מאכן אים דו איין שרייבן דאס גוט הב דיא מלוב דיא
פֿר געטאן הוט דען טאג אונ׳ דער נאך גאן דיא ווידר אויז דער גיל אונ׳ שבן
איר לייה דען זעלביג טאג שטשטאוף אים איין גוטן אוט אונ׳ אים איין גרויזן
פֿערן׳ · הוט זיא אבר גיבד געטן וזא קומן דיא מלאכי חבלה אונ׳ טבלין ווא

שפריכן ווען איר אונ האבן אל איר טריך איט דער ווייל ווענן ניא ווערט היטן באך
[illegible] איין זיין אונ בלייבן ויא אין דען [illegible] האט אונ לאן דיך נין אויין זאו [illegible]
אי[illegible] גבאט אנטקין אונ דארט ניט וי דען אוין בו איינם אוך דער דו [illegible]
[illegible] דער דען [illegible] אונ דארט אוו ויא [illegible] אן שרייבן איר עבירות
דאס אייבס [illegible] ביס דאס די עבירות אין דער הבט גשריבן זיין
גייערט [illegible] איינם איט דער [illegible] פון דעם [illegible] ווערט [illegible] אונ דען
[illegible] לאש ויא כוט איר עבירות אן גשריבן זאל [illegible]
[illegible] אונ ווייש [illegible] ביס דאס אים גבריבט [illegible] עבן אוך די
[illegible] זאו [illegible] דאס עם [illegible] :

דרוש [illegible] אונ [illegible] דייו [illegible] אונ [illegible] איך דיר דא
[illegible] אונ ביס [illegible] דען [illegible] באך דען דא [illegible]

[illegible] דאס איז ביט [illegible] איין [illegible] אונ איז [illegible] איין [illegible] אוך איין
איין [illegible] אונ דיא [illegible] הבאה [illegible] תורה [illegible] . אונ
[illegible] אוך [illegible] דען [illegible] דרום דש [illegible]
[illegible] איט [illegible] איט דער
[illegible] דרום [illegible] דא דיא [illegible] האבן אונ [illegible]
[illegible] האבן איט [illegible] . אונ די [illegible]
[illegible] אונ [illegible] . אונ [illegible] איינם [illegible]
[illegible] אונ [illegible] . אונ [illegible] דען
[illegible] אונ [illegible]
[illegible] אונ דש דא איט [illegible]
אין [illegible] אונ [illegible] דש [illegible] .
[illegible] ביט [illegible] אונ איט [illegible]
[illegible] אוך [illegible] אונ [illegible] אונ דרום [illegible] אוך
[illegible] אונ [illegible] אונ [illegible] דיא [illegible] אודר
[illegible] איר [illegible] . אונ [illegible] דש זיין
[illegible] אונ [illegible] אודר [illegible] אונ [illegible] דער [illegible] איין
[illegible] עבירות . דען דער [illegible] דאס איר [illegible]

ניצטיקן אונ די ארנשי סכנה אז ליבטיג חס ושלום אונ דרום זאלן די אבן אויך זיין
גאר עבן גיווארנט דער זאלן דען די ווען זיין שוואנגר צו ערן איר ווייבר אז זיין
אי רוען ליב דען אבותי חכמים ז״ל ווען אויך ליבטיגן כי הילי דרתשטרו
דש וויבט איר ווארן זיינט ווארט אונ טוט איר אייגרי ווייבר דש פון דעם וועגן
ווערט איר רייך ווערן אונ ווירט ברכה אונ הצלחה האבן אן אייערי ווערקן
אונ די אברהם ווייבר זיין די גירבן אונ די קרן פון איין ווארן ווען גיא אין איין
גיבטן נון יתברך אונ ביא אי אין עקבי פאטון גיווארן אונ דער וואן הריון איך
וויל דיר אויך אין ביטא ערפן דער זין שרייבן ווילמט עש ווערבן גאר
גערן דו עט ! •

קד אונ׳ גיל דער מאן איין אלף זיין זאל זיין ווייב לאזן איין מלכה זיין
דיך אונ בעם דאס ביא אספי לען דען האן דער איז איין אלף אונ
טראגט די קרון אונ די הבן איז די מלכה טראגט אויך איין קרון ווען דער האן
שלום ניט האט גישרייאט ער אונ רופט די הען אויך דער צו אזו זאל דער מאן
אויך טאן אונ די פריא זאל דען איין דיבגלט אויך אצטיר טשבין זיין אבו זאל ער
אלטען וויך אים האבן ווען ער [illegible] שילט אדר פלוכט וואש זיין דוא שווייג אונ גיא
אים אויס דען ווען ער ווידר די הבן ווא דאס ווען דער האן צארנין איז אונ ניט
אום די הען אונ ברוגט אונ שלאגט די פים אונ ליבט צו גא שווייגט די הען
שטיל אונ ניט איר ווענט אז זאלסטו אויך טון ווען דיין מאן צארנין איז זאו ביס דיך
אונ שבטור אים ביסט אונ גיא דיין שטראט דש טר דיך ניט שלאגט אונ גיא אין
געלברט גערבן אז דער האן שלאגט זיין איין טעטך ווערט גיווארך אבר די הען
אז אום איין דער האוז דער ווא צו בציין אונ גא גא אים אויך אונ ווען דיך בגא
דין מאן איין זאלט שלאגן חס ושלום ווייין דוא דעגט שטיל אונ גיא דיין שטראס
אונ פייגט דיך דענך ביט גיט אים דען נון יתברך וואו האט געזאגט דיך
גיבאטן • אז דער פסוק שפרעכט (ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך) דאס
מיינט אונ צו דייטש אז וויין דיין בגערונג אונ ער זאל גיוועלטיגן אויבר •

דער מאן זאל זיין ווייב סובן אונ מירן מיט וואש ער קאן אדר מאג אונ איין ביינג
אטר ווען ער קאן • דארום ליבה מאכט איר פוגן אין וואו אך דיך גיברים
הן אב ביט איין ד׳ דאש איז ניכט גיא אז אגבריג ווינע ביבר די ווען האט גיזאגט

אונ׳ גיטראפֿן די ווייל איך צו פֿר טרייבן. דען עס זיין איין טייל שיינים דיא דא
זיין פֿער גילט אין אנ׳בורי הייליגן תורה גירעם וועכט אונ׳ ווייא דש בילויין גם׳ הבטחות
אל׳לרש אין וועלט. אונ׳ בפֿריך ביט איך הבעם בוא ניבויך גלייט גליב ווירד עש
אין בשער שער ריך אונ׳ פֿר דיין לייב אונ׳ פֿער דיין דיא וועגן דו לאשט אלפייטנן
בילר ווע גלם דיא דא זיין גיווארדן אונ׳ דיא גשראן ביכרת:

קה **אונ׳** איז דיין ווען ביט איין לערבר ווא איך ראש ער גליך אז ווא לרהיש
לאשט אז דא אונ׳ לייא עם אוט אונ׳ לום דיכש ביט פֿער דרישן
וואס ווערט דיין לייב אונ׳ דיין ארבייט ויך זיין ווטבטן אין יאראין דען גן ערן דו דיא
פֿיר בעשק איוש מלינן אונ׳ דר בוך ווערט אן דיר דיא רעכטן ליטיטר פֿון גי ערן
איך טליכן דו ווערשט קווין צו שרה. יה רחל לאה אונ׳ דיין צייט ווערשט ווייש
אין פֿר טליימן אונ׳ פֿון דינן וון דינן מן וואלט אוי טאן דען צדיקים ווערשט אלי
ווערגעש אן בייזן. דאש די הבאה די אן הוט פֿונ׳ סיין דר שליבה דם איז שפייז
דר רייכן וילן גיזייזן ווא הבל איך אך איין טייל אצבה צו האבן דען צו גיט האן איך
איך עק לייכן אונ׳ פֿון דען זכות וועגן זול זיך ווידר עק לייכן הוב איך אנדרש
עגוש צו רימן:

קו **אונ׳** איין פֿרויא דיא הם ופֿלום. ביט ורום ווערגיווען דיא וולביט
שפריכן ווי וול איך בישן גוט יתברך: ווערט דוך איין גיבעט
ביט אן ביטאן דען איך בין איין ווינדרן געשט. דאש טאן איך דיר ניא גאל דאש
ווייג כלל הכל ביט גירעבדין באך גאן דען גוט יתברך איז מלא דר בראנקייט אונ׳
ווילעג אל די רו חוזר בתשובה זיין. בישרט דש זיך דאש ועגבש ביט לייטש
אונ׳ שפרילט איך וויל עבירות טון. אודר איך ווייש ניטון אונ׳ לושט זיך דען יצר הרע
גן רייכן. אונ׳ שפרילט אי איך וויל דר באך וואל ווידר תשובה דארויף טון דיא
שולבין תשובה הילפֿט ביש אדר ויבטש איין ונאן אדר איין פֿרויא טען גא אירי גיבד
גריאן אונ׳ רעכטש תשלום טון לא זיין ויא בשער ווען דיא צדיקים גיוורים אונ׳ בורי
חטאים האבן גיואגט איין אשל דו הרוף איין סכך דער דא איז מול איט אייגל
היפשי כלים אונ׳ זיין צו ווייש דרייא דר גוטר דיא דא רשוית זיין. אונ׳ איבר לופֿן
איין וואן אוני ישבי כלים אבר ריכטש אונ׳ די ריין וועלט צו זיין ויא וול שענר ווען דיא אבדרן
אאז איין דיא בגע׳ תשובה אך אונ׳ דיא תשובה איז אין דרייא חלקים גיטיילט אז

אונטרי

אונזרי חכמים אמרו אונזרי הייליגי פֿריטע האבן פֿער גוזן אונ האבן עש אזו דר
גיוועזט אין דער תפֿילה פֿון ראש השנה אז איר זאגן ותשובה ותפֿילה וצדקה
דאש אין זיין דריא דינג דיא דאן אייבש ווענדן זיין. תשובה דאש איז אז מיא
דען לייב ווידר קערן צו גאט יתברך שמו מיט גנצר ברוועגן אונ מיט פֿיל ... גן
דעם לייב אזו מירם גישריבן פֿירן דש נעלבן היישט תשובה צו רעכטי דאש איז
מיט דעם לייב דער דא ניבר עוט. דען דער לייב ... דער דיא בנאה הט פֿון
דען עבודת דרום וויש ער איך דען פֿיין לייבן מיט דען לייב אונ דיא תפֿילה
אונ דיא תהיינו ... פֿון דען אנ ... דש איז דש לעבן דאש וויש גאט יתברך
שמו אלש אלציט ניט ... לעבן אז דר פסוק שפריכט (החיה וכל הבהמה
ראשו ...) אם כן דא ... דאש דיא ... אונ דש ... אונ אל
בישעפֿניש וויש גאט יתברך שמו לעבן פֿון דען קעבן ... דאש דיא
תפֿילה איז אן טייל פֿון דעז לייבן אונ די צדקה איז דש ... דען עש איז דאש
בעשט חלק פֿון דער ארמי ... דער פסוק שפריכט (וצדקה תציל ממות) דש
אייבט די צדקה טוט בישירומן פֿון דען טוט ... איר וואל דאש פֿיל לייט דיא
טיבן פֿיל אונ פֿיל צדקות אונ ... פֿון ... אם כן ווא ... איר פֿון
דעם דש דער פסוק רעט איך איך דיא ... דש דיא צדקה טוט איך דיא ...
בישירן פֿון פֿיין דש ... דען די פֿיין ... איז דר ... פֿון דר ... דרום
... וואל דש די תשובה אונ די תפֿילה אונ צדקה זיין ... דריא ... טייל
דיא ... זיין. אונ ... דען דריא ... זיין דריא ... דיא ... דען
... זיין די דא ... אונזרי חכמים איך האבן ... דש ... עוט ...
אונ די אין ... ווערן. אונ די ... אונ ... ברענגן:

קי׳ דרום וולריא ... זיין ... גאט יתברך ... איש
גיטן ... גאט יתברך שמו ... איך ...
גישריבן האב אונ ... אין דען ... תפֿילה ... דען ... גאט ...
האבן אז ... דש איך גאט יתברך שמו דער ... אונ ... צו ... ווייב
אונ ... אונ ... איש דען ... אלאך ... צו איר אונ ...
אונ גאט יתברך שמו ... אונ ... דרום אז ... ...
איז ... צו ... אונ ... איר איך ... ...

קאם צו איר אז [illegible] וויא [illegible] אוך [illegible]
[illegible] דרום דש [illegible]
[illegible] אז דער [illegible] אז
[illegible] איין [illegible] אויך [illegible] דש ער איין [illegible] אז ער [illegible]
ער [illegible] דר גוט [illegible]
[illegible] ער [illegible] איין [illegible]
[illegible] גוט יתברך [illegible]
אז [illegible] גוט [illegible]
אז [illegible] אז [illegible] איר אויך [illegible] דער
[illegible] איין [illegible] אז [illegible] צו איר [illegible]
[illegible] איין [illegible] איר [illegible]
[illegible] אז [illegible] דרום דש [illegible]
[illegible] איין [illegible] אז [illegible] איר [illegible]
איין [illegible] איין [illegible] דש [illegible] איין [illegible]
[illegible] גוט יתברך [illegible] אז [illegible] איר [illegible]
[illegible] איין [illegible] איר [illegible] גוט יתברך
[illegible] אז [illegible] איר אויך [illegible] (
[illegible]) [illegible] אז ער [illegible]
[illegible] גוט יתברך [illegible] איר [illegible] גוט יתברך [illegible]
[illegible] אז [illegible] איר [illegible]
[illegible] דאש ער [illegible] אויך [illegible]
[illegible] דער [illegible] אז ער [illegible] גוט
יתברך [illegible] דער [illegible] אז [illegible]
[illegible] אז דער [illegible] אז [illegible] דיא
[illegible] אויך איין [illegible] אז [illegible] איר [illegible] אז
[illegible] איר [illegible] אז אויך דר [illegible] אז דער [illegible]
[illegible] גוט יתברך [illegible] ער [illegible] דער [illegible] אז
[illegible] דיא [illegible] דרום ליבי [illegible]
[illegible]

זאָלשטו וואול דש די ענבייכים ליגן אין דער פֿרואן דש ווען דיא פֿרויא ביטא איין גוטי
ומחשבה מוט אז איך דיר פֿאר גשריבן האב ניט רעדן ביט דז זי איין קינד האט דש
הנייאדר פֿרום איידען עמ אין ביט וואול אייניך דש גישילט דרום לאָס זיא ביאר
קיין פֿרייד אין קינד געבן ווערט חס ושלום׃ דרום איך בו ריגן דיין הערצן
אונ׳ דיין מחשבה אונ׳ טיביטן טאן אונ׳ בלבו דש ער דיר געבט קינדר די דא גוט זיין
אונ׳ דיא לאזן לערנן אין דער הייליגי תורה אונ׳ דרום טלוים דיך צו וועק שרקן
בייבקינד דא אין די איינר בלט אז איך פֿאר גשריבן האב׃ אונ׳ איין פֿן דען גים
חכמים דיא דו דרם ווענט האבן גיזאגט דער הייטט גלעבוס דער האט גיזאגט איין
זיבם עשרה דאט ער האט גיהייסן ספר בעלי חיים דא האט ער גיזאגט ויש לבע
בעת נשיבת רוח בסאגית יהא הכל לזכר׃ דש אייבט ווער איז זייגם וויב
צו טון בוט אום דער ציט דאז דער ווינד כון לפֿון ... ווערט זיא טראגן איין
קן אונ׳ דער ווינט ... בלבו אלי וואול אין דר איינר בלט׃ דו זאלסטו וואול דש
אפילו דיא פילוסופים האבן גישריבן די דמיון ציט איין ביגילינגן אונ׳ דש
האבן זיא גישריבן במבאות הטבע אונ׳ ביט בחכמות הקבלה אז איר מאירגן פֿון הער
האלך עליו השלום האבן גילערנט דער דא ששבד אויך צו טון ... אום די וועלכן
ציט דען גלעבוס דער איין פילוסוף אונ׳ לערבט׃ קבלה בייארט בחכמות
הטבע מוט ער גישריבן דיא ציט איין ביגילינגן דרום זאלסטו וואול דרויסן
דיא פֿרויא ביס אום דיא וועלכן ציט ווייל איין גוטן ומחשבה דער הייליגן [illegible]
יתברך אונ׳ טוט זיא גיזערין דען דיא דאוין תפילה ליגן אז וואול אין דר פֿרויאן
אין דען טאן אונ׳ דער מאן ... איך כלימן צו גאט דז ביטערט גוט יתברך דיא
פֿרויא גיווים אזו שלא׃ דען מאן אין דיא דאוין תפילות. אונ׳ איין פֿרויא זאגך
תפילה טאן צו פֿער שטערן ביי גירות אונ׳ בלבו צו זיין אזו וואול אז רחל איז אויך
גישטבדין אויז איין קינד אונ׳ טעט תפילה אויף ישראל בו דיא גבבכר גבר ...
גיפֿאנגן אין דען חורבן פֿון ירושלים אז דר פסוק שטריבט׃ (רחל מבכה על
בניה) דש אייבט רחל זיא וויינט אויף אירי קינדר. ביי דש איר גוט יתברך ...
גיוואל אויך הערין צו ווייבן דען פֿון אירי בית ... אוכן וויר קינדר ישראל
פֿון לנד דר ווידר צו אירי גיוואערין. ליביט אלבר אירר ... ביי רחל אונ׳ איין
בקאן ישבט אין ... [illegible] ... דיא אויר דש ...

איז איין צדיק זיין תפילה ניט גלייך גישטראקס אין דען בית הכבוד אונ' ווען ווייבר
תפילה אלט ער ווערבן איידת הרין לאידת הרחמים אונ' ווען ווייבר תפילה איז
ער אבלו די גירות די גוט יתברך האט גערן ווען גוט יתברך נאר איז דען
גוט יתברך בי גערט אין דען תפילות פון דען רייכן צדיקים דאס ווא זאלן ווכט זיין
די אגירות · או ווער טפרשלין (וגבקש איש נדר נדר הגואל כפרין לבני) דאס
איינם אונ' איר ווצלן ווכן איין מאן דער דא ווער גיוועשט לויבן לוין אונ' טוט פֿער
דען בריכטש ווט דער תפילה אונ' בארם זיין אגורה איטר אין ערואלטין גיוועזין
אין דער מארטין דאס זיא באכן זאלן תפילה טאן פֿער גוט יתברך דען ווען דער
תפילה די א דער צדיק טוט זיך גוט יתברך דער בראין איבר דיא גנבי וועלט אונ'
געבט זיין ברכה אויף דיא תבואה דאס זיא זאל גיראטן · אונ' אויך אלי פירות דש
זיא זאלן גראטן אונ' בהמה דיא וועלט ער קרעבן אונ' גראלי כיוי אויר אונ' פֿער אלין
כינן · אונ' דרום הייסט דר צדיק יסוד עולם דרום דאס דר פֿרום מאן איז דיא
גרונד פֿעסט דיא דא דיא וועלט אויף שטיט דען דיא גנץ וועלט סטיס אויף איינם
צדיק אונ' ווער איז דען דר דאזיג דער דן צדיק אלבו דיא פֿרויא וועלט דן צדיק ווייס
איר גוטי מחשבה דיא זיא הוט צו דען לייטן די איך פֿארן גישריבן האב · דרום
ליבה טאכטיר אנטרינג עבן איך זאס איך דיר גשריבן הן אונ' לערן עס אויך אנדרי
פֿרויאן זא ווערט איר פֿרומי קינדר האבן דיא דא ווערן צדיקים אונ' חסידים זיין
דיא דא ווערן בישירמן אויך דאס דר אונ' פֿון איין גלות הענן ווערט זיך גוט
יתברך דער בראין אויך זיין פֿאלק ישראל · אונ' ווערט אונש בלד משיח געבן
אין אונזרן טעגן אמן סלה : דרום ויכמטו ליבי טאכטיר דאס עס אלס אין דער
פֿרויאן ליגט חיי העולם הזה וחיי העולם הבא דרום גאנץ אונזר תורה דאס חיים
עס איטה דען דאש לעבן דאס איר לעבן אין דען וועלט דאס הייסט ביט
לעבן · דען איר האט בשעה דיין רעכט דען אל איר גידנקן פֿון
דען ווייבן זיין ביוארט אויך אבט דרום שטרלט דיא תורה זיך דאס לעבן ווייס
דער פֿרויאן דאש ווען דיא פֿרויא גוטי מחשבות האט גיא אלט זיא דש די גוויבם
גוטי קינדר דיא דא זיין ווירדיג אונ' ווכן דאש דער ווירדיג דאס איר ווערן אם
ירצה השם ובכה זיין דיס ווארה קיין זאלאין אבוין טעגן דא ווערן ווער ערפט
דען ... אונ' ... אגירי ליר ... קיין זייא

ביך זיין טרבט ווערן אירויין האבן אונ ווערן עולם הבא ערבן אין איביקייט אונ
ביאר ביז שטערבן אזו דער פסוק שפריכט (ובלע המות לנצח ומחה יי אלהים
דמעה מעל כל פנים וכו') דאש אייבט אזו די פרויא האבן ניט גיוועזן דעם
שטערבן ווייז איין אפי' עשין אונ ווייז איין פרומקייט דאש ניא ניך הלטן ווייא עש
אובן שטייט ווערן זיא ווידר גירנ זיין דאש שטערבן ווערט אויך בייך אונ אין
דיזר גיוואר ווייבן גאך טריארין אונ פון אלין פנים ווערן אב גיוושט אלי טרעהרין
אונ דר וועלט וואל זיין דער ויקר האט וואל גיבעט . אזו ביט עש גוט דער קינר
גירעט דאש ווילן שעבן כל דא אין אונזרן טאגן דרויך זאגן מיר אמן נצח :

(סליק הלכות נדה :)

הלכות חלה

קה אונ אזו איז עש מיט דער חלה אויך ווייא וואל דאך דאש חלה אונזר לעבר
אין ציבען איז גיבאקן אייבש אידילען מעבנן . דאך לאש אין
עש דאש אייבשט דיא ווייבר טון . דרום דש דיא ווייבר זיין אודרינאי הבינצו
איר צייט אונ בשרט אויך דיא פרויא האט פער דערבט אונש דה איר זיין גיבייבן
(ראשית תבואתו) דש איז ערשטיקייט וויבר פרולט דרום אזו ניהוב געזן
דיא איז (ראשית עריסותיכם) גיבייזן אירשטן אייבר עיך איר נאלט אבשייבן
חלה דרום אזו דיא פרויא דיא דריא אבות הלט גאר פער גיבט איר גוט יתש איר ניבר
אונ אין בו ווירזן פון דען וכין דאש איז גיוועלט אויך פארגן אונ זאך דיא ברכה
איבר דער חלה :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו ב' [illegible] (והיו הגוים לרפרשת חלה :

קט מן בטאט חלה בייערט פון פינף יור ... אשר דש אן דר פון ברוט אבי
דש איז ווייץ אונ קארן אונ גירשטן אונ האבר אונ טינקל אוב אייער
זייא דאש ביט פון דען פינף איבים איז ווער גיוויסו אונטר אייטם פון דיא
פינף ארלייא אונ עש נשאוקט בך איינש פון דען פינף ארלייא וא ביאט אוון
דער פון חלה . אונ אזו דיא הענט וואשן אונ האוביז אלין ווען אן עש וויסט
אונ בענטש דריבר דאש לבן בענטן אבר איין אבדר ברוט דארף זון ביז דיא
בנט בו ווען אונ ביז דאש לבן בענטן פו מעבכן אונ אען וואלט ביס ברכה

ברכה דא צו זאגן אונ' זאלן ניט דרויש אפגיסן אום מצה . אונ' מען זיין נאך
צו זאגן ויא מצות אין דיזם כללין בידרך ניא אבר דא ניט אלצו שרייבן :

ק׳ מן דארף ניט חלה צו נעמן פֿון איין טייג דער ניט גרוס איז אז דער
שיעור דיא תורה האט געבן . אונ' עס זיין פֿיל ווייבר אלין
קליינע טייג דיא ניט דען שיעור חלה האבן אונ' נעמט דעכט חלה דער פֿון אונ'
זאלן דיא כי ברכה דריבר אונ' דאס איז איין גרוסי עבירה דס זיא דיא ברכה לבטלה
זאגן . דרום זאלן דיא ווייבר ניט ווארטן זיין ווען זיא איין קליינע טייג האבן דס זיא
קיין ברכה דריבר זאגן אונ' ווען זיא אבר דש חלה דער פֿון נעמן דא זאלן זיא אן
ברכה דאחלה נעמן . אונ' איין טייג דש אן איז שולדיג חלה דער פֿון צו נעמן
אונ' ברכה דריבר צו זאגן דער אויז אלו גרוס איין אז דרייא אונ' פֿירצג אייר אונ'
איין פֿירטל טייל פֿון איינם איי דש איז דער רעכט שיעור פֿון איינם חלה טייג דר
דורך זאלט איין מאס מאכן גרוס דס כלי זאל זיין דס אזו פֿיל אזו דרייא אונ' פֿירצג
מעל דער פֿון גיין דער זאל בנעמן איין כלי אונ' זאל עס פֿול אן גיסן איט וואסר
אונ' זאל דער נאך איין אנדר כלי נעמן דש דא לער איז אונ' זאל הולן אונטר דען
פֿול כלי . אונ' זאל נעמן דרייא אונ' פֿירצג אייר אונ' זאל זיא לגים אין
דאס פֿול כלי . אונ' זאל דאש וואסר דש דא ווערט ארויש ריכן אויש דעם פֿולן כלי
נאך אויף האבן אין דאס אנדר כלי אונ' זאל זעהן אז פֿיל אז וואסר אין לערין כלי איז
אזו פֿיל מעל אויז מן האבן צו איין שיעור חלה : אדר מן זאל אזו טאן מן זאל איין כלי
פֿול מיט וואסר איין נעמן אונ' זאל דש דער נאך אויז לערין אין אנדר כלי אונ' זאל בנעמן
דיא דרייא אונ' פֿירצג אייר אונ' זאל זיא טאן אין דאס כלי דס דאס וואסר איז דרינן
געוועזן . אונ' ווען זיא בזא דרינן זיין דא זאל ער בנעמן ווידר דאס וואסר דאס פֿאר
דרינן איז געוועזן אונ' זאל דאש כלי ווידר אן גיסן אונ' דס וואסר דאס איבר ווערט
בלייבן דס ניט ווערט גין אין דס כלי דס דיא אייער דרינן זיין דס איז דער שיעור
פֿון דעם מעל דש מן איז שולדיג דער פֿון צו נעמן דיא חלה :

קיא ראש ווען מאן איין אדר פֿון גערטן דש זיך מעט פֿר איטט איז
ווען פֿון טינקן אדר פֿון האבר אדר פֿון קארן ...
אבער דיזן ... דס זיך ... אנדרין ... אדר אלי

ווידער שיעור איז דאש אין בשאט חלה דר פֿון ביזארט ווען וויאצו אנבדר קאן דא
איז דער שיעור פֿון חלה ׃ דא וואש אין חלה דער פֿון נעמן ׃ אבר ווען זין
איקליכש קאן דער קעבן ביזונדר ׃ אונ האט ניט דען שיעור חלה אונ רעט ניך
מעגן זיך דיא טיין אונטר אנבדר גמישט אונ ווערא איש ביין גווארן שיעור חלה
דא איז דער דין אזו ׃ טייקל איש וועלכן אין אונטר דען פֿינף איבים דאש ער
זיך פֿער מישט דש צו אנבדר ווערט שיעור חלה דא מוש מן חלה דער פֿון נעמן ׃
גערשטן ווען עש זיך פֿר מישט מיט קארן אדר מיט האבן אדר מיט טייקל דא
ביהעפֿט עש זיך וואל צו דען שיעור חלה אבר גערשטן מיט ווייץ קאן זיך ניט
ביהעפֿטן ׃ קארן ביהעפֿט זיך וואל מיט טייקל אונ מיט גערשטן ׃ אבר ניט
מיט ווייץ אונ האבר ׃ האבר ביהעפֿט זיך וואל מיט טייקל אונ מיט גערשטן אבר
ניט מיט ווייץ אונ מיט קארן ׃ ווייץ קאן זיך מיט ניט מין ביהעפֿטן אז מיט
טייקל ׃ דיא פֿינף ארלייא ווען איקליכש איז ביזונדר גיקנעטן אונ איקליכש
ביזונדר איז שיעור חלה ׃ דא טאר מן ניט חלה נעמן פֿון איין אויף דען
אנדרן דאש אייבט אז מן וואלט נעמן חלה פֿון איין טייג אונ וואלט ווארטבלה האבן
דאש דיא דא אייך חלה זול פֿער דען אנדרן טייג ארך זיין ׃ דאש טאר מן ניט טאן
ווייא דען טייקל אונ קארן מאג מן חלה נעמן פֿון איין אויף דען אנדרן ׃ אונ דש
גלייכן האבר אונ גערשטן מאג מן פֿון איין אויף דען אנדרן חלה נעמן ׃ אונ צווייא
טייג בייד פֿון אייבם מין ׃ מאג מן וואל פֿון אייבם אויף דען אנדרן חלה נעמן׃

קב׳ **צווייא** טייג פֿון איין מין אדר פֿון וועלכן צווייא איבים דיא זיך מיש
אנבדר קעבן ביהעפֿטין צו שיעור חלה ׃ דאש אייבט
האבן אונ גערשטן אדר ווייץ אונ טייקל ׃ אדר אויך פֿער צווייא איבים דאש עש
ווערן דיא זיך קעבן מיט איין בנדר ביהעפֿטין צו שיעור חלה ׃ וועלכי צווייא
איבים ווען ניט אין אייבם מין ביזונדר ווער שיעור חלה אונ אין ביידן צו אנבדר
ווער שיעור חלה דא ביהעפֿטין זיא זיך צו אנבדר ווען מן דיא ביידע טייג שון
ביז צו אנבדר קנעטט אדר דיא לייגן ביא אנבדר אונ קלעבן אן אנבדר דא מוש מן
וואל ביהעפֿט אונ מוש חלה דער פֿון נעמן אונ ברכה ׃ דר [illegible] ׃ ווען אייבר
אבר ניט גערן זיכט דאש דיא טייג קלעבן אן אנבדר [illegible] אין טייג איז פֿון [illegible]
אונ דער אנבדר איז גרב [illegible]

אנדר טייג איז אן זאמרין דיא וועלכין טייג קענן זיך ניט ביהעפטין ווען זיא פון
פון אייננם אנן טערן׃ וועלכי טייג דש וון ניט ווקפידי איז דש זיא אן אננדר קלעבן
ווען זיא לייגן ביי דא אין אין כלי אונ רירן זיך ניט אן אננדר ווען דש כלי אזו הוך איז אז
דער טייג דא ביהעפטן זיא זיך וואל אונ ווען פון ברוט ווער ניבאקין דאש קיין
שיעור חלה האט ניהאט אונ קומט דער נאך צו אנדרין ברויט אין איין כלי דש דאש
אנדר ברוט האט אך קיין שיעור חלה ניהאט אונ צו אננדר האבן זיא שיעור חלה
ביהעפטין זיא זיך וואל אונ מוש מן דיא חלה נעמן. אבר ווען איין טייג אויף
דען אנדרין ליגט אונ דער איבריגט טייג ווער ניאנן איבר דיא ווענד פון כלי.
אדר זיא ליגן נעבן אננדר אויף איין ברעט דאש קיין ווענד אן דער זייטן העט דא
קענין זיא זיך ניט אנדרש ביהעפטן צו דען שיעור חלה וויא דען דיא טייג קלעבן
אן אננדר. אונ ווען אן איין טוך איבר דיא טייג שפרייט דא ביהעפטין זיא זיך
אבן שון דער טייג ליגט אויף איין גלייכן ברעט. צווייא וועלכי טייג דאש מן וואל
וואל פון אייננם אויף דען אנדרין חלה נעמן ווען זיא שון ליגן אויף איין ברעט ביי
אננדר אונ רירטן זיך אננדר, אונ נאך ווען מן וואל חלה נעמן פון אייננם אויף דען
אנדרן:

קיג צווייא טייג פון צווייא לייטן דש איין איקליכי ביזונדר ניט שיעור חלה
איז אונ ביידי צו אננדר איז שיעור חלה דא קענן זיא זיך ניט
ביהעפטן ווען זיא שון קלעבן אן אננדר אונ ווען זיא שון פון אייננם מאן זיין.
ניא דינן עש ווער דאש דיא לייט ניט ווקפידי זיין דאש זיך דיא טייג איינן צו אננדר
דא קעבן זיך דיא טייג וואל ביהעפטין אונ מוש מן זיא חלה נעמן. ווען איינר
איין טייג מאכט אוז ניוש אן דער שיעור חלה איז אונ האט בדיעה דאש ער דען
טייג וויל צו טיילן אויף קליינה חלקים דאש ניט אן איין חלק שיעור חלה איז דא איז
דר טייג פון חיוב ניט פטורן נעמן חלה צו נעמן דר פון ווען ער אבר פון אירשטן
ניט האט גידאכט דען טייג צו טיילן אונ דער נאך דו ער גאך האט דען טייג גימאכט
דא טיילט ער איין אויף קליינה שטיקר דא מוש ער חלה דער פון נעמן:

קיד איין כעך ווען ער פון לייט האט פון תורה איין דש ער וויל צו טיילן דען
טייג דא מוש ער פון מיין חלה נעמן דר פון נעמן. אין טייג פון
חלה דאש מן מיינט פון צווייא אדר פון דרייא לייטן ווערט מיט אננדר און ניך איין טייג

קנעטין מיט אירן אין איין אנ׳ גהאבן איין גין דס זי ביס וועלן טיילן דען טייג ביז ער
איז גבאכין. ווען דער טייג גאר וויט אבגדר איז שיעור חלה די מוז מן חלה דער
פֿון נעמן אונ׳ ווען שון איין טייל גבאכין איז שיעור חלה איז:

ווען מן איז פֿיל וואול קנעטט איז דער שיעור חלה. עס איז אבר ווייטר
טייג אונ׳ קליין דר נאך אונ׳ איזם צו אבגדר איז ביז נאך דאס שיעור
חלה דיא גיהעפט עס וואול אונ׳ מוז חלה נעמן דער פֿון. אבר ווען מן העט דיא
קליין, [illegible] דען [illegible] דער [illegible] ניך ווידר [illegible] מעשט
אבער דען [illegible] דיא קליינן [illegible] שיעור חלה אונ׳ דרך
ניט אבגדר חלה [illegible] צו נעמן [illegible] דען דאס [illegible] ווער איין שיעור חלה אן
דיא קליינן. טייג [illegible] דאס דא ווער [illegible] חלה דר פֿון צו נעמן
אונ׳ [illegible] חלה [illegible] דער פֿון גנומן [illegible] אנדרן
טייג דאס דיא חלה איז דער פֿון גנומן [illegible] ביז דער פֿון [illegible]
אין ווידר חלה דער פֿון גנעמט. [illegible] לייב ברויט גבאכין דאס מן העט ניט
חלה דער פֿון גנומן אונ׳ העטין [illegible] לייב ברויט גבאכין
דאס מן האט חלה דער פֿון גנומן אונ׳ אין דער [illegible] פֿון [illegible] דאס מן
האט נאך ניט חלה גנומן. דיא זאל מאן נעמן [illegible] אונ׳ זאל קנעטין איין טייג
פֿון שיעור חלה אונ׳ זאל דען טייג אונ׳ דאס ברויט אין איין כלי טאן אונ׳ זאל חלה נעמן
פֿון דען טייג אויף דיא לייב ברויט: ווען [illegible] טייג קנעטין דא זאל ער
דיא לייב ברויט אין איין כלי טאן אונ׳ זאל פֿון [illegible] לייב חלה נעמן [illegible] לייב
[illegible] חלה דער פֿון גנומן אונ׳ [illegible] לייב [illegible] אויך
אונ׳ דאס [illegible] ברויט דאס [illegible] חלה [illegible] גנומן אונ׳ העטין
איך [illegible] לייב ברויט דאס [illegible] ניט חלה [illegible] גנומן [illegible] ער
דיא [illegible] לייב ברויט אין איין כלי טאן אונ׳ זאל חלה נעמן [illegible] פֿיר לייב אויף דיא אנדרי
פֿיר לייב [illegible] דיא פֿיר לייב דאס ער חלה [illegible] דער פֿון [illegible] לייב
[illegible] דאס אין דער פֿיר [illegible] חלה דער פֿון האט גנומן אונ׳ [illegible] דיא
חלה [illegible] איין ברויט [illegible] דיא ברויט דיא מן האט ניט חלה דער פֿון
גנומן [illegible] ביז דיא ברויט [illegible] איין כלי [illegible] דא זאל ער [illegible] לייב
[illegible] חלה גנומן. [illegible] שיעור חלה [illegible]

דא איז עש פֿטור קיין חלה גירעכנט אונ׳ זאגן עש דער באָך [illegible]
אבגדרן וויין דער איך ביז שיעור חלה הבט אונ׳ איז אבגדר האבן זא שיעור
חלה ווען אין טון האט גיבאקן פֿון איין ליבן בזונדר · דענוכט איז ער חלה בניין
באָך איין ווא לבון ביין איז אבגדר דען דיא ערשטן חלות לבן בישט ווייל [illegible]
ערשטן ביז שוואין איין גיוועזן חלה דער פֿון צו נעמן · איין טייג דער איין וויכלן
אבגיט פֿון שיעור חלה אונ׳ ווען ער וואר גיבלין דו ווערט ער גרוש דען נים עש
איך איין אלבן אונ׳ ווערט גירעכנט אז שיעור חלה אן דארף דערנוכט קיין חלה דער
פֿון צו נעמן דיא ווייל זא ביזא איז שיעור חלה גיוועזן דא עס איז
[illegible] אוועג ::

קיין דער חיוב פֿון דער חלה [illegible] דא איז [illegible] דאש אטו
איז דען וואשר · דאך האבן דיא ווייבר איין גיטן מנהג דש זיא
דיא חלה נעמן ווען דער טייג איז גאַנץ אבגדר גיקנעטן · ווען אן הבט פֿער
געסין חלה צו נעמן ביז דאס אין האט אב גיבאקן דא זאל מן חלה נעמן דער באָך
דאס ברוט גיבאקן איז · דאָך ווען דאש דיא ווייבר פֿאר זאָל דאס אן גאנז אלדי
לייב ברוט נעמן דיא דא איין גיבאקן גיווארן אין חלה אונ׳ זאל אין איין כלי טאן דאש
דיא ווענט פֿון דען כלי איין אנרק אנראם ברוט · אודר זאל זיא טאן אויף איין
ברעט אונ׳ זאל איין טוך איבר דאש ברוט שפרייטן אונ׳ דער נאָך נעמן אן דיא חלה
פֿון איינם ברוט אויף אל דיא אנדרין · איבר זאל ביז חלה נעמן פֿון איין פֿרעמדין
טייג [illegible] דער בעל הבית אודר איין ווייב הייסט אין איין יודשי קעכין דיא זא
דינט ביא איין בעל הבית דיא זאל חלה נעמן פֿון איר ווירטינש טייג ווען זיא שון
דיא ווירטין ניט האט גיהייסן ::

קיין איין טייג פֿון צוויא אינבטר פֿון חלה · דרום איך איין יוד דער דא
[illegible] פֿון צוויא טייג · ווען טון דער יוד האט איין זעלבר גיקנעטן
[illegible] דער יודי [illegible] פֿון צוויא · ביז דר טייג איז גיקנעטן דא איז דער
טייג פֿטור פֿון חלה · ווען דער דין חלה הבט אוש אן דער איר שון נייט דא
דער טייג איז ווארן גיקנעטן אונ׳ דיא [illegible] ווייט דא דער טייג איז וואָרן גיקנעטן
דא איז ער [illegible] · אונ׳ דארום זאל איך דיא ווייבר גיווארן אין [illegible]
[illegible] · זא מיינן דיא האבן

אײן נײטי אלזו גיטאן דאס זיא אללת חלה אויף מיט ניט זא · ווען אדר ביז דאס דיא
חלה איין פר בישט אז דיא בירכה איז לבטלה אונ דאס איז איין גרוסי שווערי זינד
דאס אין גאר בירכה לבטלה אבן דרום זאל זיא גיוואלטג זיין ווייטר. אז ווען זיא
חלה מאכן דען וועלן זיא דאס טייג פון דען ניט קריגן אונ דער טאך ווען זי קנעטן
אונ זאלן חלה דער פון נעמן· דער טייג פון איין ישראל אונו אין חלה דער פון
ביין ווען אונ דיא נידה הגט קנעטן. דאך זאל אין דיא נדה ניט נעמן חלה דר
פון נעמן איין טייג דאס אין אכט דען בהמות אדר דען חיות צו עסן. אדר
אונז [illegible] קיילך דען [illegible] אדר דען היברין דא דאך אין ניט חלה דער פון
נעמן דאך מן [illegible] דער פון דען טייג עסט. ווען דר טייג איז פון
[illegible] דען בהמות [illegible] אונ אין חלה דר פון נעמן. אונ ווען מן
ביאבן דער פון [illegible] דא איז [illegible] דאך ביז [illegible] פון דער חלה ווייא דען
עם [illegible] ביז דיא ברכה פון דען ברוט. אבר ווען אין עם [illegible] צו [illegible]
[illegible] דאס [illegible] איז דא [illegible] אין חלה דער פון נעמן [illegible] ביז
משפט דר פון:

קי״ח בן [illegible] ביז [illegible] חלה צו נעמן פון איין טייג [illegible] אין טייג דאס
אין [illegible] אין איין [illegible] אדר אין [illegible] אדר אין [illegible]
[illegible] אין [illegible] אין היבין אין אלין [illegible]. אבר איין טייג דאס אין [illegible]
אין [illegible] אדר [illegible] אין [illegible] אונ אין [illegible]. פון דען טייג דארף
מן קיין חלה צו נעמן. [illegible] איין טייג דאס מן [illegible] אין [illegible] אונ
[illegible] אונ [illegible] אין איין [illegible] אדר אין איין [illegible] אין [illegible]
[illegible] דאס [illegible] אין חלה דער פון נעמן [illegible] פון [illegible] ברוט.
אונ איין טייג דאס [illegible] אין [illegible] דאס [illegible] אדר [illegible] טייגלך
[illegible] אין [illegible] אונ [illegible] איין טייג דאס [illegible] אין [illegible] אדר אין
[illegible] אדר אין [illegible] דאס [illegible] אונ [illegible] אדר [illegible]
טייגלך [illegible] דא דארף מן דר פון קיין חלה נעמן. [illegible] אדר
[illegible] אדר [illegible] דאס אין [illegible] אין [illegible] אדר [illegible] דא [illegible]
חלה דער פון נעמן. איין טייגלך דאס [illegible] אין [illegible] אונ [illegible] אין
[illegible] דאס [illegible] דאס דער טייג ביז [illegible] אין [illegible] דאס [illegible]

ניט פֿרעגֿן אוב מאן דער פֿון חלה נעמן:

קיט איין טייג דאש זי האט גיקנעטין אונ' האט דער פֿון גיהט צו דיגן אדר צו
פֿרעגֿן אונ' דער נאך האט זי זיך פֿר ... האט דען טייג
פֿלעגט ניכאלן: דא מוש זי חלה דער פֿון נעמן: דען ... אויף איין טייג
דא זי דאש ניקט ... אונ' האט דער פֿון גיהט צו באקין טרוקין אונ' דער נאך האט זי
זיך בידאכט אונ' האט דען טייג אדר ניט פֿרעגֿט דא מוש זי חלה דער פֿון נעמן:
איין טייג דאש זי קנעטט ניט אדר צו פֿרעגֿן אונ' וויל אבר איין קליין שטיקל דער
פֿון שלעכט באקין טרוקין דא מוש זי חלה נעמן פֿון דען גנצן טייג פֿון דאז קלייני
שטיקל וועגן: דרום ... איין קליני פֿרויא נעמן דאש זי איין שטיקל נעמט
פֿון דעם טייג דאש זי וויל זיין אדר פֿרעגֿן אונ' זאל באקין ביגעגנר אדר זאלש
איטן אונטר דער אנדרן טייג דאש זי וויל באקין דר ווארטן דאש זי ניט חלה דער
פֿון נעמט: דען רבינו תם ז"ל ... וויל האבן אז טייג די ביירלך גיקנעטין
... אדר פֿרעגֿט דא מוש זי חלה דער פֿון נעמן: אונ' ...
... זי גקנעטין איין טייג צו קוכן אדר צו ... ברכות אונ' דאש דער טייג ביש
שיעור חלה איז דא ... דען טייג דער צו דאש זי ... אדר פֿרעגֿן
אונ' ... די ... טייג ביהעלטין ... דאש זי קלויבן אן ... דר
... אדר דאש ... זיך בידענקט אונ' אז דער נאך חלה
פֿון איין טייג נעמן אונ' דרום איין קליין שטיקל נעמן פֿון דען טייג דאש זי
... אדר פֿרעגֿן אונ' ... באקין טרוקין דער ווארטן דאש דער טייג ...
אויך חייב בחלה ... דער פֿון ... דער טייג ביש
חייב בחלה אונ' קענט זיך אויך ביש ביהעלטין צו דען אנדרן טייג דאש אין
ברכות דרום אאלט:

קר איין טייג דאש מן ... אין ... ווסיר ... קין חלוק ביש אין
... דאש ... ווארא ... דאש ... אדר ... ניטן דאש
... אין ... ווארט ... אין ... דער נאך איין ... אדר איין
... חלה דער פֿון נעמן: איין טייג דאש מן ... איין
... אונ' ... דער ... דאש ... אונ' ... אדר ...
... קיין חלה דער פֿון צו נעמן: איין טייג דאש ...

וניין קנעטין ניוואָרין אונ וואַסר ביוואַרט איז [illegible] איז [illegible] איר איז
[illegible] אדר איז ואש דש [illegible] דא [illegible] חלה דר בון [illegible]
אין נאך ניוואָרבט זיין דאש אונ ביז אבדרש קנעטן וואשיר [illegible] איז איין אדר
איז [illegible] אדר איז [illegible] אדר [illegible] איז [illegible] ארליא [illegible]
אין קנעטין אין וואַסר. אבר איז וואש אבדרש טאר אין כלל ביז קנעטין אין
וואַסר [illegible] אין [illegible] איז אבדרי [illegible] ביז [illegible] ארליא [illegible]
וואַסר [illegible] דא טאר אין דיא [illegible] חלה כלל ביז [illegible] אין [illegible]
[illegible] אין קליין כבן אדר אין כבן [illegible] דיא [illegible] קליין איז אדר אין
[illegible] דער איך דאש [illegible] אבר [illegible] כבן [illegible] איך [illegible] איז דא
טאר פר דיא חלה ביז [illegible] ויא דען [illegible] דיא זין אבער.

ניאכן איז:

קפא אין [illegible] ביז [illegible] אין יום טוב [illegible]
[illegible] אין [illegible] ביישרט דיא [illegible]
[illegible] דאש [illegible] אבדרש [illegible] אין יום טוב [illegible] אין דער
[illegible] דאש [illegible] אבדר [illegible]
[illegible] אין דען [illegible] ביישרט [illegible]
[illegible] ביז [illegible] אין כלי [illegible] ביישרט [illegible] אין
[illegible] דאש [illegible] דאש [illegible] אבר [illegible]
[illegible] יום טוב [illegible] אין יום טוב
[illegible] דאש [illegible] אבר [illegible]
[illegible] ביישרט דאש [illegible]
[illegible] אין פסח אדר אין אבדרין יום טוב [illegible]
אין דאש [illegible] חלה [illegible]
[illegible] אין דאש [illegible] שיעור חלה אין [illegible] אדר אין
[illegible] פסח [illegible] אין דאש [illegible] ביז [illegible] דיא [illegible] אין [illegible]
[illegible] דאש [illegible] אין [illegible]
[illegible] דיא [illegible] אין [illegible] חלה דאש אין [illegible] דאש [illegible]
איך [illegible]:

קנב **ווען** מן קנעט איין טייג אן יום טוב דא מאן זיך וויל דיא חלה דער פֿון
אב שיידן אם יום טוב. ונן טאר זיא ניט בייא פֿער ברענן אן
יום טוב בייא· ונן זאל זיא האלטין ביז נאך יום טוב אונ׳ זאל זיא דר נאך פֿער ברענן ·
אדר ווען איין כהן איז פֿער האנדן דער דא נאך קליין איז אדר איין כהן טאמער דיא
נאך קליין איז אדר אם· איין גרושר כהן דער זיך האט טובל גיוועזין דא מאג מן דיא
חלה וואל באלין אונ׳ מאן זיא אבֿ בריענגין. דען דא איין כהנים ... אונ׳ ...
ונייא ביט באלין נאך פֿער ברענן אויך ניט אן וואש זיא ... נאך יום טוב אונ׳
דער נאך פֿער ברענט ונ דיא חלה· איין טייג דאש מן האט גיקנעטין פֿער יום
טוב אונ׳ האט דיין חלה דער פֿון גינומן בייא יום טוב איין ... איז מן טאר אך אן יום
טוב ... חלה ... איין אנדרין טייג קנעטין אן יום טוב אונ׳ זאל איין
ביהעלטין מיט דעם טייג דער פֿאר איין גיקנעטין גיווארן איז׳ וואל חלה ... דען
טייג דר דא איז גיקנעטין גיווארן אן יום טוב אויך דען טייג אויך דר דא איז גיקנעטין
גיווארן פֿער יום טוב · אונ׳ זאל ער זיך אבדרין טייג ניט קנעטין דא זאל ער
דען טייג באלין אין חלה אונ׳ זאל נעמין דער פֿון אן חלה ביישרט ער זאל איין טייך
אבר לאזן דאש ער ... ביז נאך אויך ... אונ׳ זאל נאך יום טוב אבשיידן חלה פֿון
דעם טייך דאש ער איבר גילאזן האט :

קנג **אן** דען יום טוב פֿון פסח ווען מן קנעט צו מצות דא זאל מן גיוואר ...
זיין ווען מן דיא חלה שיידט דאש מן ניט זאל דען באאן פֿון חלה
גידענקן ביז דאש ער זיא פֿאר גיבאכן האט מיט דען אנדרי מצות. אונ׳ דער נאך
זאל ער ... דיא ברכה מאכן אונ׳ זאל זיא ... · ... אבר ער דיא
חלה גשיידן ... דיא ברכה ... אודר ... זיא גיהייסן חלה דא טאר ער
זיא ניט ... נאך פֿער ברענן אויך ניט ... יום טוב · אויך טאר ער
זיא ניט לאזן שטין ביז נאך יום טוב. דען דא ... חמץ ווערן דרום זאל ער
... דיא חלה אונ׳ זיא ... אן דאש ... אונ׳ זאל זיא לאזן איין
דאש ... ביז נאך יום טוב אונ׳ דער נאך זאל ער זיא פֿער ברענן · אדר ווען
איין קליינר כהן איז פֿער האנדן אדר איין כהן ... דער נאך קליין איז דא
מאג ער וואל באלן דיא חלה אן יום טוב פֿון איין ווען דאש דיא ...
זיא דער נאך :

סליק

סליק הלכות חלה בעזרת עֹל כל נעלה׃

קפד **עש** איז איין גרושי מצוה דאש מן זאל פֿר דא שבת [illegible]
אנצונדן אונ אירי ליכט צו [illegible] דען [illegible]
[illegible] אונ
אז איך חס ושלום [illegible] ניט [illegible] דען שבת ביציין צו
[illegible] מיט דען ליכט [illegible] אונ דעם [illegible] אבדרין [illegible]
[illegible] דרום זאלן
דיא ווייבר [illegible] זיין אונ [illegible] שבת צו איירן ביציטן
דען עש איז איין מצוה דאש מן דען שבת [illegible]
איז אונ דעש גֿיילן אנדרי ימים טובים אויך׃

קפה **אונ** [illegible] שבת [illegible]
אדר [illegible] ליכט. [illegible] אן ימים
טובים אונ יום כפורים [illegible] אונ [illegible] ליכט אונ [illegible] אויך אן
[illegible] ברכה [illegible] שבת [illegible] דיא ברכה [illegible] להדליק נר של שבת אונ אן
יום טוב [illegible] להדליק נר של יום טוב· אונ ווען יום טוב אן שבת [illegible]
דא זאל מן [illegible] להדליק נר של שבת ושל יום טוב. אונ דער [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שבת [illegible]
[illegible]
[illegible] שבת [illegible]
[illegible] מצוה [illegible] שבת [illegible]
[illegible]
[illegible] ברכה· [illegible]
[illegible]
[illegible] ברכה [illegible]

[illegible] ליכטר האבן דאש זאל זיא געדענקן אין דער ווארטין דאש זיא מקיים
זיין זכור ושמור :

זכור ביטייט דאש גידענק צו הייליגן דען שבת · ווען איינר עפעש גוט האט
[illegible] יתברך [illegible] [illegible] אך אין [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] אויף [illegible] · [illegible] [illegible] מיט [illegible] · הייליג אין
קידוש אונ מיט נועה [illegible] [illegible] · דיר [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הנביא [illegible] [illegible] דאש דען [illegible] דיך [illegible]
[illegible] יתברך [illegible] [illegible] דיך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] אין דער [illegible] [illegible] [illegible] · אך דאש [illegible]
[illegible] אויף דען הייליגן טאג :

שמור ביט [illegible] דען שבת דען הייליגן טאג · אז אים קיין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] קיין [illegible] אין קיינר [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·
אונ [illegible] · [illegible] אין דער תורה [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] דאש [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · דאש [illegible] דען הייליגן [illegible] ·
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · אז [illegible]
דאש [illegible] [illegible] · דאש [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] :

אך [illegible] דאש [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] הכלה [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · אין ספרי [illegible] [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · אונ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] ·
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] · אונ [illegible] [illegible] :

קנו **מן** גלייוואָרבט איין ווען מן דיא ליכט אן צינדן נות שבת דאס זיא וועלין
פֿאר שטין איך דען אורט. וואו ער זיא זאל שטעלן שבת אן טאר
אבר ביז אן ציכדן דיא ליכט פֿאר אונ׳ דער נאך וואלט אין זיא מיטלין אן אורט וואו ער
זיא וויל האבן· אונ׳ ווען מן דיא ליכט צו שבת גואנגצינדן הוט דא טאר יטר מאן
אדר דיא ווייא דיא דא האבן דיא ליכט אנצינדן דער וועלבן טאר קיין מלאכה מער
טון נייערט אז אן שבת וועלכש דען ווייל דען צינדן איז אן איכל שבת אויף זיך.
אויך דיא אנגריפֿן לייט דיא אין זיין בויס זיין דיא ווען פֿארט אלס ערבטין צום שבת
ביז אן ברכה ואנט אין דער שול. דאך ווען דיא ברכה האט אין ציבדן דאס זיא
זאל דער נאך וואס צו שבת טון דא ווען זיא נאך אלש טון נייך אז אנדרי אין בויא.
ווען אייר אבר וועלט ארן דיא תפֿילה פֿון שבת דא טאר ער דער וועלבין ווען
אדר פֿריא הי דא גארט האבן גיטט אדר טון ווען פֿון דאס קהל הנט באך בייס
גאָרט. אונ׳ ווען ער טון וועלט אויס בנואן פֿיר דער תפֿילה דאס ער זאל בייט
שבת האבן בייס דאס קהל ווערט שבת וואלין נאך דעבולט ביולט עס בייס אנ׳ אן
אלן אסור האט אין שבת אסור איז אן גלויז ליכט בייס צו מעשה ציבדן אונ׳ צו פֿריא
אויך בייס· דען עשה ווערבייט קענבאליך דאס וון עם טוט לכבוד שבת ווען מן צו
פֿריא ציבדט. וון זאל גיוואָרבט זיין דאס וון אם לאבן ליכט אבט דאס זיא זאלן
ברענגן בייס אין דר בלט אונ׳ ווען יואר· ט נינן פֿיר באבט דא איז עש נייך אז ווען
זיא בייא קיין שבת ליכט גיצונדן הנט אנ׳ איר ברכה לבטלה ב׳

קנו **שבת** ליכט ווס אנגיוואָרבט דראן זיין דיר אונ׳ אם ילו איין טבי אודר איין
טבייה דיא נייט צו טשין האבן דיא איין נין בטטלין אונ׳ צו
שגין ברענגין דאס זיא שבת ליכט האבן אין איר הויז· אונ׳ דעש ווילן זיין
צו קידוש אויך· אוב איין טבי קענט ניט אורצו ווען ברענגן בייארט דאס
ער קענט אייבר ליא קויפֿן שבת ליכט צו ציבדן אדר ווין צו קידוש דא זאל ער
ליבר קויפֿן ליכט צו ציבדן אונ׳ זאל דען ווייל אין שטין חכמים יאבייט היילך איז.
דעש ווילן ווען עם וואר אן חנוכה אונ׳ ער ווער וואנט בייס צו קויפֿן שבת ליכט
אונ׳ חנוכה ליכט דא זאל ער שבת ליכט ליבר ציבדן· אונ׳ ווען ער [illegible] שבת
ליכט צו קויפֿן. אונ׳ האט ער ווייט אויך צו קויפֿן נאך אייבר ליא אבר ער חנוכה ליכט
אדר ווין צו קידוש אונ׳ ער הט ווען אבר ביס אלי דריי צו קויפֿן דא זאל ער

קויפֿן מעאת ליכט אוּנ׳ חנוכה ליכט אוּנ׳ זאל דען וויין צו קידוש לאזן אונטר װעגן ׃ אן שבת
פֿון חנוכה זאלן פֿאר דיא חנוכה ליכט צינדן אוּנ׳ דער נאך דיא שבת ליכט דען
ווען זיא זאלט פֿאר שבת ליכט צינדן דז הייסט אן דען שבת איך נעמן אוּנ׳
טירשט דער נאך ניט ווידר חנוכה ליכט צינדן די שבת ליכט זיין ניט אז די חנוכה
ליכט דען דיא חנוכה ליכט טארין קיין הנאה דער פֿון האבן ׃ אבר דיא שבת
ליכט דיא צינט מן דרום דאס מן זאל הנאה דער פֿון האבן דאס דער מענטש זאל
פֿרייליך זיין אן שבת אוּנ׳ חכמים שרייבן עשה איין קיין שמחה באך קיין שלום
בית אין הויז בײא נאכט ווען ניט ליכט זיין איך געשריבן אוּנ׳ דרום צינט מן ליכט אן
דער נאכט פֿון שבת ׃

קנ״ח עש״ה וויא וואל אדר פֿרויא איין ראס בעזר דיא איין זאך אין דער
זאך דאס זיא איין ליכט צינדן אין איר הייזר ׃ דאך איז דער
אנהבן דאס מן לאזט דיא ... פֿון דען ווייבר פֿון ... ווען איין טעם
איז דער ווייל דיא חוה האט געזינדיגט אויף דער ערשטן אוּנ׳ דורך דיא ווייבר האט זיא
פֿער לאשן דאס ליכט פֿון דער וועלט דאס איז גט דער ווייל אויף מעשה פֿון אדם
ווייבר ווען אוּנ׳ דאר איז פֿער לאשט איך ליכט אוּנ׳ עבן דאס ליכט פֿון דר וועלט ׃
איך האט זיא נאך איין ליכט פֿער לאשט דען אז דיא חוה האט געזינדיגט דא האט
אין עולם גיליכט דאס ניט קעננטליך ליכט דאס דיא צדיקים ווערן האבן צו עולם
הבא אוּנ׳ אז ביז נבוכד אז דיא חוה איז דען אדם האבן דיא ווייבר גיטאן דא הט
הקדוש ברוך הוא דאס ניט קעננטליך ליכט גינומן אוּנ׳ האט עס אויף גיהובן דען
צדיקים לעתיד לבא זאל דען אמבטן דער דא הערט אוּנ׳ בזיין צו דען דאוינן ליכט
בא הא איך דיר דיא ראיה גיבראכט דאס דיא חוה האט פֿער לאשן דאס ליכט
פֿון דער וועלט ׃ אוּנ׳ דרום זאלן דיא ווייבר דאס ליכט אן צינדן אן שבת ׃ דא
האשטו נאך איין טעם ווארום דאס דיא ווייבר זאלן דיא שבת ליכט אן צינדן דר
אנדר טעם איז דער ווייל דאס דיא ווייבר זיין מער דר היים הייזר דען דיא מאנן זיין
דיא איז דא איין אין הויז ליכט צו אוּנ׳ דיא ווייבר צינדן ׃ ווען דיא ווייבר אין דער
קינד בעט ליגן דא זאלן איר מאנן געבריט דיא ליכט צינדן דען איר שטין שבת
פֿון דער קינד בעט ׃

קכט **דיא** , שבת ליכט זאלין ציבן אן דען אורט וואו דאש מאן קידוש מאכט
אונ׳ עסט דער בײא . דאך אין איינם ווער דא עס הײם איז
ווען איינר וויל אין הייבם הויף עסין פֿאַר לאסט דער וואָרטין אודער לאסט זיך קאָכין
בוחין . דא איז ער ביט מחויב בײא דען ליכט צו עסין אין דער שטובן דא עס
ברענט . אײאדר דיא פֿלײן זיין אין אנדר דען עס ווער אים גרוסר צער אונ׳ דיא
ליכט זיין ביז גיוואַכט גיוואָרין צו ציבן פֿון דער ווען בייערט זיין ניגר ווי פֿון
ענבֿטין ווענין אונ׳ דרום אויך ווען ווים איין ... איז דאס ער עסט אין הויף דא
מאן ער וואל דיא שבת ליכט לאזין שטין אין דער שטוב אונ׳ עסט אין הויף . אבר
גלייך וואל ווען ער אין הויף עסט דא וואלט ... ליכט ציבן דיא דא
ברענן אין דיא גבֿט דער וואָרטין ווען ער ווערט האבן אבן עסין אונ׳ דאס ער
ווידר אין דער שטוב ניט לאזט ער הנאה פֿון דען ליכטן האט . וואו אבר
דיא ליכט וואלטין אויסי זין אז ער אב עסט דא הלט ער צו וואל קיין הנאה פֿון
דען ליכט דא ווער ער גלייך אז הלט ער צו וואל קיין ליכט געבן אונ׳ הלט דיא
עבירה אויך זיך פֿון ברכה לבטלה :

קל **פֿז** ווען האבן נשים איז אונ׳ ניט צו דיין דיא וואל ברענען אונ׳ דיא בײא
שטינקין צו דען שבת ליכט . דען גליכן קערצין דאס איינס
דיא ליכט דיא אן געדרייט זיין פֿון וואקס אודר דיא גלײן ... אוב ווער פֿון וואס
עס ווער דיא וואס אויך זיין ... זאלין דאס זיא וואל ברענן אונ׳ ניט שטינקין
דען ווער האבן ... דאס ווער ביז פֿון ... ניט שטינקין . אויך איז
ביזארגין ווען ... ליכט ווערט ער ... דאס עס
שבת איז אונ׳ ווערט ... ער ... זיין . אונ׳ בײא
אלין אויך דען ניט וואו ... אין אלין חדרים וואו ער וואל ליכט
האבן דא ... ליכט דיא וואל ברענן . אונ׳ הלט ער אן גיליכט
ליכט דיא אן ביז ... שבת אלין דא ... דאס ער ביזט
בײא ... ווען ... שבת ... דאך ... ער ... ער ביז ער
גיעסט אונ׳ פֿאַר ... אן דען ליכט .

קלא **שבת** ליכט אונ׳ חנוכה ליכט . אונ׳ ...
אלי ברענגן . אונ׳ ...

דינן אלץ ון ציבן אודר איין פֿון דינן אנדרין אינן. ונן וואז אויך ניכט. דז איז
אייבא איין שבת ליכט פֿון חנוכה פֿון חנוכה ליכט אודר פֿון ... ליכט אודר פֿון
שבת ליכט וואז אייגנט פֿון דינן אנדרין וואז ון וואלן ציבדן. איז
אבילו איין שלעכט ליכט וואז ון וואז אויך ציבדן פֿון דינן מצוה ליכט ונן איין
אנדר מצוה ליכט אויך ציבדן איז דינן שלעכטין ליכט. אבר איין שלעכט ליכט
דאז ון ביט איין מצוה ליכט דר פֿון ציבדן דארף נאר ון ביט אן ציבדן פֿון איין מצוה
ליכט דינן די מצות זיין הייליג דרום איז נט בליך דאז מן זול זיא אירליך האלטן
אונ דרום הבן די חכמים איין וועגבן דאז מן זיא קליינר קינדר ביט לאזט באצונדר
פֿער דינן שבת ליכט אודר פֿער אנדרי מצוה ליכט:

קלב אן שבת זולמן אין הייזר ליכטר אן ציבדן ... בידארף ... אונ אז
אם יום טוב אויך אונ אין דער ... אונ אין ... ון בידארף
ועגן. אך ווען מן איטש דער ... דאז איז איין גרושי מצוה דאז מן ...
ליכטין אויך דער ... ון זיא לייט איין ... ... דרום איז דער ...
שבת ... דאש איין ... אין דר ... אונ ניט דר
איש ... אין זיין הויז דר ... דאס ... ליכט ... אויך דער ...
אונ ... דאס ... ... זיך אויף דיא מצוה
דאש ... אין דינן ... אונ דרום וואר
ער ... דאס זיין ... תלמיד חכם ... אונ איין ... איין
ישראל אונ דרום ... ... אונ ... אויף דיא
... דיא מצוה ... אונ ... אונ ... דיא
... דאש ... דינן ... ... דאש דיא
... אונ זיא ... דאש דיא ... ... :

קלג מען ... ביט איין כלי ... שבת ... דאש
... אם שבת. אודר אם ערב שבת ... ון ...
... דאש ... ... אן שבת אונ איז דאש ... דריין
... ... ביט ... אם שבת. ... איין כלי ...
... אם שבת אונ אם יום טוב דער ... דאש דיא ...
... ... דאש ... ... ניט ... כלי

בנאון·

הבטאן. אדר איין שרקליכי מאן אן וואלטן אובער דער לאמפא אלז וואראנגם
וואן אן וואל אידר איין ווערגטאן. וואן טון פֿונקן דריין פֿאלן ווערן דיא
ויא בייארט ביט נאך פֿייער פֿונקן דרינן לעגן. אלזאן טאר ביטאיין בלייויע
וואטר אובער דער לאמפא שטעלין אפילו אם ערב שבת אדר אן ערב יום טוב
דנעך ווערין דאס דיא פֿונקן אלן דריין פֿאלין אן שבת אדר אן יום טוב אן וואן
אבר וואל וואשיר אין דיא לאמפא איין גיסן אלז דער נאך דאס איז דרוף אן ערב
שבת אדר אן ערב יום טוב:

קלל׳ בן וען וואל בטען דיא אבררי גאלט פֿון יום טוב דיא פֿון אלז דאס
איז דיא דא ויין איבר בליבן פֿון דער אירשט גאלט אנ׳ וואן דיא
ליבדן דיא אנדר גאלט ווען אן וואשן ביט ניוועבט ביט פֿור יום טוב. אנ׳
אז אויך דיא בראכר דאס אן ניקאלט באט דער ביא דען אירשטן טאן וועו דיא זיין
איין נעמן דען אירשטן טאן דא וואן אן ויא וואל אידר אן ליבדן דען אנדרן טאן
פֿון טון דר ביא אויש ווים דאס אן דארף. אנ׳ אזו איז אויך דער דין אפילו אן
דען יום טוב פֿון ראש השנה דאש אן וואן ביטן דיא אנדר גאלט אדר טאן איז דיא
איז אלז פֿון אנ׳ בייאנד דיא איבר בליבן זיין פֿון דען אירשטן טאן אדר גאלט.
אנ׳ אזו איז אויך דער דין ווען יום טוב פֿאלט אן שבת איזט ניט דאס אן וואן
איך ביטן דאס איז אלז פֿון דיא איבר בלייבן פֿון שבת:

קלל׳ זן שטן דיא אנדרן דינים פֿון יום טוב זאגן דיא ווינטר אדר אסור איז
פֿון איז פֿיל דער פֿון זו שרייבן איר הלכן איטנבדיט. ביט
דראן נעם טיט וואל בוטר דאס אן דיא פֿרויאן לערנט דען פֿון זין פֿיל זאלן דאס ו׳
טיבן אן יום טוב דאס ביט ריגלט איז ווייט דען פֿייער אנ׳ דאס שמינלו ריכטן ויא
דאלן פֿרטנן ווטליאין לערבר אין הויז האט אנ׳ אייניואל דיא אנדר וויינער לערנן
אנ׳ ביט דאר אינו אלין ביינערט ווס אלין זגין. אנ׳ בפֿרט דאס איין אייקלוי
פֿרויאי פֿרויא גאל אירה טאכטר לערנן אובער ווירין. ווען ויא איין מאן גנאט
ביא ויא זיך גאל בלבנשית אנ׳ יודים האלטן דאס ויא ביט וול לאזן ועבן קיין
פֿרשאקן אן אירי האר נאך אירן ליב נאך אירי בריסט ביט הרויש לאזן זיין נאך
אירי פֿים ביט בלויש צו גיין. אנ׳ דש ביט איר קינדר נעבט ויין פֿער ליט ווייש
רעך דיא דעקט אירי בריסט. אנ׳ דאש ויא ביט ווים אנדרי מאלן זו שטרן

נאך בייא אלין זיין אין איין חדר און איין טווארבק בייא אלין בייא בלייא אבר בטלני
און איין שווער דאס וויא איר ווערי · אבל מען מיט איין צו האבן · [illegible]
בייא דאס וויא [illegible] אלין [illegible] אין איין צו הויז דען [illegible]
[illegible] זיין [illegible] כיי [illegible] און [illegible]
צווייא ווייבר מיט אנדר [illegible] בייא [illegible] בייא איר און וויא איר [illegible]
איין אנדרין יהודי ·

קלל אויך ווען איין [illegible] דער בייא שטיט און עס בייא [illegible]
און דער [illegible] איבם אויך [illegible] ער
[illegible] אין דאס [illegible] · אדר ער [illegible] אין דיין [illegible] אין [illegible]
[illegible] · [illegible] [illegible] · אבר ווען ער [illegible] קיין
[illegible] אויך [illegible] · [illegible] ער [illegible] נאך [illegible] · אדר
דעם [illegible] ער [illegible] בייא [illegible] · ער דארף בייא [illegible]
[illegible] · דיא [illegible] תורה [illegible] · איין [illegible] שטערבן
אבר דער [illegible] · און [illegible] ער [illegible] הוט ·
[illegible] דיא [illegible] דאס [illegible] און [illegible] ·
[illegible] · דען [illegible] · [illegible] נאך [illegible] · דאס ער זיין
[illegible] · און ער [illegible] אבר [illegible] · און איינם אויך
קיין [illegible] דר [illegible] · און ער עס [illegible] בייא [illegible] ער [illegible] טון
[illegible] · ער [illegible] · און [illegible] דיא [illegible]
[illegible] · דאס דיא [illegible] אויך [illegible] טון · דאס [illegible]
[illegible] · און [illegible] דער [illegible] זיין [illegible] · אויך
[illegible] קיין [illegible] · [illegible] אין דער [illegible] · און האט
[illegible] · דער [illegible] דיא [illegible] · דען און ער תשובה
[illegible] · דיא [illegible] · דען [illegible] עס [illegible]
[illegible] · [illegible] דען [illegible] און דיא [illegible]
[illegible] · דאס ער [illegible] דר [illegible] · און [illegible]
דאס ער [illegible] · און [illegible] דען דר נאך תשובה טון · [illegible] קיין תשובה
[illegible] · דאס ער דען [illegible] צדקה [illegible] און [illegible] · [illegible] דיא
אנדרי ·

אנדרין געברענט האט · אויך אנדרי ואך דיא איך נויט געברנט · דאס איר
אויא אנגרי אנזה אין אנדריך גיעט הובן בגן וועלן ווידר הדלקת הנר
טרייבן :

קלי איב · אם פרייא טאג צו נכט ווען מען אויז דר שול גיט · וואן בלייבן דעם אינגזן נווין וואלכים ביז אין דען הויז · דער אין איין גיטר וואלך ייבגן ויא דאס ליכט רעכט ברענגן · אונ דר טיש רעכט היפש בירייט איז אונ וואלט גירייכט איז אונ דאס בעט וואל אויך גבעט איז · אונ דאס הויז וואל אויך גירוסט איז אונ וואל שין אויש גיקערט איז · דא שפריכט דער גוט מלאך גוט יהי רצון דאס עש אזו דען אנדרן שבת אך בשער זיין ברייט · אונ בענטיט אין ויא וויל גוטר בשמים · דא אוז דער בויז מלאך שפרכן אמן איבר זיין דנק . אויב דאס דיא ליכטר וואול ברענגן · אונ דאס עש ביט אזו בירייט איז זיין הויז אוו . שפריכט דער ביש מלאך גוט נעב דאס עש דען אנדרן שבת אויך אזו זיין וועם אונ אושרנר · גוואוש דר גוט מלאך אויך אמן גאן איבר זיין דנק · דאש האט דאש וייב ג...ר דנק · דען דער וואן ויך אויך איר ואר לאשט אונ ויא עש איבל אויש גירכט האט ויא וויגט עש ביא אירן לעבן . אונ באך אירן טוט . דאך אונ ער עש וואל ווידר וועבן ווייט גיין אינשט דאס איש גוט ווידר אלם גוט טוט · גיטרט דאס ויא ווייטר לאשט היפש צו גין צו דען שבת מיט אלירלייא זאכן .

דא איז ווידר דר גוט מלאך טרייך אונ שפריכט עש איז אזו ביא אליך אזו צו גרייט גוט נעב דאס איש ברכה צו געבן · ואל דאס איר אויך דען אנדרן שבת זיין ווידר אזו געבן דער בית הלוך אנש איין זאגן אונ שפריכט דנק אונש האבן זיין הויש פריא גין · דאש זיא אויז גוטר הלכה גאנץ ריכט טוט . אונ ויא איז איין אנות וויט גנבר פליס היט גיזאן · ויא שטרט פייבן דרום אירן · אונ אויך ...ל ברכה אין אירן הויש קומן אז איר וואל האט געבראכט · דרום אין טויב האלך ספר ששים דאש פראיין בצאות גיואנט האט · אין בראשי פריא פיז איין נווב מן גוט . פשאין איין ברייט אונ טארהייט . אל דיא מכנחייט . זין וואלן אין פרוא דיא ...ש פארכט האט . אונ דרום ליבט טרויעט עבן אויך וואס ... דו האב טעשטרבן דאש דא דען היילגן שבת וואלט רעכט האלטן · דא ווערט ויט גרויסן איין אלטין · אב דאש דוא טוט וטו ...אלרק

פֿער אײנגיש: דען הײליגן שבת צו ערן דאש איז אײן גרושי מצוה אז איך דיר
פֿון גישריבן · ואם … ניט בישטער גיווין · דרום אלזו אונ׳ איך קייפֿן דיין
אזן גוט זיין. דען הײליגן קידוש איך שבת דר בר צו אלי דינג. עש איז אז אײנ
גרושי מצוה צו דען הײליגן שבת און ואל שמורן דיא גבן וואך אויך דען הײליגן
שבת · אונ׳ ואל דען זעלביגן משמן דער דאש טוט. אז איך דא הון גישריבן ־
אונ׳ האשטו עלוים גיוויש זא לאש עש צו שבת איבר בלייבן. אונ׳ אן לכבוד
שבת ווילו איך דאש האלטן · אונ׳ לאש גוט יתברך וואלטן. ער ווערט דיר דאש
אנדרש בישטרן נאך אל דיין הערצן בגערן אין גאן: אונ׳ ווען בון דיין אזן
היים קומט פֿון שול · זא גיזאגט אנקין היים אונ׳ פֿיין ריינקליך אן גיצין צו דען
הײליגן שבת אונ׳ אנטפֿאגן איגליכליך ווית איין גוטן שבת אונ׳ ער ואל דיר אויך
גליך ענטוורן אונ׳ ער זאל נאך מיט דיר … אונ׳ איר זאלט גרושי טואחב
מיט אנגדר האבן אונ׳ אל אײשרי אויש לינקיין זאלט איר קיינם גידענקין זא
ווערט איך גוט יתברך שאו בישירן פֿער לייד אונ׳ פֿער אנגשט אונ׳ דער נאך
… אונ׳ אויש פֿרויליך אונ׳ … מיט פֿרײדן … איך גוט יתברך … בישערט
האט · אונ׳ זאלט זמירות מיט אנגדר מיט דען … אז איר קיינש
אונ׳ … גוט יתברך … מיט פֿרוליכן הערצן אונ׳ האבט קיין זארג אונ׳ פֿרייערט
איך אן אײן הײליגן באזון · זא ווערט ער אויך דער נאך אונ׳ אן שבת זאלט איר
אויך טון. דאש זאלט איר אויך ניט פֿער געסן · אין דער ווערט דאש איר
גוטש פֿיל ברכות אמן. דאש איז אלש וואל אונ׳ וואל גיטאן · גוט יתברך
… ווערט איך … אונ׳ ווערט איך געבן אל אײער בגער אז איר ש
פֿון גוט דען אלמעכטיגן יתברך שאו בגערט . דער מיט ווערט איר איין
בווערט:

קלח **בוא** מוש איך דיא ווייבר דער מאן פֿאראן … ולין אונ׳ דער נאך
וועלן … לאזן אויש ניין … מער מיט דער הילף גוטש ·

דש ערשט איז דיא … ווען זיין גיווארנט אן די נדרים … זער גיוויסליך
מיט נדרים אונ׳ … ניט … דיא … שפריכט (בעון נדרים
בנים מתים) דאש איז … פֿון נדרים דא שטערבן די קינדר
דיא קליינה קינדר דיא … אונ׳ … אין … ווערט …

ווען

זעגן דיא ווייבר פֿון דען שלאפֿן וויא איין גרושי ווייבר אויש לאס זיין אונ׳ וויא גאר
איבל ווערט אן בישטין וועג אן ווערט איין [illegible] דרום נשבן. דרום אנדר
איז מיט דען קללות דאש דיא פֿרויאן זיין גאר גוועלטיג מיט דען קללות דיא מלכים
אירי איין בייא קינדר אונ׳ דאש איז ביט אייער צו גלייך צו זיין ערשט [illegible] גלייך אויך
איינשיגה דיא כיין גוט איז דא שטער פֿולט דאש איזה קינדר איך איבן צו זיין
פֿולט [illegible] אונ׳ צו זיין פֿולט דיא אנדרי ליט אונ׳ דאר מיט איז זיא
עשר איך פֿיל ווייבר אין דער תורה אונ׳ דאש גיפֿעלט גאנץ אויך זאגן. אונ׳ ביט
דאש איין [illegible] דיא ווייבר בישן דאש זיא שטער קערט דיא אחטבה
פֿון גוט יתברך דען גוט יתברך הוט דיין גליך בישאפֿין אבער אלי צווייא הונדרט
אונ׳ אכט אונ׳ פֿירציג גלידר דיא מאן מענשן זיין דאס בייט וואלט איין גרושי הילף זיין
צו דען מענשן צו זיין לייב אונ׳ צו זיין [illegible]. אונ׳ גוט יתברך שמו האט דיא צוכן
בישאפֿין מהשלמן דען גליך דאש ער זאל ריכן מיט דער צוכן אל זיין בידארפֿניש
איין מענש מיט דען אברן אונ׳ צו בישלוסן דער זיל דאש ער זאל דער מיט תפֿילה
טון אונ׳ זאל דער מיט לערנן אונ׳ זאל דער צילן דיא וואונדר אונ׳ צייכן פֿון גוט
יתברך שמו. אונ׳ דיא נין הין אונ׳ טיבן איינש איז כי דער מיט דיא מלכים א׳ ריין
לוסן הרט אונ׳ מער קירן דאש גוט צו דען בין וויא וואל דיא דאש גוט שטער טראגן.
דאס דריט מיט דען שבועות דאש דיא ווייבר גאר גיוועלטיג דריבן זיין. דאש
קומט פֿיל ביש דער פֿון טוט איז קיין גרעשירי עבירה אונ׳ אלי דיא עבירות
דיא אין דער תורה זיין דיא איבר דער [illegible] גיוועלטיג אין שבועות איז דען אל דיא
עבירות אין דער תורה האט איין מענש אלש איינש הבאה דער פֿון הוט.
אייבר גלות דאש ער וויל גלט האבן. אייבר עשה מצות דאש ער [illegible]
זיין לשון בייזן. אייבר טוט איין רציחה פֿון [illegible] אלש וועגן. אייבר
ווערט דען אנדרן אב זיין גלט ער [illegible] פֿון [illegible] דאש ער וויל פֿיל
גלט האבן. אבר אייבר דר [illegible] מירדע אונ׳ [illegible] אין גדרין אונ׳
אן גנבה גן דר ווייט [illegible] זיין בית הפֿרן דאש איז [illegible] גוט יתברך אונ׳
אן זיין נאמן. ווען אונ׳ וויא זיין לייבא אונ׳ וויא [illegible] דאש ער גוט יתברך
פֿערכטן. גוט יתברך [illegible] ווייבר [illegible] דאש [illegible] מענטש
ווערט זיין ער קאן איבן בייא דיא ווייבר בייזן. דאש איז איין משל גלייך אז

איין אלך בטר ורם דער איז נדר איין נדרה איבר זיין לובר אונ' וויבר קווינט
ברשבט דיא נדרה דא איז ער חייב מיתה · דאך איז דער אלך אין איש רחמן
אונ' שטבקט אין דאש היית ווען ער שון האט אורר געוועזן דער נדרה : אבר
איידר דער דא חס ושלום האט אורר געוועזן אן דיא קרון פֿון דעם אלך אדר פֿר
העט אזלע געוועזן אן זיין כבוד פֿון דעם אלך דא איז ער אים ודאי ביז אוחן ·
אזו איז דאש אויך איבר דער דא טינט איין עבירה טוט דער איז אורר אן דר
אמה פֿון גאט יתברך אונ' הקדוש ברוך הוא דער איז פֿולר דער ברוידיש ער
פֿר טראגט דיא זינד אונ' טוט איבר פֿארן אלי אוממוס אונ' ער פֿר גיבט
אין דיא עבירה · אבר דער איין עבירה טוט פֿון דעם שבועות דער איז אזוו
בכבודו של מקום יתברך דאיז טראים דיא עבירה ודאי ביז אוחן · אונ'
ווען זיך איין מענש געווינט אין דיא שבועות דיא שווערט ער צו ציין כמוקם
הטינופת דאש מיינט אן ארט וואו ענטביט רינאי · אונ' דאש איז גרושי
עבירה דען אפילו דבר תורה אדר תפילה טאר ער ביז רידן באקום הטינופת
אונ' כל שכן זיין היילגן נאמן · סוף כל דבר וואש ואליך פֿיל דר פֿון שרייבן דיא
עבירה קענט ביז גרעשיר גיזיין אז דיא איז אונ' דרום זאל אן געווארנט זיין דר אן
אויך דאש איר מיינט · דאש פֿירד איז דיא ווייבר זאלן געווארנט זיין דאש זיא
דיא בייניר דיין באלוקן פֿון אלר ליא נאפיז אונ' דעש נלייכן מער דען פֿייורן וויל
דער נאשין זאל זן ביזט איש נישן ווא ביא לייט דהיבה אויזן או די היילגן דתגים
האט געשראלין · והיה מחניך קדוש דאש מיינט עט זאל זיין דיין לאגר היילג
כלומר דיין · דען ווען עט הייליג איז דא דארט דיא שכינה ביז איגש אונ'
איז אייטיל אזל אונ' בהילכב · אבר ווען עס אונפֿלעטיג איז דא טנטויך די שכינה
איין ווען דיא שכינה איז אייטיל טהרה אונ' קדושה דרום קאן זיא ביז ...
אייטיל טומאה איז · ביישרט דיא רוחות וואויים אונ' דיא שדים אונ' דיא מזיקים
האבן דא איר וואונבן דען דיא רוחות הטומאה אונ' דיא שדים אזו מזיקים
קענן ביירגן אנדרזו דוויגן דער באוך ם בטומאה וטינופת דא איז אייטיל לזות
אונ' טבילה · סוף דבר זון קאן ביז אלש שרייבן וואש דער זוהר שרייבט דארף
דאש פֿיל ביז קווש דער פֿון דרום זאן אויך דיא זאך הטבנט אן דעם פֿרויאן אונ'
דרום זאלן זיא ווען דאש דיא וואלן שון וויא אויך דא געשריבן האב דא ווערן זיא איין

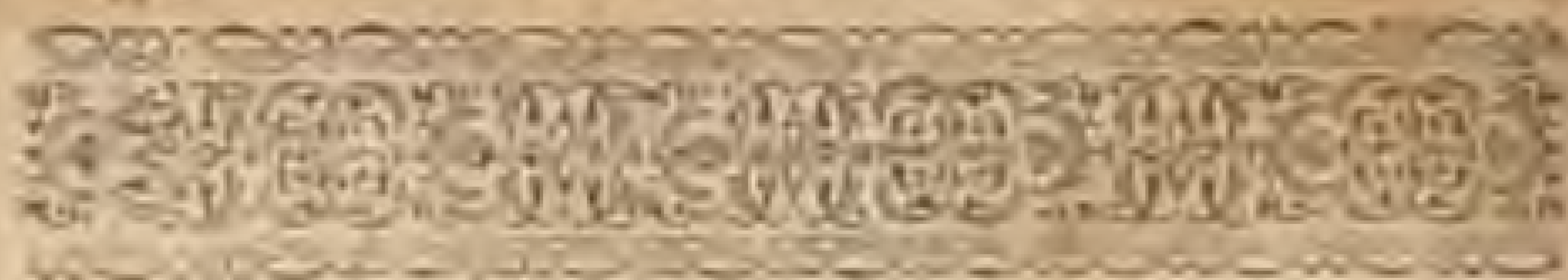
ווען זי

לון וואל גניסן אין דען עולם הבא:

כלל די״א פֿרויאן זאלן ניט ווארטן ביז דאש זיא דאש ספר [illegible]
אונ׳ דאש זיא אויך דריבן לייאן דאש זיא וואל דריבן בקי ווערן
אין דינים [illegible] ווישן ווען זיא זיך האלטן זאלן ווי אזו אירי זאלן דען איר עולם
הבא [illegible]. דאך זאלן זיא [illegible] דאש ווען
אין איין [illegible] דיא דא שווער איז דאש זיא זאלן [illegible] פסקנן אונ׳ זאלן איין
[illegible] אונ׳ [illegible] ספר [illegible] איז
[illegible] אודר [illegible] אין דען ספר. [illegible] דיא
[illegible] אודר [illegible] זאלן זיא אויך דריבן לערנן דאש
זיא וואל בקי דריבן זיין:

סליק דיני הדלקת נירות: בעזרת יוצר המאורות:

דיא ג' מצות פֿון סדר נשים. נדה. חלה. הדלקת הנר:

א מיט דיא פֿרויא זאל גאר עבן אויף ווערקן אויף דיא מצות. אונ זיא זאל ניט
איט דר וויל נאך דען טוט. פֿון דר ווערלט טוט. אונ ווא די זיל האט איין טובש
אויף יענר וועלט. אונ איין שבט אין דער וועלט אונ ניא אוליך:
ב אל תהנין ביינט בווט. אונ דרום האבן די ווייבר איר צייט. אונ איין מן
דאז וועגן תשובה דר ווירקט. דורניכט איר גוט יתברך אירי וויבר:
ג ווארום דען ווראן וויין בידרוו אבנית גבואטן. ליכטר צו ליבבן. אונ דר דין
פֿון נידה. אונ חלה צו נעמן. אונ ווא עש אלזאן דר פֿרויאן אחמצבה ליגט:
ד וויא ניא זאל איר תפֿילה רייניקליך אוי טאן טאן. אונ ווא ויא זאל טון ווען
זיא ביט בעטר ווייל האט אוים צו אוין איר צו רבנן:
ה ווא איין פֿרויא איז שולדיג אונ ווירקליך עשן זאל געבן צו ציין זאי ניא איטט:
ו ווארום איין איין קלוני כמו הבית זאל אין זיין קויש ויך הלטן:
ז וויא זיא איר ליכט דר זאל ציהן צו קענן באך ווייל זיא יעצן זיין. אונ זאלני זאל אונ
אלט נולאן אונ פֿטראגן. אונ זאל זיך ביס איבר ניא דער באריץ:
ח וויא זיא זיך זאל הלוך קן וואין ווייעט אועבש דאש צו איר אין בויש קוועט
אדר ווירבעט ווינט מראי לייט:
יוד ווארי דען ווענסר זולאן ליגן. אונ אום ווטם ווענין ווילייט איר ווערן:
יא איין ווייבלי פֿינק ער זאל דס ברוטדריש ניאלט ווערט. ווען דוטט
ווילט עשן דאש די ווישט דיא הענבט ווטען אונ ברכה אין אונ כאוליא אונ
דם לבן בענשן דריבר בוגטן:
יב דאש דוען ער ביט אוים יעבטט וואשט טן גנבן אונ וואם זר איין ענשט
דער אועבט דרום בווט:
יג שלבי פֿרויא דיא רא ביישט נידה אונ וויא גרוט דער פֿלעקן. אום דיין

דאש

דאס וואטר שבאי :

יד איין נדה דיא דא איז טרפה געווארן וויא לנג ניט ווארטן אי וויא [illegible]
דאס דיא דער נאך זאל זיין טעג רייניגונג אוג וואז זיך זאל טאן בדין זיין :

טו [illegible] זאל הלך טעג [illegible] אונ וואז דיא זיך זאל הלטן אין דען
ז׳ נקיים דאס איז דיא דא זיך רייני טעג ווייז אירם וואן :

טז איין פרויא די דען שבערם אין איינם כעפק אודר אין איינם מגדרת בל אין
דער הפסקה :

יז ווען זיא שבער איין פלעקין אין אירם לייב אודר אן איר פלייש אובער הלבן /

יח ווען זיא אבר שבער איין פלעקין פון אייער הלבן אודר גאנץ געשטרנגן אודר
ווען זיא ווער געוועזן אן איינם אורט וואו מן איז דם אום גיט :

יט וויא גרוש דער שיעור איז פון איינם פלעקין דאס זיא עס ביט אן איין ליי
אודר אוך מעגן זאן :

כ איין פרויא דיא דא איז בקיע געזעסן אוף איינם בית הכסא אודר אוף דער
ערדן אונ שבער דר נאך דם דרויף . אודר ווען זיא זיך הפט כודן געזעסן
אן איינם וויין טיבלו אב הפט טאו אויף העמבד גליקן אונ שבער דער נאך
דם דרויף :

כא הנעט זיך ביא דר צבעט אין דר פייגשטר כודן געזעסן אונ הפט עס דר נוך
[illegible]

כב אייבידי דא העמבד אין [illegible] אודר אין ווארב אין אירן לייבאודר געווענט :

כג [illegible] איין לייב קעם ווען עס טון ביט אן אירר [illegible]

כד ווען איר איין ספק ווער אב עס קעם אויז אירם לייב אודר אוב עס פון
דער וואבד דם קעם :

כה [illegible] זיא דם אוף איינם רוק אודר שבער אודר לייליך ׳ ווען זיא גטרא ווס
וואן העבנן . אודר וואו הראן זיא עס טאר הנבנן :

כו ווען דער פלעקין ביט גרוס איזא אין נפלי נחדר [illegible]
אדר דרם פלעקין ווער קלעבר אונ ווערן פלוך אום חבר :

כז וויא זיך איין פרויא איט וואש ׳ נאך כודן זיין ווען זיא טרפה איז אודר ווען

[illegible]

ויא זיך זאל אן טון צום וויש אן ליגן :
כח אום וועלכי צייט בייא טאג זאל מיא וויש אן ליגן · אז אוב מיא איין פלעקן
גפונדן האט אין דען ז' נקיים · ויא לנג מיא ווארטן מוז · וואש העבן ·
אדר ווען מיא ווש יוא העבן :
כט דאש זיך איין פרויא אום ט בורק איז דאש איז ניט גוט :
ל וויא זיך איין פרויא זאל הלטן די דאביט וויישי העמדר אדר לייללכר העט :
לא אייני דיא דא וויש אן לייגט אונ' געפינט ווידר דם :
לב ווען זיך איין פרויא ביט בורק העט געוועזן שלך זאל איין ריכן רייניגטן :
לג וויא לנג ניט זיך אירם טריפות וויש אן לייגט · אונ' אם וועלכי צייט בייא טאג :
לד אייני דיא זיך האט געגירט אים ציילן אונ' האט זיך צו תורה טבל געווען · ויא
ויא זיך זאל דער נאך האלטן :
לה אייני די פענבר איין פלעקן אין דען ערשטין דריי טאגן פון דען ז' נקיים :
לו דז זי זיך ניט ביזאלף בורק צו זיין און אונ' עאס זיך וויל צום וואן לייגן :
לז דען זי ליגן טאג אז זי זיך זאל טובל זיין וויא די זיך זאל האלטין אין דיא הנט צו
געען · אדר צו עסן · אונ' וואו זי זיך זאל רייניגן · אדר איט ביגל אב שנייד :
לח ווען זי בנט וואס אן איר פנער געפונן · אונ' דס זי זאל פאר איר צורק טון :
לט וויא זיא זיך זאל האלטין מיט דען קנבצין אם ערב יום טוב · אדר ערב
שבת ווען איר טבילה געבירט :
מ ווען איין טמא ווער איר אין די הבט אדר אין פום הוט זי זיך זאל טובל זיין :
מא ווען זיא זיך האט לאשין וויש פליטן פלאן · אדר ווער געוועגן · אז וויט
דער שנייר אום דיא הור :
מב אין אלי קוויני וואשר ווס זיא זיך זאל האלטן מיט אונטר דען פיסן לייגן אדר
וואש הילצי שטאפלן ווערן :
מג אין וואו פער וואשר זי זיך מאג טובל זיין · אדר וויא גרוש די מקוה מוז זיין :
מד ווער איר נאר צו זיצן ווען ויא זיך טובל איז :
מה דיא וואש זיך ביא באבם טובל זיין · אונ' עש איליך ווער בייא באבט ויא
זיך זאל האלטין :

מז זיא זיך זאל הלטין איט רען בארן אדר צוואגן. אדר קעמאין אר דר טבילה:
מח וויא זיך זאל בוקן איין איט צורקן נעבן · אדר איט אצות טון פר דר טבילה :
מט וואש זיא פער איין תפילה זאל טון אי זיא זיך טובל איז :
נ ווא זיא זיך זאל טובל זיין . וויא זיא זאל טון איט אל אירם לייב . אנ בית אין קיט באך אים לים שטין :
נא וויא זיך זאל בוקן זיין וויא דר ברכה פון דר טבילה. אנ אובויש אר נעם :
נב אוב זיא ווא נאך דער טבילה אין איין באר שטובנן אודר · אין ויקה טארם וואסר ניגן :
נג אין פרויא די זיך שעאט פער לייטין טבילה גנין . אדר פער וואם זייך זאל היטין אנ הרוס גין אנ וויא זיא זאל טאן איט דער ברכה אין בידרי וואסיר :
נד אין וועשה פון אייכם כהן גדול · די פליגין אן דער פרויאן ותשובה :
נה ווען זיין פעבר נך דר טבילה וואז צווישן רען ליגן אדר קלעבן אם פלייש :
נו וויא זיא זיך זאל הלטין ווען איר טבילה פיניט אוש שבת אדר יום טוב אוין ניט :
נז ווען צוויא טאג יום טוב ווער . אדר יום טוב ניפל נך שבת אנ איר טבילה פיניט זיך צווישן רען צוויא טאגן יום טוב אדר צווישן שבת אנ יום טוב וויא זיא זיך זאל האלטין איט אלין דיגנן :
נח ווען זיך די טבילה פינט באך אלי בידי טאג יום טוב וויא זיא זאל טון :
נט ניפל איר טבילה אין חול המועד וויא זיא זאל טאן איט בינן אנ שנייכן :
ס וויא זיא זאל טון ווען איר טבילה ניפאלט אום יום כיפורים אדר אום תשעה באב · אדר זיא איין גין · אדר אין רען בין טג :
סא ווען זיך פינט דיזי נלט ווייש אן לינן ווען יום כפורים איין גיט אדר אויש גיט · אדר ווען תשעה באב איין גיט אדר אויש גיט וויא זיא זאל טאן :
סב אין דינגים טאגן אנ זיא אבל איז וויא זיא זיך זאל הלטין איט דער טבילה אדר איט ווייש אן לינן · אדר אין שלושים פון אבלות וויא זיא טאן זאל :
סג וויא זיך איין כלה זאל פר דר חופה איט בודקיין אודר איט ווייש אן לינן :
סד ווען זיך איין כלה אום טובל זיין . אנ וויא בחנכנה דיא זיבן רייני טאג איין פר דער חופה זיין :

וויא זיך איין כלב זאל בלאזן וויא דינן תהון באך דער חומה וועןדא גייט בפור סה
אונטר ווענינן צו דער חלבה. אדר וועןגיא וואר בפור ניוועזן איז דער
חלון השיעפיים וויא איר צו טון ניהם ביש דאש ויא וואר טריפה ניוועזן זאל ווען
דער חלבן ויא ארבונג זיין. אב וועןער זיך אוש טייקן וועןער ויט איינר
בדיקה האט צו טון ניקט. אזו טען ער ויט דיא ברכה זאלן. אונ אבער טאר
ויט איר צו וואן האבן אש פריא וועןצו באלט:
ער אוש זיך טייקן פון איר וועןער ויט איר רעכט באט צו טון ניהם סו
וועןער טון קיין דס ניכט אונ ויאשר זיך זאל דער באך הלבין:
וואשר זיך הלבין זאל וועןאיין ליכט אדר ספרים אין דער קאמר זיין אדר סז
ער וועלט בייא טאג בייא איר ליגן.
וועןאיין אלמנה אודר איין גרושה בטאם אונ דיא טבילה פייט איר אן פריא סח
טאג צו באלט אדר אין נאכט צו באלט. אודר איין כתולה דאש איר ניפילה איר
טבילה איז. אדר ניא ויא זיך זאל האלטין:
וואו דר חילוק איז וועןא איינר טריפה איז פון דר ווייבשפט אדר פון ניבירה: סט
וועןויא אנטשיינט דאש דס בירה פון איר ניט אין דיא ווייל דר וואן ויט איר ע
צו טון האט ניהאט; ויאשר אדר ויא זולן ווייטר טאן:
איין פריא דיא צו ריא וואו דס ניטיבר באך רעם. או איר וואן ויט איר צו עא
טון האט ויא ויא ווייטר וואלן טאן:
ויא זיך זאל בונן ויין אין דער צייט בז ער ויט איר צו טון האט ויט אליבן: עב
וויא ויא זיך זאל האלטין וויא דינן ומשמשות אין דער צייט דאש ויא ויט עג
אנגדר צו האבן:
ויא נאר גרוט דיא זיבר פון איבר בירה איז: עד
אין דער צייט או ריא בירה איז. ויא ויא זיך זאל הלטין ויט דינן וואן ויט עה
עסין אונ ויט טריבקין:
ויא ויא זיך זאל בונן זיין קינן איין ווארן אין דער צייט דאש זיא בירה איז עו
ויט איר קליידר. אדר ויט בעטין. אדר וויא זאל גיבנן דאש ויא אוש
זאל טון אדר ער איר. אדר ויט אנגדר:

עז וויא וויא זיך זאל הלטן אין דר צייט דאס זיא בידה איז וויס זולין :

עח אונ דר וואן קרנק וועראדר ויא קרנק ווערא אין דר צייט דז זי בידה איז :

עט בוך דער טבילה. אונ זיא זיך זאל בדן אין וואס זיא איין פֿרויא דיא דא בוים

איין גישעצטי צייט. אודר ביט איין נישעצטי צייט :

פ וועז איין פֿרויא האט ביווארט גיוועזן אונ איך בין פֿט ריין :

פא איין פֿרויא דיא דא האט אין גיטאן אירה בידה קלייד אונ פֿרעגן לייך זאל

איך בין ריין. אודר איין פֿרויא שפּרעכן דער רב האט איר איין גיטבֿלים.

טהור גימאכט אונ דער רב שפּרעכן עש ווער ביט וואר :

פב איין פֿרויא דיא זיך העט גיווארט אונ העט זיך דר אבר עלוין טריפֿה גימאכט :

פג איין פֿרויא די דא עשטים הער אונ איין בערין ווער אודר בלינד אודר אשונג

ווער וויא זיא זיך זאלין הלטן :

פד וויא זיך זאל הלטן איין מן אודר איין כלה דר איר צייט זאל זי פֿלעגט צו ואקני

אודר וועז דיא גילעבן צייט איין וועך איז וויא זיא זיך זאל הלטן דער בוך :

פה וויא לנג זיך זאל טייגן מן אם דר טיר אונ דר בק או זי פֿלעגן צו זעצן :

פו וועז איין פֿרויא שיין לנג נאך אבבדר טבֿ פֿון איר ריבֿט וויא לנג דא זיך . נעמן

אים שיין פֿור איר צייט . אונ אבֿ זיא פֿלעגן איר צייט צו האבן בורשן טאג

אונ נאכט וויא לאנג זיא זיך אום פֿון אים שייכֿן :

פז איין פֿרויא דיא ביט נייט וועז זיא פֿלעגט איר צייט צו האבן :

פח וויא איין פֿרויא איר צייט נעכט דאס זיא זיך וויש צו הלטן צו דיזר צייט ט

זיא וויא גיבֿט איר צייט אין קליכן טאגן אין חודש אודר וועמש צו גלייכן

צייטן איין מאל אז דאס אנדר .

פט איין פֿרויא דיא איר גישעצטי צייט הבֿטו . אונ פֿור עבֿדריש וויא אייך איין

אבֿדרי צייט וויא וויא זיך זאל הלטן . וועז מן קאם צו דער צייט או זי פֿלעגט

צו זעהן . אודר איין פֿרויא הוט זיין אונ גיזעבן אין איינר צייט אונ פֿר

עבֿדרט זיך דנכֿ אויף איין אנדרי צייט אודר איין פֿרויא די ניט קאן רעכֿבֿנין

וועז איר צייט איז .

צ וויא איין פֿרויא איר צייט נעבֿט דאס זיא איר גישעטי צייט וויש . אונ ווען זיא

איר

זיך שיידן אום פון מאן. אודר ווען איין פֿרויא העט איין גיזעצטי צייט אונ
רוקט זיך אויף אנדרי צייט. וויא אבער זיא זיך אום [illegible]ן אויך דיא אנדרי
צייט ראש זיא זיך בישט ביוארט אין דער צייט אז זיא אם ערשטן הוט גיזעהן.
צא זעהן איין פֿרויא. ווען זיא איין מאל ראש חודש דאש ערשטן מאל. אונ דער
נאך בולאנגן טאג אין חודש אונ העט נוך קיין גיזעצטי צייט ביז זיא דיא
זיך זאל הלטן דער נאך אם ראש חודש. אודר דער נוך צו בולאנגן טאג
אין חודש אודר נוך בולאנגן טאג פון אייבר צייט ביז צו דער אנדרי.
צב ווען זיא העט איר גיזעצטי צייט אונ העט זיא פֿור רוקט דריא מאל אויף
אנדרי צייט. אונ דר נוך רוקט זיא ווידר איין מאל אויף איר ערשטי צייט.
אודר איין פֿרויא דיא העט אויז גירוקט דריא מאל איר גיזעצטי צייט אונ העט
צייך מאל ביז גיזעצטי אנדרי צייט. אודר ווען זיא העט איר גיזעצטי צייט.
אונ קומט דער נוך דריא מאל נאך אנדר אויף דיא זעלבין צייט אונ ווען
ביקומט אונ דער נוך אויך ביקומט. אודר ווען זיא צום פירדן מאל ווידר העט אן
גיזעצטי צייט וויא זיא זיך זאל ביי דעם אלן הלטן:
צג איין יונגי פֿרויא פון קומט יארן דיא דא העט גיזעצט איר צייט דריא מאל
אודר העט איין מאל גיזעהן. וויא זיא זיך זאל דער נוך הלטן. אודר וואש
אונטר שיידט איז צווישן איין יונג ווייב אודר איין אלט ווייב. שעש זיא איז דער
צייט צו זעהן. אודר איר צייט איז צו ריכטן:
צד איין רעכטי אלטי פֿרויא דיא איר צייט איז ריסט. אונ ווען זיא זיך שיידן
מוז פון אירם מאן.
צה וויא זיך טראגן דיני ווייבש אודר איינרליי ווייבר הלטן זאלן ווען זיא זעהן דם טש
זיא אן דער צייט דאש פֿלעגט צו זעהן. אודר זעגט איין מאל. אודר
דריא מאל. אונ ווען זיא נאך ווידר איר צייט זעהן נוך דען פיר אונ
צואנציג חדשים איר זייגן. שש זיא אויך דיא פֿורך צייט אז גי פֿור [illegible]
העט אודר אויף איין אנדרי צייט. אודר איין פֿרויא דיא איר צייט זעהט אח
אומט לעבנר איין טאג דער פֿיר דריא מאל. אודר איין פֿרויא דיא איר
גיזעצטי צייט העט [illegible] דאש זיא העט אן איין לייב. אודר

העט

[illegible] איר צייט [illegible] אונ זיא [illegible] :

צו ווען דער מאן [illegible] אין דער צייט אודר [illegible] אין דער
טבילה :

צז איין פֿרויא דיא איר צייט [illegible] אונ דיא צייט איז [illegible]
[illegible] נאך [illegible] דער [illegible]
[illegible] איר טבילה איבר ניט :

צח דאס איין [illegible] נאך דעם. דאס זיא [illegible] איז [illegible]
אוב זיא [illegible] :

צט זיא [illegible] איין פֿרויא [illegible] [illegible] זיא [illegible] איין [illegible]
אודר [illegible] :

ק ווען איין פֿרויא איר טבילה [illegible] איר [illegible]
אודר ווען זיא איר טבילה [illegible] איבר [illegible] אם פֿרויא
[illegible] זיין.

קא איין פֿרויא [illegible] טון האט.

קב [illegible] צו טון [illegible] האבן [illegible]
[illegible] ניט [illegible] טון. [illegible]
[illegible] אודר [illegible] טון. [illegible]
[illegible] [illegible]
צו [illegible] .

קג ווען איין [illegible] צו טון האבן [illegible] פֿרויא [illegible]
[illegible] האלטן [illegible] .

קד זיא איין [illegible] האלטן [illegible] אונ [illegible] פֿון דעם [illegible]

קה [illegible] אין דעם [illegible] . [illegible] פֿון [illegible]

קו איין פֿרויא דיא [illegible] אין [illegible] אין [illegible]
[illegible] תפילה צדקה [illegible] אין איר [illegible] .

קז [illegible] איין פֿרויא [illegible] תפילה טון. אונ [illegible] פֿרוילך [illegible] .

הלכות חלה

[illegible]

סדר מצות הנשים

קח ווארום איין פֿרויא זאל חלה נעמן. אונ׳ ווארום זאל ברכה מאכֿן.
קט פֿון וואס פֿור מעל מן טייגֿ איז חלה צו נעמן.
קי וויא גרוס דער שיעור איז פֿון דעם טייגֿ אז מן מוס חלה נעמן.
קיא ווען מאן צווייא טייגֿ איז חלה [illegible] ביז טייגֿ איז חלה.
קיב ווען צווייא טייגֿ איז שיעור חלה צו נעמן. אודר צווייא טייגֿ קליבן און אנדר
אודר אן העט ברוט גיבאקן אונ׳ חלה אודר [illegible] אנדר דינגֿ.
קיג צווייא טייגֿ פֿון צווייא לייט אונ׳ איטליכר באזונדר איז ניט דער שיעור אונ׳
וועלכֿ אנדר ביטעמטן דיא טייגֿ. אודר העט איין גרוסן טייגֿ אונ׳ העט
איין גיטיילט. אודר [illegible] איין טייל איז דר חלה גינומן.
קיד איין גימישט טייגֿ פֿון חבירותה. אודר פֿון איינם בעק דער זיין טייגֿ טיילט
אויך פֿיל שטיקר.
קטו איין טייגֿ דאס ניט שיעור חלה איז. אונ׳ מיט דען גיוואר טייגֿ איז קליין
איז דער שיעור. אודר איין טייגֿ דאס מן חלה דר פֿון גינומן הוט. דער
האסיך גימישט אונ׳ דר איין טייגֿ דאס מן ניט חלה דער פֿון גינומן הוט אודר
אויך דער נים [illegible] דיא ברוט פֿור איינש אודר ווען מן העט חלה
גינומן פֿון טייגֿ דאס ניט דער שיעור איז.
קטז ווען ווערן הייסט דר חיוב פֿון דר חלה. אונ׳ אוב דיא טייגֿ איז חלה נעמן.
קיז איין טייגֿ פֿון איין ווא דער איז. אודר איין טייגֿ דען מן דר כהונה [illegible].
קיח איין טייגֿ דען מן ווייס אודר [illegible] אין שאלן אודר אין בעק.
קיט איין טייגֿ דען מן הוט גיקנעטן צו באקן אונ׳ ביינא וויל צו [illegible] אודר
[illegible].
קך איין טייגֿ דען מן ברוט אין [illegible]. אודר [illegible] איז [illegible].
קכא ווען מן אם יום טוב קנעט.
קכב וויא מן זאל טון מיט דער חלה אם יום טוב.
קכג ווען איין פסח זאל חלה נעמן.
קכד ווארום מן זאל ערב שבת מאכֿן:
קכה וויא מן זאל אם שבת אודר אם יום טוב ליכטר [illegible] אונ׳ וויא פֿיל ליכטר מן
צינדן.

[illegible] ווען [illegible]
[illegible] :

קכו [illegible] :

קכז דא איין [illegible]
[illegible]
[illegible] :

קכח ווארום [illegible] דער [illegible]
[illegible] :

קכט [illegible] :

קל [illegible] :

קלא [illegible] :

קלב [illegible]
[illegible] :

קלג [illegible] :

קלד [illegible] יום טוב [illegible]
[illegible] יום טוב :

קלה [illegible] יום טוב [illegible] :

קלו [illegible] :

קלז [illegible]
[illegible] :

קלח [illegible] :

סליק סליק סליק

על ידי הבחור במלאכת הקדש נאם אברהם בר יקותיאל הכהן ז״ל [illegible]
בק״ק בורנא ׃

